

RADA NARODOWA

DWUTYGODNIK

Warszawa, 1. IX. 1950 r. Nr 17 (179) R. VII

TREŚĆ NUMERU:

Walka o pokój

Akcja siewna

Dr Tadeusz Michejda, Minister Zdrowia: Jednolite organa władzy terenowej a służba zdrowia

Adam Żebrowski, Prezes Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości: Rozbudowa drobnego przemysłu państwowego i spółdzielczego w oparciu o wykorzystanie surowców miejscowych

Antoni Hebrowski: Aktualne zadania prezydiów rad narodowych w dziedzinie gospodarczej

Mgr Roman Paulisz, Dyr. Departamentu w Min. Gospodarki Komunalnej: Publiczna gospodarka lokalami

Jerzy Dyjeciński: Wspólnym wysiłkiem budujemy Warszawę

H. A.: Narodowy Spis Powszechny 1950 r.

T. H.: Pilne prace komisji oświaty i kultury

Jan Antoniszczak, Sekretarz Prezydium Woj. R. N. w Krakowie: Z działalności komisji Woj. R. N. w Krakowie

Mgr Aleksander Drąsejko, St. Insp. w Kanc. Rady Państwa: Komisje rad w świetle krytyki

Z życia rad narodowych

Z działalności rad w ZSRR:

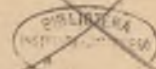
Mgr Zenon Rajewski: Organizacja i gospodarka finansowa domami mieszkalnymi w ZSRR

Delegacji rad składają sprawozdania przed wyborcami

Przegląd ustawodawstwa

Głosy prasy

W tym numerze wkładka
PORADY PRAWNE

RADA NARODOWA

DWUTYGODNIK

Nr 17 (179)

Warszawa, 1 września 1950 r.

Rok VII

Walka o pokój

W dniu 1 września 1950 r. w Auli Politechniki Warszawskiej rozpoczynają się obrady I Polskiego Kongresu Pokoju. Uczestniczyć w nim będą przedstawiciele wybrani przez ludność każdego miasta polskiego, każdej osady, każdej wsi. Delegaci przybywający na kongres — to reprezentanci najszerzych mas społeczeństwa polskiego.

Pierwszy Polski Kongres Pokoju zbiera się w dniu, który jest dla narodu polskiego rocznicą wielkiej katastrofy narodowej. 1 września 1939 r. na stolicę naszego państwa padły pierwsze hitlerowskie bomby. Był to początek długiej i krwawej rzezi wojennej, która tyle cierpień wyrządziła ludzkości, która spowodowała niewymowne cierpienia narodu polskiego.

Kongres podkreśli zdecydowaną wolę całego narodu niedopuszczenia do nowej rzezi wojennej.

Prezydent Rzeczypospolitej oświadczył: „Coraz to nowe miliony skupiają się w szeregach obozu, którego podstawową siłą jest Związek Radziecki, a kierownikiem i chętnym Wielki Stalin. Polska traktuje jako sprawę swojego honoru wniesienie jak największego wkładu w tę wspólną walkę. Z niesłabnącą energią i czujnością będziemy zwalczali bezlitośnie wszystkich wrogów pokoju, wszystkich jawnych i ukrytych agentów zwierzęcego imperializmu“.

Powstał na świecie potężny, bojowy front pokoju. Skupia on w swych szeregach przeważającą większość ludności całego świata. Obóz ten rośnie na siłach z dnia na dzień. W oparciu o Związek Radziecki, który jest ostoją pokoju światowego, ruch obrońców pokoju stał się niezwyciężoną siłą, która zdolna jest przeciwstawić się knowaniom imperialistów i pokrzyżować ich zbrodnicze zamiary.

Znaczenie walki o pokój jest tym większe, iż na Koresji huczą działa, leje się krew, płoną miasta i wsie. Sprowokował te wojnę imperializm amerykański, którego agresywne plany zdoła okiełznać obóz pokoju ze Związkiem Radzieckim na czele.

Pokój trzeba i można wywalczyć. O tym musi wiedzieć każdy człowiek. Nie może być uczucia strachu lub niepewności jutra w obozie pokoju. Państwom kapitalistycznym można narzucić pokój. Można to uczynić przeciwstawiając im taką siłą, której nie odważą się zaprzeczyć.

Jakie zadania w zakresie walki o pokój ciążyą na radach narodowych?

Bojowym zadaniem rad narodowych i ich organów na odcinku walki o pokój jest spowodowanie wzrostu świadomości i aktywności mas w wykonywaniu czynności zmierzających do podniesienia potęgi i siły naszego kraju. Im stajemy się potężniejsi, im nasze siły są większe, tym bardziej wzrasta siła i odporność całego obozu pokoju.

Zadaniem rad narodowych jest wciągnięcie mas do bezpośredniej, twórczej, politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturalnej pracy.

Omawiając wkład rad narodowych w walce o pokój na konferencji szkoleniowej działaczy woj. rad narodowych w kwietniu 1950 r. Min. Berman m. in. powiedział, że wkład ten „mierzy się stopniem wykonania wielostronnych zadań władzy terenowej w różnych dziedzinach, wkład ten mierzy się stopniem zwalczania biurokratyzmu, opieszałości, rozrzutności i marnotrawstwa, stopniem usprawnienia aparatu, stopniem nasycenia elementem robotniczym, chłopskim i zbliżenia aparatu państwowego do mas pracujących, stopniem szkolenia mas i wykonywaniu funkcji kontroli i rządzenia, stopniem rozwijania inicjatywy miejscowej w zaspokajaniu potrzeb i podniesieniu poziomu życia i kultury, stopniem konsolidacji mas pracujących, izolowania i rugowania elementów klasowo wrogich, stopniem jedności moralno-politycznej społeczeństwa możliwym do zrealizowania tylko w warunkach obalenia kapitalizmu“.

Wykonać te czynności, to wykonywać plan 6-letni, to mobilizować wszystkie siły rad narodowych i ich organów do walki o zadania produkcyjne. Rady narodowe powinny zawsze mieć na uwadze, że realizacja Planu 6-letniego to zasadnicze zadanie mas pracujących na obecnym etapie, zadanie, które wymaga wysiłku całego narodu. Łączy się z tym praca nad utrwaleniem i zabezpieczeniem niepodległości, wzmocnieniem obronności, zacieśnianiem więzów przyjaźni, sojuszu i współpracy ze Związkiem Radzieckim.

Trzeba wpajać i wzmacniać jedność narodu, w walce o pokój, skupiać naród dokoła władzy ludowej, klasy robotniczej i Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Takie są zasadnicze zadania rad narodowych. Ich praca i energia na tym odcinku może zdziałać bardzo dużo. Rady narodowe winny być czynne w walce o pokój.

DMA 30 Jan 1950

Akcja siewna

Uchwała Prezydium Rządu o akcji siewnej — jesień 1950 r. i wiosna 1951 r.

Zbliżający się okres jesiennej akcji siewnej — głosi uchwała Prezydium Rządu z dnia 26 lipca b. r. o akcji siewnej — jesień 1950 r. i wiosna 1951 r. — stawia przed rolnictwem zagadnienie dobrego przygotowania i mobilizacji wszystkich dostępnych sił i środków w celu szybkiego i sprawnego przeprowadzenia siewów i orok przedzimowych, decydujących o przyszłych zbiorach.

Tegoroczna wiosenna akcja siewna wykazała, że wbrew opinii bogaczy wiejskich szerokie masy chłopów mało i średniorolnych, przez przyjęcie zadań produkcyjnych dla gromad i terminowe ich wykonanie, włączają się czynnie do gospodarki planowej. Doświadczenia akcji wiosennej wykazały również, że niezbędne jest łączne planowanie akcji siewnej jesiennej i wiosennej. Pozwoli to rolnikowi na właściwe zaplanowanie powierzchni zasiewów, lepsze przygotowanie obornika czy nawozów sztucznych. Dlatego też tegoroczna uchwała Prezydium Rządu o akcji siewnej obejmuje zarówno zadania produkcyjne siewów jesiennych w 1950 r. jak i wiosennych w 1951 r.

Zadania produkcyjne

Przed naszym rolnictwem stanęły w tym roku specjalne ważne i odpowiedzialne zadania. Obszar zasiewu jesiennego i wiosennego wyniesie 15,5 mil. ha, co oznacza duży wzrost w porównaniu z 1949 r. Zadania te zostały rozdzielone na poszczególne województwa, powiaty, gminy i gromady.

W przyjętej przez Prezydium Rządu ogólnej powierzchni obszarów uwzględniono również 260 tys. ha odłogów i ugorów, które powinny być zagospodarowane. Zagospodarowanie ich będzie się odbywało na tych samych zasadach, co w tegorocznej kampanii wiosennej, z tym, że najważniejszą formą likwidacji odłogów i ugorów będą zespoły uprawowe.

W celu zapewnienia terminowej i na czas przeprowadzonej jesiennej akcji siewnej oraz dla umożliwienia rolnikom przygotowania się do należytego przeprowadzenia prac w poszczególnych gospodarstwach, uchwała zobowiązuje aparat rolny rad narodowych aby przy współdziałaniu z partiami politycznymi oraz ze Związkiem Samopomocy Chłopskiej i spółdzielczością samopomocową, zorganizował we wszystkich gromadach **zebrania gromadzkie**, na których chłopci przedyskutują i przyjmą całoroczne zadania produkcyjne.

Zebrania gromadzkie poświęcone akcji siewnej rozpoczęły się już w całym kraju. Odbywają się one z udziałem przedstawicieli organizacji politycznych, społecznych i gospodarczych oraz licznie zebranych mieszkańców gromad.

Pomoc sąsiedzka

Zebrania gromadzkie są bardzo ważnym elementem kampanii. Na tych zebraniach chłopci nie tylko omawiają

i ustalają zadania produkcyjne, lecz również organizację i przeprowadzenie pomocy sąsiedzkiej w gromadzie.

Należyce zorganizowana i sprawnie przeprowadzona pomoc sąsiedzka jest istotnym czynnikiem właściwego i terminowego przeprowadzenia siewów.

Uchwała zobowiązuje wojewódzkie, powiatowe i gminne rady narodowe, aby w oparciu o przepisy dekretu o pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie natychmiast przystąpiły do zorganizowania **akcji planowej pomocy sąsiedzkiej**, kontrolowania jej przebiegu oraz wyciągania konsekwencji w stosunku do uchylających się od wykonania postanowień dekretu.

Na właściwe przeprowadzenie pomocy sąsiedzkiej winny m. in. zwrócić szczególną uwagę komisje rolne gminnych rad narodowych. Komisje te obowiązane są dolożyć wszelkich starań, by każda maszyna i każdy koń były pożytecznie wykorzystane podczas akcji.

Zaopatrzenie w ziarno, nawozy sztuczne i środki ochrony roślin

Plan akcji siewnej zobowiązuje chłopów do powiększenia zasiewów pszenicy, jęczmienia, kultur technicznych, dalszego ulepszania uprawy gleby. Środkiem do tego m. in. jest częstsze niż dotychczas stosowanie podorywek i głębokich orok, lepsze i racjonalniejsze nawożenie, pełniejsze wykorzystanie sprzętu rolniczego, powiększenie obszaru upraw kontraktowych.

Zagadnienia te są szczególnie ważne na tle zadań postawionych rolnictwu w planie 6-letnim, który przewiduje m. in. wzrost produkcji roślinnej o 39% oraz wzrost produkcji zwierzęcej o 68%.

Dla wykonania tych zadań rolnictwo na zasiewy jesienne otrzyma 598.068 ton nawozów oraz 110,456 ton wapna nawozowego. Nad sprawnym zaopatrywaniem w nawozy sztuczne czuwać będą rady narodowe.

Na zasiew zbóż kwalifikowanych w spółdzielniach produkcyjnych oraz u mało i średniorolnych chłopów uchwała przeznaczona 66.904 ton nasion. Ten materiał siewny dostarczony będzie w większości z PGR oraz częściowo z bloków nasiennych.

Dużą uwagę zwraca uchwała na uruchomienie lub zorganizowanie gminnych punktów zaprawiania ziarna siewnego i dopilnowania, aby całe ziarno siewne zostało zaprawione. Ponadto uchwała zaleca przeprowadzenie w okresie jesieni szerokiej akcji zwalczania gryzoni polnych.

Należy jednak pamiętać, że troska o nawozy sztuczne i ziarno siewne to nie tylko sprawa spółdzielni, która ma je rozprowadzać. To zagadnienie musi zainteresować zawczasu cały aktyw rolniczy skupiony w Związku Samopomocy Chłopskiej, powinna o tym pamiętać gminna rada narodowa, musi o tym pamiętać komisja rolna.

Gminne spółdzielnie muszą dbać, by nawozy znalazły się na czas w gromadach. Dopilnować tego winny komisje. Troską komisji winno być to, aby w rozprawieniu nawozów pierwszeństwo miały spółdzielnie produkcyjne, plantatorzy upraw kontraktowych oraz mała i średniorolna chłopi.

W tym roku ilość kwalifikowanego ziarna będzie znacznie większe niż w latach ubiegłych. Troską rady winno być niedopuszczenie, by choć jedno ziarno zostało zmarnowane lub zasiane zbyt późno. Właściwe rozwiązanie tej sprawy zależy w zasadzie od gromady, lecz spółdzielnia musi szybko i należycie ziarno rozprzedać.

Zaopatrzenie w sprzęt rolniczy

Rolnictwo w okresie jesieni otrzyma znaczne ilości maszyn i narzędzi. Uchwała Prezydium Rządu zobowiązuje nasz przemysł do dostarczenia rolnictwu 1.360 ciągników, 1.000 siewników zbożowych, 350 siewników nawozowych, 15.000 pługów, 45.000 bron i 400 wałów.

Ten sprzęt będzie wymagał stałej troski i pieczy. Musi być on szanowany, a więc starannie konserwowany. Komisje rolne gminnych rad narodowych będą musiały troszczyć się o to, by maszyny nie rdzewiały w polu, by były należycie wykorzystane, a naprawy w terminie wykonywane.

Spółdzielnie winny zaopatrzyć się w części zamienne do pługów, bron i innych maszyn.

Pomoc kredytowa Państwa

Państwo Ludowe pomagać będzie w realizacji kampanii siewnej również i pomocą kredytową. Pomoc ta będzie przeznaczona dla spółdzielni produkcyjnych oraz mała i średniorolnych gospodarstw na przeprowadzenie siewów. Będzie ona w tym roku o wiele większa niż w latach poprzednich.

Gospodarstwa zespołowe oraz mała i średniorolne będą mogły korzystać z kredytów krótkoterminowych i średnioterminowych. Suma kredytu krótkoterminowego na zakup nasion siewnych oraz na przeprowadzenie orki i siewów wynosi 750 mil. zł. Taki sam kredyt przewidziano na zakup kwalifikowanego materiału siewnego. 21-miesięczny kredyt, w wysokości 300 mil. złotych, przeznaczono dla spółdzielni produkcyjnych, dla mała i średniorolnych gospodarstw, zespołów uprawowych oraz dla instytucji i organizacji na zagospodarowanie odłogów i ugorów.

Zadaniem rad narodowych i ich organów w tym zakresie będzie zaostrenie czujności klasowej, by pomoc ta nie dostała się w niewłaściwe ręce. Z pomocy mogą korzystać tylko spółdzielnie produkcyjne oraz mała i średniorolna chłopi.

Kampania jesienna w PGR, spółdzielniach produkcyjnych, POM i SOM

Uchwała Prezydium Rządu szczegółowo omawia zadania oraz środki wykonania zadań dla spółdzielni produkcyjnych, PGR, SOM i POM.

PGR zostały zobowiązane do powiększenia areалу upraw jesiennych z 505.100 do 529.000 ha,

Do siewów jesiennych PGR użyją 5.700 siewników nawozowych i 8.600 siewników zbożowych, a jako siłą pociągową — 7.000 traktorów i 25.000 koni.

Uchwała Prezydium Rządu szczególną wagę przywiązuje do należytego przebiegu prac w spółdzielniach produkcyjnych. Spółdzielnie produkcyjne w toku przeprowadzanych kampanii rolnych wykazały wyższość zbiorowej gospodarki nad indywidualną. Prezydium Rządu zobowiązało Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych oraz rady narodowe do udzielenia pełnej pomocy i opieki spółdzielniom produkcyjnym przy opracowywaniu planów akcji siewnej, przy organizacji grup i brygad polowych, do zabezpieczenia spółdzielniom produkcyjnym terminowej dostawy nasion kwalifikowanych, nawozów sztucznych i zapraw oraz do udostępnienia spółdzielniom odpowiednich kredytów obrotowych na akcję jesienną.

Uchwała zobowiązuje do zapewnienia spółdzielniom produkcyjnym odpowiedniej opieki agronomicznej oraz do dopilnowania, by siew w spółdzielniach produkcyjnych przeprowadzony był całkowicie siewnikami.

Państwowe ośrodki maszynowe wprowadzą do kampanii jesiennych 3.000 traktorów i 800 siewników.

Ważna rola przypada również Technicznej Obsłudze Rolnictwa, która zobowiązana jest wykonać remont traktorów do końca września. Na okres robót jesiennych TOR uruchomi sieć remontowych placówek objazdowych.

Prezydium Rządu mocno podkreśla obowiązek kontroli przygotowań do akcji siewnej oraz stanu zaopatrzenia i przebiegu prac. Obowiązek kontroli spoczywa przede wszystkim na radach narodowych jako terenowych organach jednolitej władzy państwowej.

Dla wykonania zadań dotyczących pełnego przeprowadzenia akcji siewnej konieczna jest — jak głosi uchwała — pełna mobilizacja wszystkich sił i środków. W celu mobilizacji milionów chłopów, robotników rolnych, członków spółdzielni produkcyjnych, pracowników PGR, POM, SOM, technicznej obsługi rolnictwa, pracowników państwowej administracji rolnej oraz innych władz i instytucji związanych z przeprowadzeniem akcji siewnej należy jeszcze szerzej, niż na wiosnę, organizować zebrania gromadzkie po wsiach oraz narady produkcyjne w PGR, w spółdzielniach produkcyjnych, POM, SOM, TOR, aby doprowadzić zadania jesiennych akcji siewnej do jej bezpośrednich wykonawców.

Zwiększając produkcję, wykonując przedterminowo plany,
wzmagamy nasz wkład w walkę o pokój.

Dr TADEUSZ MICHEJDA

Minister Zdrowia

Jednolite organa władzy terenowej a służba zdrowia

Administracja służby zdrowia, będąca częścią składową urzędu prezydium rady narodowej będzie musiała nauczyć się wyzyskać to wielkie narzędzie władzy ludowej i wielkie możliwości, jakie daje w terenie władza rad narodowych dla mobilizacji społeczeństwa do walki o podniesienie stanu zdrowotnego ludności.

Jak przedstawiać się będzie struktura organizacyjna służby zdrowia w nowych organach władzy terenowej?

Na stopniu gminy i miasta nie stanowiącego powiatu nie będzie wydzielonej komórki administracyjnej dla spraw zdrowia; funkcje te pełnić będzie referat dla spraw socjalnych i kultury. Do obowiązków gminy należeć będzie dbanie o stan sanitarny swego terenu. Prezydium gminnej rady narodowej nie będzie administrowało zakładami służby zdrowia, ani też zatrudniało specjalnego personelu służby zdrowia, które to funkcje spełniać będzie prezydium powiatowej rady narodowej. W prezydium powiatowej rady narodowej powstanie wydział zdrowia, składający się z referatów i prezydium powiatowej rady narodowej będą podlegały zakłady służby zdrowia, obsługujące teren powiatu, jak: szpital powiatowy i rejonowy wraz z zespolonym z nim zakładem otwartej pomocy lekarskiej, ośrodki zdrowia zespolone z izbami porodowymi i izbami chorych, żłobki i t. p.

W prezydiach wojewódzkich rad narodowych będzie wydział zdrowia podzielony na oddziały, te zaś z kolei będą się dzieliły na referaty. Prezydium wojewódzkich rad narodowych, kierując zespołami zakładów służby zdrowia powiatów i miast stanowiących powiaty oraz bezpośrednio zakładami służby zdrowia, obsługującymi teren całego województwa, jak szpital wojewódzki zespolony z odpowiednimi instytucjami doraźnej pomocy lekarskiej, poradniami wojewódzkimi, sanatorium przeciwgruźliczym i prewentorium, obsługującymi teren województwa, stacje krwiodawstwa i t. p. Instytuty naukowo-badawcze, P. Z. H., akademie medyczne, szkoły średnie, zespoły sanatoriów przeciwgruźliczych i t. p. wraz z wojewódzkimi zespołami służby zdrowia podlegają Ministerstwu Zdrowia.

Filie P. Z. H., aczkolwiek pozostaną na budżecie centralnym, pełnić będą na wzór radziecki funkcję wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych. Podobnie będzie się miała sprawa Z. L. P. Zakład ten będzie na budżecie centralnym, a jego oddziały wojewódzkie, miast stanowiących powiaty i powiatowe będą należały do odpowiednich zespołów terenowych służby zdrowia.

Funkcje, które pełnić będzie P. C. K., jak pomocnicze szkolenie sanitarne, szkolenie młodszych pielęgniarek, oświata sanitarna i t. p. będą dotowane z funduszy centralnych, ale na odpowiednich terenach pracę ich będzie koordynowała administracja służby zdrowia odpowiedniego prezydium rady narodowej.

Plany poszczególnych uzdrowisk opracowywane według instrukcji Dyrekcji Naczelnej Państw. Przeds. „Polskie Uzdrowiska“ będą wchodziły do planu centralnego Przedsiębiorstwa, a za pośrednictwem tegoż do planu Ministerstwa Zdrowia. W terenie plany poszczególnych uzdrowisk będą uzgadniane z planami odpo-

wiednich rad narodowych, ale nie będą wchodziły do tych planów. Przy nowej organizacji stanie się zbyteczne istnienie komisji uzdrowiskowych, jako organów porozumienia między instytucją państwową, jaką jest uzdrowisko, a władzą terenową (dawnym samorządem).

Planowanie w służbie zdrowia w Polsce dzięki wprowadzeniu jednolitych organów władzy terenowej stwarza możliwość zbliżenia się do metod planowania w Związku Radzieckim. Istniejące trzy, słabo dotychczas, ze sobą powiązane plany: narodowo-gospodarczy, inwestycyjny i finansowy będą stanowiły jedną nierozwalną całość i stopniowo odpowiadać będą podziałowi na 6 zasadniczych części, a mianowicie: plan 1) sieci, 2) kadr, 3) szkolenia, 4) budownictwa kapitalnego, 5) zaopatrzenia oraz 6) finansowo-gospodarczy („Zdrowie Publiczne“ Nr 3-4/50 — Z. Grynberg „Planowanie ochrony zdrowia Związku Radzieckiego“).

Narodowy plan gospodarczy, któremu teren poświęcał dotychczas niewiele uwagi — staje się planem podstawowym, zasadniczym. Jest on planem zbiorczym w stosunku do wszystkich pozostałych części planu. Plany finansowe zakładów służby zdrowia oparte będą na planie gospodarczym; tylko te zagadnienia, które będą uwzględnione w planie gospodarczym służby zdrowia, będą mogły uzyskać odpowiednie środki finansowe na ich realizację. Nader ważnym będzie szersze uwzględnienie w planie gospodarczym zagadnień sanitarno-epidemiologicznych, których organizacja pozostaje bardzo daleko w tyle za tym, co istnieje w Związku Radzieckim. Jednym z planów, którego dyscyplina przygotowania i wykonania będzie niemniej surowa, jak inwestycyjnego — będzie plan kadr, plan zatrudnienia. Wiadomym jest, jak wielką rolę, rolę czynnika decydującego, stanowi sprawa kadr. Ustawa z dnia 28.X.48 r., która przewidywała obowiązkowe zatrudnienie pracowników służby zdrowia w społecznych zakładach oraz planowe ich rozmieszczenie, była jedynie etapem. Nowa ustawa o obowiązującym zatrudnieniu absolwentów (dyplomatów) szkół wyższych i zawodowych oraz nowela do ustawy z dnia 28.X.48 r. (o planowej gospodarce w służbie zdrowia), zezwalająca na skierowanie pracownika służby zdrowia do pracy na okres 2-letni, stwarza nowe warunki dla planowania kadr, a zarazem nowe obowiązki dla centralnych i terenowych organów władzy.

Dla planowania kadr przewidziane już zostały specjalne komórki (służby) w wydziałach zdrowia prezydiów wojewódzkich rad narodowych.

Do poszczególnych zaniedbanych dziedzin planowania należy zaopatrzenie. Do planu służby zdrowia wchodziło zasadniczo planowanie zaopatrzenia inwestycyjnego, poza tym plan zaopatrzenia ograniczał się jedynie do zapotrzebowania na leki, środki opatrunkowe i użytku bieżącego oraz sprzęt lekarski. Zaopatrzenie gospodarcze nie wchodziło nawet do zapotrzebowania. Zapotrzebowanie było uzgadniane centralnie na specjalnej komisji w PKPG z możliwościami pokrycia. Planowanie zaopatrzenia służby zdrowia wymaga koniecznie wydzielenia specjalnych służb zarówno na stopniu wojewódzkim, jak i powiatowym. Poza zagadnieniem kadr plan zaopatrze-

nia staje się jedną z najważniejszych gardzieli służby zdrowia. Obowiązek zawierania umów planowych jeszcze bardziej aktualizuje sprawę planowania zaopatrzenia służby zdrowia w ogóle. Na marginesie warto zaznaczyć, że wprowadzając planowanie zaopatrzenia według wzorów radzieckich — należałoby zlikwidować również podział na zaopatrzenie inwestycyjne i bieżące, gdyż często ten sam przedmiot figuruje w planie inwestycyjnym dla nowo utworzonego zakładu, a dla czynnego zakładu w planie finansowym zwykłym (budżecie administracyjnym).

Na skutek wprowadzenia jednolitych organów władzy terenowej, szczególnie wyraźnie uwydatnia się rewolucyjność przemian na odcinku finansowym. Plany finansowe opracowywane będą, jak już wyżej wspomniano, na podstawie planów gospodarczych, stąd wielka doniosłość planowania gospodarczego i konieczność skrupulatnego i dokładnego jego przygotowywania.

Na podstawie narodowego planu gospodarczego służby zdrowia oraz norm i wskaźników wprowadzonych na podstawie dotychczasowych budżetów, opracowywany jest w Ministerstwie Zdrowia plan finansowy służby zdrowia. Plan ten uzgodniony jest z Ministerstwem Finansów dla wytyczenia limitów finansowych służby zdrowia. Opracowany limit planu finansowego służby zdrowia i dopasowany do ogólnych limitów finansowych budżetu Państwa — zatwierdzany jest przez Prezydium Rządu. Limity zatwierdzone przez Prezydium Rządu rozdzielane są na limity planów finansowych zakładów, znajdujących się na budżecie centralnym oraz limity planu finansowego zakładów, znajdujących się na budżetach terenowych. Limit budżetów terenowych rozdzielany jest w Ministerstwie Zdrowia na limity wojewódzkie i wraz z odpowiednimi instrukcjami przesłany do prezydiów wojewódzkich rad narodowych. Tam znów rozdzielany jest limit na część dotyczącą zakładów, będących na budżecie wojewódzkim oraz na limity budżetów służby zdrowia powiatów i miast stanowiących powiaty. Wydziały zdrowia powiatów i miast powiatów rozdzielają limity na poszczególne zakłady. Na podstawie instrukcji oraz planu gospodarczego poszczególne zakłady opracowują swoje plany finansowe, które winny być dopasowane do wyznaczonych im limitów. Na podstawie planów finansowych poszczególnych zakładów oraz planu gospodarczego służby zdrowia (powiatu czy miasta stanowiącego powiat) wydział zdrowia opracowuje plan finansowy służby zdrowia, który po uzgodnieniu z wydziałem finansowym powiatu czy miasta stanowiącego powiat przedstawiony jest do wstępnego zatwierdzenia przez radę narodową. Plany finansowe powiatowe wchodzi do planów finansowych województw, gdzie odbywa się analogiczna procedura jak na stopniu powiatowym. Plany finansowe województw wraz z planami finansowymi, znajdującymi się na budżecie centralnym, wchodzi do planu finansowego służby zdrowia, opracowywanego przez Ministerstwo Zdrowia. Plan finansowy służby zdrowia wchodzi do ogólnonarodowego planu finansowego. Po przyjęciu planu przez Prezydium Rządu, wchodzi on pod obrady Sejmu. Po przyjęciu przez Sejm i Radę Państwa przekazywany jest w dół, gdzie zostaje ostatecznie zatwierdzony przez odpowiednie prezydium rad narodowych.

Jak z powyższego wynika — ściśle powiązanie planu finansowego z planem gospodarczym wymaga koniecznie również odpowiedniego rozmieszczenia w czasie

przygotowywania poszczególnych części planu. Od planu inwestycyjnego budowlanego zależy ostateczny plan sieci. Po opracowaniu planu sieci zakładów, należy przygotować plan zaopatrzenia materiałowego i kadr. Plan finansowy winien być poprzedzony sporządzeniem planu gospodarczego, który jest zbiorczym w stosunku do wszystkich pozostałych części planu, zaś plan finansowy jest jego wyrazem gotówkowym.

Po raz pierwszy plan finansowy w 1951 r., sporządzony przez Ministerstwo Zdrowia, będzie obejmował całość służby zdrowia, naturalnie z pominięciem służb MON, MBP i PKP. Po raz pierwszy będzie się można zorientować, ile z funduszy państwowych wydatkuje się u nas na służbę zdrowia.

Najdonioślejsze zmiany w pierwszym etapie, jeśli chodzi o plan finansowy służby zdrowia, zajdą na odcinku budżetów szpitalnych. Z dniem 1.I.1951 r. szpitale i inne zakłady służby zdrowia przestaną się rozliczać z państwem, terenowymi radami narodowymi, ubezpieczalnią, MBP czy PKP. Budżet każdego zakładu oparty na wskaźnikach planu gospodarczego i normach finansowych będzie miał pokrycie w planie finansowym odpowiedniego prezydium rady narodowej. Opłaty wpływać będą np. do szpitali według przyjętych norm w całości przez samopłacących oraz ulgowe od małych i średniorolnych chłopów. Według obecnych wyliczeń w szpitalnictwie kwoty te wahać się będą w granicach 10% budżetów szpitalnych, a wpływać będą na rachunek wydziału finansowego prezydium rady narodowej. Funkcje kasowe spełniać będą oddziały Narodowego Banku Polskiego. Cała procedura finansowa zakładów służby zdrowia zostanie w ten sposób niesłychanie uproszczona. Znikną kłopoty egzekucyjne szpitali, które przejmie wydział finansowy prezydium rady narodowej. Część personelu szpitalnego, która dotychczas zatrudniona była w tych działach, będzie mogła być wykorzystana w służbach planowania gospodarczego oraz statystyki i sprawozdawczości.

System dotacji celowych, z funduszem aprowizacyjnym na czele, został zamieniony z dniem 1.I.1949 r. na realne taksy szpitalne. Realne taksy szpitalne, to pierwsze normy finansowe zakładów zamkniętych. Wprowadzenie dalsze jednolitego planu kont pozwoli na bardziej szczegółową analizę norm finansowych i bardziej precyzyjne ich stosowanie w zależności od konkretnych warunków zakładu oraz ogólnych instrukcji, kładących nacisk na poszczególne zagadnienia, np. stosowanie przetaczania krwi, zaopatrzenia itp. Nowy system sporządzania budżetów szpitalnych wymaga zarówno od kierownictwa poszczególnych szpitali, jako też władz administracyjnych, bardzo dokładnego przygotowania planu gospodarczego. Szczególnie władze administracyjne muszą pamiętać o konieczności uwzględnienia w planie finansowym szpitalnictwa swego terenu, nowo utworzonych szpitali względnie zwiększenia ilości łóżek szpitalnych w starych szpitalach. Bardzo ważnym będzie również uwzględnienie w planie finansowym szpitalnictwa funduszy na kapitalne remonty, które z dniem 1.I.1951 r. nie wejdą już do planu inwestycyjnego. Kontrola wykonania planu finansowego będzie musiała być szczególnie w początkach częsta, aby nie dopuścić do zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu szpitali.

Jeśli normy finansowe w szpitalnictwie mają już za sobą 1½-letnią tradycję i doświadczenie, to bardzo wiele do życzenia przedstawiają jeszcze normy finansowe

w zakładach otwartej pomocy lekarskiej. Normy finansowe winny być poparte, ilustrowane odpowiednimi wskaźnikami narodowego planu gospodarczego (frekwencja). Zagadnienia norm finansowych oraz wskaźników planu gospodarczego stają się zagadnieniami życiowymi dnia codziennego, a nie tylko sprawą analizy statystycznej.

W nowych warunkach, kiedy planowanie służby zdrowia nabiera coraz bardziej cech planowania ochrony zdrowia stosowanego w Związku Radzieckim, czyli zaczyna stosować właściwą metodę i technikę, szczególnego znaczenia nabiera statystyka i sprawozdawczość. Nie jest przypadkiem, że służby planowania są na obecnym etapie ściśle powiązane ze statystyką i sprawozdawczością. Prezydium rad narodowych i ich organa są odpowiedzialne za stan zdrowia swego terenu oraz są odpowiedzialne za przygotowanie zgodnie z instrukcjami Ministerstwa Zdrowia i wykonanie planu służby zdrowia. Dla przygotowania projektu planu konieczne jest: 1) analiza stanu zdrowotnego danego terenu, ruchu naturalnego ludności, a więc liczby urodzeń i zgonów, umieralności niemowląt, statystyka przyczyn zgonów i t. p., 2) ewidencja sieci, struktury, wyposażenia zakładów służby zdrowia, ich obsady kadrowej oraz możliwości usługowych. Powyższych danych może dostarczyć jedynie dobrze prowadzona statystyka. Naturalnie, że część tych danych, szczególnie dotycząca naturalnego ruchu ludności — przygotowywana będzie przez odpowiednie urzędy stanu cywilnego, ale analizę tych danych będzie musiał przeprowadzać wydział zdrowia.

Plan 6-letni, plan budowy ustroju socjalistycznego, będzie realizowany w zaostrzającej się walce klasowej. Służba zdrowia na swoim odcinku będzie realizowała wytyczne Partii i Rządu, będzie prowadziła politykę klasową. (Patrz J. Sztachelski, „Zdrowie Publiczne“ nr 1-2/50). Analiza statystyczna winna uwzględniać właściwie stan zdrowotny odpowiednich grup ludności, jak również komu udzielane są usługi pomocy lekarskiej. W statystyce ruchu ludności nader ważną będzie sprawa zestawień terenów, zamieszkałych przez większy i mniejszy odsetek ludności robotniczej (np. Kraków i Bytom). Nader cennym źródłem danych o zachorowalności są zestawienia ubezpieczalni społecznych (obecnie Z. L. P.). Nowe karty statystyczne, poczynawszy już od kart historii choroby będą uwzględniały przynależność chorego do odpowiedniej grupy społecznej, co pozwoli na orientację w sensie realizacji zadań polityki klasowej przez instytucje służby zdrowia.

Statystyka i sprawozdawczość są niezbędne nie tylko przy przygotowywaniu planów, są one równocześnie kontrolą wykonania planów i stąd jej druga doniosła rola w planowaniu. Służby statystyki i sprawozdawczości powiązane ze służbą planu gospodarczego będą musiały być powołane nie tylko w poszczególnych zakładach służby zdrowia, ale również w wydziale zdrowia zarówno powiatu i województwa w znacznie szerszym zakresie, aniżeli to miało miejsce dotychczas. Również działy finansowe, jak i działy zaopatrzenia, wymagają koniecznie szerszego uwzględnienia w aparacie wydziałów zdrowia prezydiów rad narodowych.

Służba zdrowia winna zdać sobie dokładnie sprawę, że dotychczas w bardzo słabym stopniu udało jej się

realizować politykę klasową. Klasa robotnicza jest najbardziej postępową częścią naszego społeczeństwa, klasa robotnicza stanowi armię walczącą ludzi o lepsze, sprawiedliwe jutro. Praca produkcyjna, praca robotników, decyduje przede wszystkim o wzroście dochodu narodowego, a tym samym o realizacji wielkich zadań planu 6-letniego. Wreszcie klasa robotnicza oraz małe i średniorolne chłopstwo dźwiga wciąż jeszcze na sobie dziedzictwo okresu kapitalistycznego w postaci upośledzenia stanu zdrowotnego oraz wciąż jeszcze niskiej kultury zdrowotnej.

Kadry służby zdrowia zarówno kierownicze, jak i szeregowy, wymagają wielkich jeszcze przemian. Zmienione rady narodowe o bardziej klasowym składzie dadzą możliwość naszym kierowniczym kadrom służby zdrowia powiązania się z masami, z terenem, bardziej uważnego przysłuchiwanie się potrzebom terenowym, wyzbycia się narowów biurokratycznych. Kierownicy terenowi służby zdrowia będą musieli zrozumieć, że obowiązki ich nie kończą się na realizacji zarządzeń i okólników ministerstwa, że należy umieć elastycznie, życiowo je realizować w zależności od konkretnych potrzeb i sytuacji terenu. Współpraca z radami narodowymi przyczyni się walcnie do wychowania nowej kadry organizatorów służby zdrowia, związanych z klasą robotniczą i pracującym chłopstwem, rozumiejąc ich potrzeby, żyjąc ich życiem. Rady narodowe będą wychowywały nowy typ organizatorów służby zdrowia.

Każde zarządzenie w dziedzinie służby zdrowia winno załatwiać pewną konkretną potrzebę, bolączkę terenu, ludność miejscowa musi odczuć zdecydowaną poprawę. Należy sobie zdać sprawę z tego, że władza przez swe zarządzenia wychowuje społeczeństwo i wszelkie zarządzenia władzy mają wydzźwięk wychowawczy. Od władz służby zdrowia, zarówno centralnych, a szczególnie terenowych, zależy, jak ta funkcja wychowawcza władzy będzie wypełniana. Sprawy służby zdrowia są bardzo bliskie społeczeństwu, cieszą się wielką popularnością szerokich rzesz pracującej ludności. Od organizatorów służby zdrowia zależy teraz, czy potrafią właściwie wychować ludność, jak szybko podnosić będą ich kulturę zdrowotną i wreszcie, ile sił społecznych zmobilizują dla realizacji wielkich zadań stojących przed służbą zdrowia.

Organizacja służby zdrowia — to nie jest dziedzina tylko dla specjalistów, dla wtajemniczonych. W Związku Radzieckim organizatorem służby zdrowia jest każdy pracownik służby zdrowia, a pomaga w organizacji całe społeczeństwo. Nie należy obawiać się popularyzowania wśród ludności pracującej problemów służby zdrowia — nie święci garnki lepią; wśród robotników i chłopów oraz inteligencji pracującej znajdziemy wielu, którzy nie tylko rozumieją zagadnienia służby zdrowia, ale pomogą w realizacji ich, wnosząc wiele twórczej inicjatywy. Zagadnienia służby zdrowia są bardzo popularne wśród społeczeństwa, lody niechęci z okresu sanacyjnego zostały przełamane. Każde nowe zarządzenie o charakterze zasadniczym winno być referowane na posiedzeniu rady narodowej, wszystkie akcje dokładnie wyjaśniane, jak walka z gruźlicą, ochrona zdrowia matki i dziecka, walka z chorobami wenerycznymi, jaglicą i t. p. Nie należy zatrzymywać się na radach narodo-

wych, ale sięgać głębiej poprzez komisje zdrowia do związków zawodowych, Ligi Kobiet, ZMP. Szczególnie ważnym jest udział w tej akcji kobiet i młodzieży. Realizacja ustawy o jednolitych organach władzy terenowej daje olbrzymie możliwości rozwoju służby zdrowia, pozwoli zmobilizować wielkie rezerwy, tkwiące w masach

pracujących, dla podniesienia stanu zdrowotnego narodu. Nowa organizacja władzy terenowej pozwoli na realizację hasła, głoszonego przez przodującą służbę zdrowia świata — ochronę zdrowia Związku Radzieckiego, że „Ochrona zdrowia mas pracujących jest dziełem samych pracujących“.

ADAM ZEBROWSKI

Prezes Centralnego Urzędu
Drobnej Wytwórczości

Rozbudowa drobnego przemysłu państwowego i spółdzielczego w oparciu o wykorzystanie surowców miejscowych

Referat wygłoszony na konferencji szkoleniowej członków prezydiów wojewódzkich rad narodowych w dniu 30 czerwca 1950 r.)

Trzeba podkreślić na wstępie, że zagadnienia drobnej wytwórczości nie były traktowane dotychczas w sposób wyczerpujący, wskutek czego drobna wytwórczość w naszej gospodarce narodowej nie odgrywała takiej roli, jaką powinna odgrywać i jaką odegra w przyszłości. Jest to zupełnie zrozumiałe, ponieważ musieliśmy zająć się przede wszystkim uporządkowaniem państwowego przemysłu kluczowego, stworzeniem bazy dla uprzemysłowienia kraju. Były to zagadnienia, na których skupiała się nasza uwaga.

Nic więc dziwnego, że drobna wytwórczość była zaniedbana. Stała się ona domeną działalności inicjatywy prywatnej, miejskich elementów kapitalistycznych. W okresie początkowym elementy te uległy nawet poważnemu — jak wiemy — wzrostowi. Dopiero w ostatnich latach nastąpiło kurczenie się elementów kapitalistycznych na rzecz drobnej wytwórczości społecznej.

Drobna wytwórczość społeczna była w pierwszych latach po wyzwoleniu reprezentowana przez spółdzielnie pracy oraz przez wojewódzkie dyrekcje przemysłu miejscowego, które obejmowały drobne zakłady opuszczone i ponemieckie. Jednakże dyrekcje wojewódzkie nie umiały ani organizacyjnie, ani technicznie, opanować produkcji podległych im zakładów. Nastąpiło wobec tego wydzielenie tych spraw spod kompetencji wojewódzkich wydziałów przemysłowych i scentralizowanie przemysłu miejscowego w ramach dyrekcji przemysłu miejscowego, podporządkowanych bezpośrednio Departamentowi Przemysłu Miejsowego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, a ostatnio w Ministerstwie Przemysłu Lekkiego i dopiero wtedy zaznaczył się poważny wzrost i rozwój produkcji. Szczególnie w ubiegłym roku i w ostatnich miesiącach obejmuje on coraz większą ilość zakładów, wzrasta zatrudnienie i zwiększa się ciężar gatunkowy tego przemysłu.

Spółdzielczość pracy rozwijała się inaczej. Widzimy tu stały, silny wzrost wytwórczości, ilości spółdzielni pracy i jej ciężaru gatunkowego. Mimo poważnych

jeszcze braków i niedociągnięć organizacyjnych, spółdzielczość pracy pod względem ilości zatrudnionych i członków oraz pod względem wartości produkcji przedstawia większy potencjał niż przemysł miejscowy.

Rozwój drobnej wytwórczości w tym krótkim historycznym rzucie wymaga dodatkowego oświetlenia w związku z ustawą z dnia 7 marca 1950 roku o Centralnym Urzędzie Drobnej Wytwórczości oraz ustawą o jednolitych organach władz terenowych, która przewiduje, że sprawy związane z drobną wytwórczością będą poddane bezpośredniej kompetencji rad narodowych.

Trzeba podkreślić, że istniejący poprzednio system organizacyjny drobnej wytwórczości posiadał duże wady, drobna wytwórczość bowiem była scentralizowana w 5 różnych i niezwiązanych z sobą centralnych ośrodkach dyspozycyjnych, a mianowicie:

- 1) w Związku Spółdzielni Pracy — dawniej „Solidarność“ i Centrala Spółdzielni Pracy,
- 2) w Centrali Rzemieślniczej,
- 3) w Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego,
- 4) w Centrali Spółdzielni Inwalidzkich,

a przemysł miejscowy — w Departamencie Przemysłu Miejsowego.

Taki system organizacyjny drobnej wytwórczości spowodował podwójne dublowanie. Po pierwsze drobna wytwórczość dublowała produkcję przemysłu kluczowego, po drugie zaś poszczególne centrale i dyrekcje przemysłu miejscowego dublowały swoją produkcję. O potrzebach gospodarczych swojego rejonu natomiast zapomniano, co odbiło się ujemnie na rozwoju drobnej wytwórczości.

Produkcję rozwijano częstokroć z uwagi na największą opłacalność. Mieliśmy zatem takie zjawisko, że wobec braku materiałów włókienniczych, gwałtownie powstawały spółdzielnie, produkujące takie same artykuły włókiennicze, jak przemysł kluczowy. W momen-

cie głodu artykułów włókienniczych taka działalność miała rację bytu — ale wskutek tego, że spółdzielczość nie umiała się przestawić na zaspokojenie aktualnych potrzeb — jeszcze obecnie produkuje dużo, często niepotrzebnie, bo przemysł kluczowy jest zdolny zaspokajać te potrzeby lepiej i taniej.

Podobne zjawisko obserwowaliśmy w branży skórzanej i drzewnej, że produkuje się gorzej i drożej to samo, co przemysł kluczowy, a nie produkuje się tego, czego potrzebuje miejscowy rynek.

Należy dodać, że brak wpływu na kierunek produkcji, na asortyment ze strony zainteresowanych czynników władz terytorialnych, powodował, że to niesłuszne nastawienie produkcyjne drobnej wytwórczości pogłębiało się. Jeżeli zaś uprzytomnimy sobie, że nie było jednej władzy, która by mogła pokierować produkcją, koordynować i w sposób celowy planować działalność poszczególnych central — to nic dziwnego, że rozwijały się one każda w swoim kierunku i przechodziły na produkcję w danym momencie najbardziej rentowną.

Ten stan uległ zmianie w momencie powołania Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości, który ma za zadanie skupić w swoim ręku całość zagadnień drobnej wytwórczości przemysłowej, a więc zarówno przemysłu miejscowego i spółdzielczości pracy, jak i sprawowania nadzoru nad wytwórczością nieuspołecznioną, przede wszystkim nad rzemiosłem i pozostałą pulą przemysłu prywatnego. Powstał więc ośrodek, który centralnie będzie mógł korygować te przesady, jakie miały dotychczas miejsce i odpowiednio nastawiać kierunek rozwojowy poszczególnych zakładów, poszczególnych pionów drobnej wytwórczości.

Drugim ważnym aktem, który będzie miał doniosłe znaczenie dla rozwoju drobnej wytwórczości, jest ustawa z dnia 20 marca 1950 roku o terenowych organach jednolitej władzy państwowej. Ustawa ta przewiduje, że pewnymi zagadnieniami przemysłowymi będą się bezpośrednio zajmowały organa terenowe władzy państwowej. Przepis ten precyzuje uchwała Rady Ministrów z dnia 30 maja 1950 roku, która poddaje całokształt planowania drobnej wytwórczości na terenie danego województwa kompetencji rady narodowej. W ten sposób wojewódzka rada narodowa zyskuje bezpośredni wpływ na drobny przemysł, który — jako uzupełnienie produkcji przemysłu kluczowego — będzie przede wszystkim zaspokajać potrzeby swego terenu.

Głównym zadaniem drobnej wytwórczości, jako całości, jest uzupełnienie produkcji przemysłu kluczowego przez wytwarzanie takich artykułów, których przemysł kluczowy nie produkuje, przez produkcję na potrzeby tego przemysłu części zamiennych oraz świadczenia różnorodnych usług, czy to na rzecz przemysłu, czy bezpośrednio na rzecz konsumenta. Tak różnorodne zadania dałyby się rozbić na następujące grupy:

Po pierwsze drobna wytwórczość będzie produkowała na potrzeby przemysłu kluczowego części zamienne do maszyn i będzie świadczyła usługi na wypadek awarii.

Drugim zadaniem, jakie mają do spełnienia przedsiębiorstwa drobnej wytwórczości, to rozwijanie produkcji zindywidualizowanej, która może odpowiadać produkcji przemysłu kluczowego, ale która byłaby podejmowana na zamówienie, lub miałyby charakter lu-

ksusowy. Np. fabryka obuwia przemysłu kluczowego, produkując wielkie ilości obuwia, zaspokaja potrzeby szerokich mas pracujących, drobna wytwórczość natomiast powinna wytwarzać obuwie na zamówienie lub obuwie luksusowe, różniące się od produkowanego masowo. Podobnie należy zorganizować produkcję ubrań, bielizny, mebli itp.

Trzecim zadaniem będzie produkcja na potrzeby miejscowe, a więc produkcja takich artykułów, których produkcji ze względu na ich wartość względnie objętość nie opłaca się koncentrować, a później dystrybuować w całym kraju; dla przykładu można tu przytoczyć chociażby muchołapki, których brak odczuwa się w różnych miastach, ponieważ produkcja ich jest skoncentrowana w jednym miejscu, a dystrybucja szwankuje. Podobnie przedstawia się zagadnienie produkcji np. pasty do obuwia, drobnej galanterii drzewnej, metalowej, skórzanej, która powinna być skoncentrowana na terenie poszczególnych województw dla zaspokojenia ich potrzeb, dla zaspokojenia smaku regionalnego i uniknięcia zbędnych przerzutów.

Czwarte wreszcie zadanie zakładów drobnej wytwórczości — to świadczenie usług typu produkcyjnego i usług czystych. Tu zagadnienie sprowadza się do rozbudowy spółdzielni usługowych, jak np. naprawiających obuwie, przeprowadzających drobne remonty mieszkaniowe itp., są to zagadnienia, które dotychczas albo wcale nie były rozwiązywane albo też rozwiązywane były w sposób niedostateczny.

Z takiego podziału zadań wyłaniają się wyraźnie zadania dla poszczególnych pionów organizacyjnych drobnej wytwórczości.

Przemysł miejscowy w obecnym układzie winien przede wszystkim pracować na potrzeby przemysłu kluczowego i uzupełniać ten przemysł.

Typowym zadaniem spółdzielczości pracy jest produkcja zindywidualizowana oraz produkcja na potrzeby terenu. Potrzeby lokalne powinna zaspokajać również część przemysłu miejscowego.

Świadczenie usług produkcyjnych i czystych wreszcie — to typowa dziedzina działalności rzemieślniczych spółdzielni pracy.

Należy jeszcze określić zakres działalności Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego i Spółdzielni Inwalidzkich.

Spółdzielnie Inwalidzkie mają za zadanie aktywizację zarówno inwalidów wojennych jak i inwalidów pracy. Produkcja tego typu spółdzielni powinna być dostosowana nie tylko do potrzeb rejonu, ale i do możliwości zatrudnienia inwalidów, znajdujących się na tym terenie, do możliwości aktywizacji zawodowej ludzi, którzy utracili zdolność do pracy.

Działalność Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego będzie rozwijała się w istniejących poszczególnych rejonach i ośrodkach, w których skupił się przemysł ludowy i gdzie ma on swoje tradycje. Zadaniem Centrali będzie pobudzanie rozwoju tych ośrodków i podtrzymywanie tradycji artystycznych.

Drugie zadanie tej Centrali — to aktywizacja i zatrudnianie chałupników po przez dostarczanie dodatkowego zajęcia dla drobnego i średniego rolnika w okresie wolnym od pracy na roli. Widzimy więc, że rozgra-

niczenie działalności poszczególnych centrali lub ich wojewódzkich oddziałów można przeprowadzić zupełnie dokładnie.

Oczywiście rozwój drobnej wytwórczości będzie zależał przede wszystkim nie tyle od sprawnego centralnego zarządzania, ile od umiejętności uchwycenia przez terenowe władze planowania i kontroli. Albowiem centralnie mogą być przeprowadzone tylko pewne korekty, ale nigdy nie uda się centralnie zanalizować i zbadać wszystkich możliwości rozwoju drobnego przemysłu, jako ściśle związane z terenem

A oto jak wyglądał potencjał i dynamika rozwojowa całej drobnej wytwórczości w 1949 roku.

Najsilniejsze tendencje rozwojowe wykazała branża metalowa, co było zdrowe i słuszne, dalej drobny przemysł odzieżowy, przemysł drzewny i włókienniczy, a najsłabszy rozwój wykazały drobne przedsiębiorstwa usługowe.

W niewłaściwym kierunku rozwijała się spółdzielczość. W spółdzielczości do roku 1949 na pierwsze miejsce wysuwała się branża włókiennicza, na drugie — odzieżowa, na trzecie — skórzana, na jednym z ostatnich zaś znajdowała się metalowa. Płynię stąd wniosek, że rozwój spółdzielczości poszedł po linii rentowności. Nic więc dziwnego, że już w roku 1950 spółdzielnie odczuwały duże trudności i zahamowania w produkcji, gdyż przemysł kluczowy jest w stanie przerobić cały, stojący do dyspozycji naszej gospodarki, zapas np. wełny, a dla drobnej wytwórczości już jej nie starcza. Drobna wytwórczość nie powinna dublować przemysłu kluczowego, robić tych asortymentów co przemysł kluczowy, lecz powinna wzbogacać asortyment towarów, produkować to, czego brak jest na rynku, zaopatrywać rynek w specjalne typy tkanin, specjalne typy odzieży itd. Zagadnienie to zostanie rozszerzone przy omawianiu zagadnień surowcowych.

Wspomniałem o kierunku rozwojowym drobnej wytwórczości pod względem branżowym. Podam teraz kilka cyfr, które zobrazują stan drobnej wytwórczości w roku 1949 i kierunek rozwoju w planie 6-letnim.

W całym kraju mieliśmy w 1949 roku około 600 zakładów przemysłu miejscowego, które zatrudniały 37.000 ludzi. Wartość ich produkcji w cenach niezmiennych wynosiła 257 milionów złotych, w cenach bieżących około 25 miliardów złotych.

Spółdzielczość obejmowała 1.674 czynnych spółdzielni zatrudniających 59 tysięcy ludzi i produkujących towary na sumę 270 milionów złotych w cenach niezmiennych. Łącznie ze spółdzielniami budowlanymi i usługowymi wartość produkcji spółdzielni przekroczyła 300 milionów złotych. Potencjał wytwórczości spółdzielczej był zatem większy niż przemysłu miejscowego.

W roku 1950 przewidziany jest wzrost wartości produkcji wszystkich uspołecznionych przedsiębiorstw podległych C. U. D. W. w 527 milionami złotych do 1.012 milionów złotych w cenach niezmiennych, a więc w ciągu roku wzrost prawie dwukrotny. W roku 1955 wartość tej produkcji wzrośnie do przeszło 3-ch miliardów 600 milionów złotych, a więc w porównaniu z 1949 rokiem prawie 7-miokrotnie, w stosunku zaś do przewidywanego wykonania planu w 1950 roku przeszło 3,5-krotnie.

Widzimy więc, że w planie 6-letnim przewiduje się potężny wzrost zakładów zarówno typu miejscowego,

jak spółdzielczości pracy. Już teraz trzeba podkreślić, że zaplanowany wzrost może być z łatwością przekroczony i będzie przekroczony z chwilą, gdy włączą się do tych zagadnień wojewódzkie rady narodowe i gdy zdolamy uzyskać istniejące rezerwy produkcyjne.

Rezerwy te tkwią w niedostatecznym procencie wykorzystania maszyn, w niedostatecznym wykorzystaniu wydajności pracy ludzkiej i w niewykorzystanej zmianowości, bo dotychczas w zakładach tych pracowano niewiele więcej ponad jedną zmianę. A więc nawet ten olbrzymi, niemal siedmiokrotny w porównaniu z rokiem 1949, wzrost będzie można z łatwością przekroczyć.

Odpowiednio wzrośnie również zatrudnienie. Jeśli w roku 1949 w przedsiębiorstwach drobnej wytwórczości uspołecznionej zatrudnionych było około 97.000 ludzi, a w roku 1950 — 156.000, to w roku 1955 przewiduje się zatrudnienie ca 480.000 ludzi.

Wzrost zatrudnienia jest o wiele mniejszy niż wzrost produkcji, ponieważ zakładamy znaczny wzrost wydajności pracy, ludzi i maszyn.

W planie 6-letnim nastąpią poważne przesunięcia w kierunku tych branż, które były dotychczas zaniedbane. Na czoło wysuwa się przemysł „różny“, który wzrośnie ca 26 razy w stosunku do 1949 roku. Nie to jednak jest najbardziej charakterystyczne. Najważniejsze, że poważnie wzrasta przemysł metalowy — 8,5 razy i usługi, które wzrosną w stosunku do 1949 roku przeszło 9 razy. Te dwa odcinki są niezmiernie ważne: przemysł metalowy jako uzupełnienie przemysłu kluczowego i usługi, które dotychczas nie były odpowiednio zorganizowane. Poza tym charakterystyczne są przesunięcia na korzyść przemysłu skórzanego i drzewnego kosztem przemysłu włókienniczego i odzieżowego.

W ujęciu regionalnym największy wzrost drobnej wytwórczości przewidywany jest w województwie białostockim, a mianowicie 28-krotny w porównaniu z rokiem 1949. Wskaźnik wzrostu jest olbrzymi, ponieważ województwo białostockie w zakresie drobnej wytwórczości jest mocno zaniedbane. Dlatego otrzyma ono znaczne kredyty inwestycyjne dla sfinansowania inwestycji produkcyjnych.

Silny również wzrost przewidziany jest w województwie zielonogórskim, gdzie jest szereg zakładów posiadających dogodnie, a nie całkowicie wykorzystane budynki i gdzie istnieją dla drobnej wytwórczości doskonałe warunki rozwojowe.

Na trzecim miejscu stoi województwo rzeszowskie, gdzie drobna wytwórczość powinna wzrosnąć 11 razy, dalej województwo lubelskie — 9,5 razy. Wskaźniki wzrostu ilustrują, w jakich województwach i w jakim kierunku pójdzie rozwój drobnej wytwórczości.

Trzeba zwrócić uwagę na inne jeszcze przesunięcia zachodzące w drobnej wytwórczości. W roku 1949 przewagę w tej wytwórczości posiadały elementy kapitalistyczne, w roku zaś 1955 tylko niewielki odsetek drobnej wytwórczości będzie pochodził z przedsiębiorstw kapitalistycznych. W planie 6-letnim łączna wartość uspołecznionej i nieuspołecznionej drobnej wytwórczości wzrośnie prawie dwukrotnie w stosunku do roku 1949. Widzimy zatem, że wzrost drobnej wytwórczości uspołecznionej nie tylko będzie się opierał na wielkim rozwoju przedsiębiorstw drobnej wytwórczości, ale od-

będzie się kosztem wypierania elementów kapitalistycznych.

W związku z trudnościami, jakie dziś występują w dziedzinie zaopatrzenia materiałowego przemysłu miejscowego i spółdzielczości — powstaje pytanie — jak będzie można osiągnąć taki wzrost i rozwój drobnej wytwórczości.

Otóż trudności surowcowe powstają w dużej mierze z niewłaściwego profilu produkcyjnego drobnej wytwórczości. Przedsiębiorstwa drobnej wytwórczości nastawiły się na produkcję najbardziej rentownych towarów, na dublowanie produkcji przemysłu kluczowego. Nic więc dziwnego, że wraz ze wzrostem potencjału przemysłu kluczowego, musiał nastąpić brak surowca dla drobnej wytwórczości. Dlatego właśnie w drobnym przemyśle włókienniczym, odzieżowym, skórzanym, drzewnym, w dużej mierze metalowym — odczuwamy perturbacje surowcowe. Nie byłoby tych trudności, gdyby dotychczasowy kierunek rozwojowy był inny, gdyby drobna wytwórczość nastawiała się na to, na co powinna się była nastawić — na wykorzystanie surowców miejscowych i odpadkowych.

Często słyszy się zdanie, iż właściwie nie ma surowca miejscowego, bo wszystko jest reglamentowane. Rzeczywiście, ilość w ścisłym tego słowa znaczeniu surowców miejscowych, które stoją w tej chwili do dyspozycji, jest ograniczona. Należą do nich: glinki, żwir, kamienie, wapno, trzcina itd., ale nawet te surowce nie są wykorzystane dostatecznie przez uspołecznione zakłady drobnej wytwórczości.

Pojęcie surowca miejscowego należy jednak znacznie rozszerzyć. Należałoby mianowicie potraktować, jako surowiec miejscowy, te wszystkie odpadki, które są niewykorzystane w danym terenie, odpadki przemysłu kluczowego, to, co dzisiaj określa się pojęciem surowca odpadkowego.

Trzeba przemysł drobny oprzeć na zlokalizowanym surowcu odpadkowym. Zresztą pojęcie surowca odpadkowego jest względne, bo to, co jest surowcem odpadkowym dla przemysłu kluczowego, może być doskonałym, pierwszorzędnym surowcem dla przemysłu miejscowego i dla spółdzielczości. Dla przykładu podam, że w fabrykach mebli pozostają odpadki drzewa liściastego metrowej długości — co stanowi przecież pierwszorzędny surowiec dla drobnej wytwórczości. Odpadki hutnicze stanowią pierwszorzędny surowiec dla przemysłu drobnego. Łańcuchy kowane np. produkuje się ze ścinoków hutniczych, które stanowią doskonały materiał do przeróbki w zakładach przemysłu miejscowego.

Możnaby przytoczyć przykłady dotyczące skóry, włókna i tkaniny. W składnicach Centrali Odpadków niszczyją miliardowe wartości. W składnic Centrali Złomu korozja wyrządza miliardowe szkody. Bardzo wiele materiału, który po przerobieniu mógłby stanowić cenny surowiec — wysiła się z powrotem do przetopienia do hut. A przecież leżą tam rury rozmaitego przekroju, armatura, baki na benzynę itp., które po niewielkich przeróbkach można doskonale użytkować, bądź jako surowiec, bądź jako gotowy produkt. W każdej składnicy można znaleźć tysiące przydatnych rzeczy. Podczas, gdy spółdzielczość przerabiała dobrą surówkę na podkowy, w składnicach gromadziły się wielkie ilości żelaza, które mogły być użyte do wyrobu podków.

Dziś, kiedy odczuwa się brak tego surowca, należy sięgać do zgromadzonego w składnicach złomu.

Inny przykład. Wszystkie spółdzielnie domagają się doskonałej przędzy, tymczasem niewykorzystana jest przędza odpadkowa. Przyczyną tego stanu rzeczy jest fakt, że drobne zakłady wytwórcze nastawiły się na dublowanie przemysłu kluczowego, przechodząc obok niewykorzystanych, a istniejących w każdym mieście i w każdym województwie rezerw surowcowych.

Jeżeli w ten sposób spojrzymy na miejscowe rezerwy surowcowe, to okaże się, że są one olbrzymie i że trzeba będzie potężnego rozwoju drobnej wytwórczości, aby te rezerwy wykorzystać i nie pozwolić im narastać.

Oczywiście nie będziemy mogli przedstawiciela każdej spółdzielni, czy zakładu drobnego, wpuścić do wielkiego zakładu przemysłowego dla gospodarowania, wybierania i wybierania odpadków. Znalezienie właściwych form udostępnienia odpadków dla drobnej wytwórczości będzie tym zagadnieniem, które wspólnie z nami powinny rozwiązywać wojewódzkie rady narodowe. Zagadnienie to nie będzie łatwe, ale musi być rozwiązane, bo gospodarka narodowa nie może ponosić strat, jakie powstają wskutek niszczenia odpadków.

Naturalnie drobna wytwórczość będzie korzystać również z zaopatrzenia centralnego i w miarę rozwoju bazy surowcowej oraz przemysłu, potrzeby drobnej wytwórczości będą zaspokajane. Tym niemniej musimy zdawać sobie sprawę, że zaopatrzenie surowcowe drobnej wytwórczości będzie tylko częściowe.

W pełnowartościowy surowiec muszą być zaopatrywane te zakłady, które produkują na potrzeby przemysłu kluczowego, które produkują artykuły deficytowe. Na regionalne potrzeby surowiec ten będzie wydawany tylko wtedy, kiedy nie da się ich zaspokoić surowcem zastępczym. Dlatego, wiedząc o tym, że pewna część produkcji będzie zaspokajana pełnowartościowym surowcem, trzeba z całym naciskiem podkreślić, iż zadanie drobnej wytwórczości polega na pełnym wykorzystaniu surowca odpadkowego.

Wykorzystanie surowca odpadkowego — to nie tylko przełamanie trudności zaopatrzeniowych, na jakie napotyka drobna wytwórczość, to także wzbogacenie asortymentu drobnej wytwórczości.

Oto przykład. Najefektowniejsze obuwie letnie zarówno damskie, jak i męskie, jest robione z odpadków. Drobne paski skóry, drobne ścinki, które były wyrzucane razem z mięsem skórzanym, są obecnie przetwarzane na doskonałe obuwie letnie. Jest ono bardziej poszukiwane i nawet droższe, niż obuwie z pełnowartościowego surowca. W ten sposób spółdzielczość z odpadkowego surowca może produkować luksusowe wyroby.

Przetwórczy przemysł papierniczy miejscowy i spółdzielczy wyrabia zeszyty i bruliony. Na rynku nie ma jednak ozdobnych brulionów, zeszytów, bloków i notesów z podziałem alfabetycznym. Zakłady drobnej wytwórczości produkują to samo, co przemysł kluczowy — a właśnie one powinny produkować te poszukiwane, bardziej zindywidualizowane, bogatsze i potrzebne asortymenty.

W pewnym okresie wystąpił ostro brak mydła do prania — i wtedy wszyscy, zarówno przemysł kluczowy, jak drobny, rzucił się na produkcję mydła do pra-

nia. Braki zostały zaspokojone, obecnie notuje się nadprodukcję mydła do prania, ale produkuje się go nadal. Tymczasem występuje brak mydła toaletowego. Drobny przemysł, który najłatwiej może zmienić swoją produkcję — nie przestawił się na produkcję mydła toaletowego, tylko nadal produkuje mydło do prania, chociaż jest go pełno na rynku i centrale zbytu nie chcą go odbierać. Jasne jest, że taki stan musi ulec zmianie — ponieważ rynek żąda mydła toaletowego.

Zagadnienie polega więc na tym, aby zarówno przy wykorzystywaniu surowców odpadkowych jak i przy ustalaniu planu asortymentowego zwracać uwagę na wzbogacenie asortymentów, różnicowanie ich i nie dublowanie przemysłu kluczowego. Przez wzbogacenie asortymentów, wykorzystanie istniejących rezerw surowcowych, badanie potrzeb rynku — drobna wytwórczość będzie mogła pełniej zaspokajać rosnące potrzeby ludności.

Działalność przedsiębiorstw drobnej wytwórczości winna być elastyczna. Przedsiębiorstwa te muszą stosunkowo szybko przestawiać się z jednego rodzaju produkcji na drugi. Nie oznacza to oczywiście łamania planowej produkcji, ale stanowi dążność do uzyskania elastyczności koniecznej do zaspokojenia tych potrzeb, które wynikają ze znajomości rynku.

Zadania, które drobna wytwórczość ma do spełnienia, będzie można wykonać, gdy zarówno rady narodowe, jak i C. U. D. W., będą dysponowały odpowiednimi organami wykonawczymi.

Planowanie regionalne będzie się ogniskowało w wojewódzkich komisjach planowania gospodarczego, natomiast organami wykonawczymi w dziedzinie drobnej wytwórczości są wydziały przemysłowe. Jednakże w obecnej formie, w obecnym stadium organizacyjnym, nie są one przystosowane do spełnienia tych zadań.

W wydziałach przemysłowych przewidzianych było 348 etatów, z tego obsadzonych zaledwie 268. Oprócz jednak ilości wchodzi tu w grę kwestia jakości. Obsada dawnych wydziałów przemysłowych jest bardzo słaba. Różne były tego przyczyny. Inżynierowie i technicy przeszli do przemysłu, bo praca i płaca były bardziej atrakcyjne. Znaczenie wydziałów przemysłowych wydatnie zmalało wskutek zmniejszenia ich zakresu działania. Nic więc dziwnego, iż dawne urzędy wojewódzkie nie przywiązywały wagi do ich odpowiedniej obsady personalnej i fachowej. Dlatego na tym odcinku będziemy mieli duże trudności.

Uchwała Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1950 roku — Instrukcja nr 8 określa zadania nowych wydziałów przemysłowych i ich strukturę. Wydziały przemysłowe wg nowej organizacji mają liczyć 6 oddziałów: organizacyjny, planowania, techniki produkcji, zaopatrzenia, administracji przemysłowej, szkolenia i kadr. Brak jest komórki, która zajęłaby się zagadnieniami inwestycji. W tej sprawie odpowiedni wniosek został zgłoszony. W wypadku nie utworzenia specjalnego oddziału inwestycji — odpowiednie zadania musiałyby prawdopodobnie przejść do oddziałów planowania.

Ta struktura organizacyjna stwarza możliwości spełnienia przez wydziały zadań, które na nich będą ciążyły. Do zadań tych należy nadzór i planowanie, inżynierowanie i kontrolowanie całej drobnej wytwórczości,

zarówno przemysłu miejscowego, jak i spółdzielczości, na terenie województwa. Nie będę omawiał szczegółowo tych zadań, bo są one znane. W każdym razie dopiero ta organizacja umożliwi wojewódzkim radom narodowym opanowanie tych zagadnień i stopniowe ich przejmowanie.

Nie ulega wątpliwości, że nie wystarczy tylko organizacja — nawet najlepsza. Do dobrego wykonania zadań trzeba zdolnych, oddanych ludzi. Przy złej obsadzie ilościowej i jakościowej wypełnienie tych zadań będzie niemożliwością. W województwie rzeszowskim np. cały wydział przemysłowy liczył tylko pięć osób. Oczywiście nie ma mowy, ażeby taki wydział przemysłowy mógł spełniać nowe zadania.

Spełnienie zadań zależy od doboru ludzi. Im więcej dostaniemy dobrych ludzi, tym mniej ich będziemy potrzebować. Dlatego tutaj sprawa odpowiedniego ustawienia ludzi, doboru ludzi, będzie miała decydujące znaczenie. Nie ulega wątpliwości, że znajdzie potrzeba sięgnięcia po ludzi, którzy mają już doświadczenie. Być może, że trzeba będzie dać ludzi z przemysłu miejscowego, z poszczególnych pionów spółdzielczych, ażeby jednak stworzyć trzon ludzi znających zagadnienia.

Zagadnienie drobnej wytwórczości w zakresie przewidzianym dla wojewódzkich rad narodowych trzeba będzie jako novum gruntownie przedyskutować i opanować. Z pewnością jednak zadanie to po przedyskutowaniu przez wojewódzką radę i przez prezydium zostanie tak dobrze i szybko rozwiązane jak to miało miejsce z zadaniami w zakresie miejskiego handlu detalicznego. Nie ulega wątpliwości, że dopiero zainteresowanie się rad narodowych umożliwiło miejskiemu handlowi detalicznemu pełny rozwój. Tak samo będzie i w zakresie drobnej wytwórczości. Powiązanie tych zagadnień z wojewódzkimi radami narodowymi przyczyni się do rozwoju drobnej wytwórczości, do rozwiązywania problemów zbytu i zaopatrzenia, do wykonania wielkich zadań, które nakłada plan 6-letni.

Poruszone zagadnienia stanowią drobny tylko wycinek bogatej problematyki drobnej wytwórczości, z którą będą się stykały w codziennej pracy zarówno wojewódzkie rady narodowe jak i C. U. D. W. Nie wspominałem o całym szeregu zadań, nie wspominałem w szczególności o rzemiośle, które będzie wymagało wnikliwej analizy, a często i pomocy ze strony rad narodowych, aby reprezentowany przez nie potencjał produkcyjny, a w szczególności usługowy, nie uległ zmniejszeniu. Nie kusząc się o wyczerpanie tematu, należy jednak z całym naciskiem podkreślić, że rozwiązanie tych problemów będzie się odbywało nie tylko na płaszczyźnie czysto gospodarczej.

Rozwojowi drobnej wytwórczości bowiem będzie towarzyszyła stopniowa likwidacja zacofanej, drobnotowarowej gospodarki w mieście. Przechodzenie do wyższych form gospodarki uspołecznionej będzie odbywało się w ogniu walki klasowej. Wypierany ze swoich pozycji drobny kapitalista miejski będzie bronił wszelkimi sposobami. Dlatego też w aparacie drobnej wytwórczości niezbędne jest zaostrenie czujności każdego ogniwa organizacyjnego i każdego pracownika. Musimy poświęcić maksimum uwagi olbrzymiemu 7-krotnemu wzrostowi potencjału produkcyjnego, ale musimy być jednocześnie przygotowani do odparcia ewentualnych wrogich wy-

stąpien, do sparaliżowania machinacji wroga klasowego, który będzie usiłował przeszkodzić nam w wykonaniu nowych zadań.

Oto w zarysie zagadnienia drobnej wytwórczości, której organizacja i rozwój weszły na nową drogę; są to nie tylko zmiany organizacyjne, ale zmiany planów produkcyjnych. Za tymi cyframi planu stoi, jak na każdym planem, czyn — i ten czyn trzeba będzie realizować.

ANTONI HEBROWSKI

Aktualne zadania prezydiów rad narodowych w dziedzinie gospodarczej

Prezydium rad narodowych mają za sobą etap swej organizacji wewnętrznej i weszły w okres normalnej, codziennej pracy. Pracę tę wykonuje prezydium bądź kolegiąlnie, bądź przez poszczególnych swych członków, którym powierzono pewną grupę zadań wchodzących w zakres działania rady narodowej.

Ażeby obowiązki swoje należycie wykonać, każdy z członków prezydium, który kieruje pewnym odcinkiem powierzonych mu zadań powinien się orientować w całości tych zadań, powinien obejmować całość zagadnień, do których realizacji powołane jest prezydium rady, powinien znać plan pracy prezydium, wpływać na kształtowanie się tego planu i współdziałać przy jego realizacji.

Ramami działalności rady narodowej i jej organów jest jej plan gospodarczy, stanowiący fragment Narodowego Planu Gospodarczego. Mamy obecnie długofalowy Plan 6-letni, który — poczynając od bieżącego roku 1950 — realizujemy przez roczne plany gospodarcze.

Plan gospodarczy na dany rok jest niejako programem działalności w tym okresie rocznym; jego podbudową i jego konkretnym wyrazem jest plan inwestycyjny na dany rok oraz budżet roczny. Budżet składa się z dwóch części: budżet inwestycyjny jest niejako finansową podmurówką planu inwestycyjnego, budżet zwyczajny przewiduje środki na pokrycie wydatków, związanych z normalną działalnością rady narodowej i jej organów w dziedzinie gospodarczej, kulturalnej i społecznej (utrzymanie majątku, zakładów i urzędzeń, wydatki na oświatę, zdrowie, opiekę społeczną itp.) oraz wydatki na utrzymanie aparatu administracyjnego.

Tak jak plan gospodarczy danej rady narodowej jest częścią Narodowego Planu Gospodarczego, tak i plan inwestycyjny wchodzi do Państwowego Planu Inwestycyjnego, a budżet — poczynając od r. 1951 — będzie się mieścił w zbiorczym budżecie Państwa.

Nowoobrane prezydium rad narodowych zastały gotowe już i częściowo zrealizowane: plan gospodarczy, plan inwestycyjny i budżet na r. 1950 i muszą je nadal realizować. Natomiast mogły, względnie mogą jeszcze obecnie mieć wpływ na układ tych planów i budżetu na r. 1951. Zainteresowanie się tymi spr-

Realizacja planu 6-letniego na omawianym odcinku — to wielkie ożywienie drobnej wytwórczości, zwiększenie zatrudnienia, wzbogacenie asortymentów towarowych, a tym samym zaspokojenie rosnących potrzeb ludzi pracy, to także ograniczanie i wypieranie elementów kapitalistycznych z drobnotowarowej gospodarki miejskiej, a więc wkład do dzieła budowy fundamentów socjalizmu w naszym kraju.

wami jest aktualnym i pilnym zadaniem prezydiów rad narodowych. Dla wykonania tego zadania ustalone zostały poniższe terminy, z których niektóre jeszcze biegną, a których ścisłe dotrzymanie jest konieczne w interesie planowości w całej naszej gospodarce narodowej.

Podstawą opracowania budżetów terenowych na r. 1951 jest zarządzenie Ministra Finansów z 22 czerwca 1950 r. w sprawie zasad i trybu opracowania projektu budżetu Państwa na r. 1951 (nota budżetowa na r. 1951). Na tle tej noty wydane zostały zarządzeniem Ministra Finansów z 17 lipca 1950 r. uproszczone przepisy budżetowe dla gmin i miast nie stanowiących powiatów.

W myśl noty budżetowej preliminarze budżetowe gmin i miast nie stanowiących powiatów miały być przesłane prezydiom powiatowych rad narodowych do dnia 10 sierpnia b. r.

Projekty budżetów powiatowych oraz miast stanowiących powiaty powinny być wpłynąć do prezydiów wojewódzkich rad narodowych (a projekty budżetów miast: Warszawy i Łodzi — do Min. Finansów) do dnia 1 września b. r.

Zbiorcze budżety wojewódzkie mają być przesłane do Ministerstwa Finansów do dnia 20 września b. r.

Z powyższego wynika, że pewne zmiany w projektach budżetów gmin, miast i powiatów mogą być dokonane jeszcze tylko na szczeblu wojewódzkim. Przed prezydiami wojewódzkich rad narodowych, które powołane są do zanalizowania i skorygowania projektów budżetów niższych hierarchicznie rad narodowych, stoi obecnie poważne zadanie i dużo pracy.

W zakresie sporządzania planu inwestycyjnego na r. 1951 wydana została — zarządzeniem Przewodn. P.K.P.G. z 11.V.1950 r. — Instrukcja Nr 21. Terminy, przewidziane w tej Instrukcji dla ułożenia planów inwestycyjnych na r. 1951 przez inwestorów bezpośrednich, głównych i naczelných, już rónęły. Jedyne — według terminarza Instrukcji — wojew. komisje planowania gospodarczego mają jeszcze opracować wykonawcze plany inwestycyjne: terenowe — do dnia 5 września, w przekroju wojewódzkim — do dnia 15 września b. r.

Natomiast w dziedzinie inwestycji wydana została Instrukcja Ministra Finansów z 28 lipca b. r. w spr-

wie trybu sporządzania planów sfinansowania inwestycji na r. 1951, do której wykonania powołane są również prezydium rad narodowych, a mianowicie — w odniesieniu do przedsiębiorstw terenowych. Wykonanie tej Instrukcji wyrazi się w wypełnianiu planów: jednostkowego (przez poszczególne przedsiębiorstwa), szczegółowego (przez prezydium rady narodowej dla podległych jednostek w poszczególnych grupach) i zbiorczego (przez prezydium powiatowych i wojewódzkich rad narodowych dla całego powiatu względnie województwa). Plan jednostkowy i szczegółowy należy sporządzić według wzoru Nr 3 (zał. Nr 7 do Instrukcji), plan zbiorczy — według wzoru Nr 4 (zał. Nr 8).

Plany jednostkowe powinny być przesłane wydziałom (referatom) fachowym prezydiów rad narodowych do dnia 5 września b. r.

Prezydium rad narodowych gmin i miast nie stanowiących powiatów przysyłają do prezydiów pow. rady narodowej i do właściwych wydziałów fachowych tegoż prezydiów sporządzone przez siebie szczegółowe plany do dnia 6 września b. r.

Prezydium powiatowych rad narodowych przysyłają swoje szczegółowe oraz zbiorcze z powiatu plany do prezydiów wojew. rady narodowej i jego właściwych wydziałów do dnia 10 września br.

Termin przesłania planów przez prezydium wojewódzkich rad narodowych (i prezydium miast: Warszawy i Łodzi) do Ministerstwa Finansów oraz do właściwych resortów ustalony został na dzień 15 września br.

Jeśli chodzi o zasady i tryb sporządzania planów gospodarczych na r. 1951, to zarządzenie P.K.P.G. w tej sprawie zostanie w dniach najbliższych rozesłane w teren; prace przygotowawcze — w myśl wskazówek P.K.P.G. — prowadzone są już przez komisje planowania gospodarczego.

Przygotowując plany działalności na r. 1951, prezydium rad narodowych powinny nie mniej uwagi poświęcić należytemu wykonaniu budżetu i planu inwestycyjnego w roku bieżącym.

Przy badaniu wykonania budżetów z r. 1949 spotyka się dość często zjawisko znacznych nawet nieraz nadwyżek budżetowych mimo, iż budżet nie został w pełni wykonany, a bywają nadwyżki nawet przy 70 — 80%-owym wykonaniu budżetu. Przyczyną tych nadwyżek jest na ogół zbyt późne uzyskanie dochodów, przeznaczonych na pokrycie wydatków budżetowych i niemożność zrealizowania wskutek tego wydatków przed upływem roku budżetowego. Zarządy związków samorządowych opóźniały się w 1949 r. z wymiarem i poborem podatków, ociągały się w swoich staraniach o wypłatę dotacji celowych, pod koniec roku budżetowego składały wnioski do Sam. Funduszu Wyrównawczego o dotacje na pokrycie niedoborów

budżetowych. Rzecz jasna, że takie nadwyżki budżetowe nie tylko nie są pożądane, ale są wręcz niedopuszczalne, bo świadczą o nie wykonaniu pilnych nieraz i ważkich zadań, których budżet jest wyrazem.

Ażoby w br. uniknąć tego rodzaju błędów, prezydium rad narodowych powinny sprawdzić, w jakim stopniu budżet został dotychczas wykonany, czy dokonane zostały prawidłowo wymiary podatków i jak postępuje ich pobór, czy wpłynęły dotacje celowe i z S.F.W. względnie, czy podjęte zostały odpowiednie starania w kierunku zapewnienia ich wpływu we właściwym terminie. Jeśli chodzi o dotacje z S.F.W., to prezydium wojew. rad narodowych powinny sprawdzić, czy nie zalegają u nich wnioski z powiatów o te dotacje, bo świeżo np. zdarzył się taki przypadek, że z powiatu przyjechała delegacja do Zarządu Funduszu i domagała się załatwienia wniosku o dotację, a okazało się, że wniosku takiego Zarząd nie otrzymał i że on leży od maja w województwie.

Prezydium rad narodowych powinny także żywo zainteresować się stanem realizacji inwestycji planowanych na r. 1950. Jak wiadomo, Kancelaria Rady Państwa podjęła w roku bieżącym (okólnikiem z 13.II 1950 r. Nr 11) akcję urealnienia inwestycji terenowych. Wynikiem tej akcji było zarezerwowanie dość znacznych sum na uzupełnienie wzgl. urealnienie środków własnych, przeznaczonych przez rady narodowe na inwestycje. Warunkiem uzyskania pomocy w ramach tych kredytów jest złożenie odpowiednio uzasadnionego wniosku do Zarządu S.F.W. oraz — jeśli chodzi o inwestycje niezgłoszone do P.P.I. — wniosku do P.K.P.G. o włączenie danej inwestycji do Planu Inwestycyjnego. Sądząc według liczby wniosków, które w tej sprawie wpłynęły dotychczas do Zarządu S.F.W., można żywić obawę, że realizacja inwestycji terenowych w br. będzie dość daleka od planu tych inwestycji.

Nadmienić należy, że dla oceny działalności inwestycyjnej inwestorów i wykonawców z punktu widzenia techniczno-ekonomicznego prowadzona jest w terenie kontrola ze strony banków inwestujących, a więc w stosunku do rad narodowych — ze strony Banku Inwestycyjnego i Banku Komunalnego. Zakres i tryb tej kontroli został ostatnio ustalony Instrukcją Przewodn. P.K.P.G. i Ministra Finansów z 11 lipca 1950 r. nr 5. Według tej instrukcji — aparat kontroli bankowej jest uprawniony w każdej fazie do wykonywania kontroli (kontrola wstępna, bieżąca i następną), do przeprowadzania niezbędnych badań technicznych odnośnie przygotowania i wykonywania inwestycji, uczestniczenia w komisjach odbiorczych i innych oraz ma prawo wglądu do ksiąg handlowych, planów finansowych, bilansów, inwentarzy, dokumentów, rachunków, umów, zleceń, zamówień, kartotek i innych materiałów i dowodów związanych z działalnością inwestycyjną.

Mgr ROMAN PAULISZ

Dyr. Departamentu
w Min. Gospodarki Komunalnej

Publiczna gospodarka lokalami

Troska Państwa Ludowego o byt świata pracy na odcinku mieszkaniowym wyraża się między innymi wprowadzeniem publicznej gospodarki lokalami w miejscowościach, gdzie spuścizna rządów kapitalistycznych pozostawiła niesprawiedliwy klasowo podział istniejącej puli mieszkaniowej. Temu zagadnieniu poświęcony jest dekret z dnia 21 grudnia 1945 r. o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu. Celem dekretu jest wyrównanie istniejących dysproporcji w powierzchni mieszkaniowej lub użytkowej, zajmowanej przez poszczególne osoby oraz zagwarantowanie zaspokojenia zapotrzebowania na lokale instytucji publicznych, które to zapotrzebowanie wymaga ustawienia przed interesem jednostki. W samym więc założeniu dekretu dotyka zagadnień bardzo drażliwych, zaś jego stosowanie wymaga ludzi stojących na wysokim poziomie moralnym i politycznym, ludzi, gwarantujących bezstronność i głębokie zrozumienie interesu klasowego i publicznego. Cztero i pół letni okres obowiązywania dekretu dał dostatecznie duży materiał do stwierdzenia jego wad i braków, zarówno w dziedzinie sformułowania poszczególnych przepisów, mówiących o obowiązkach i prawach obywateli jak i przepisów odnoszących się do organizacji władz kwaterunkowych. Wady te zostały usunięte ustawą z dnia 20 lipca 1950 r. zmieniającą dekret o publicznej gospodarce lokalami i kontroli najmu. Trzeba tu podkreślić, iż duży wpływ na nowelizację tego dekretu wywarła ustawa z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej. Ustawa ta uwypukliła jaskrawo dotychczasowe niedoskonałości organizacyjne pionu gospodarki kwaterunkowej, a zwłaszcza brak konsekwentnego przeprowadzenia zasady centralizmu demokratycznego w organizacji tych władz.

Działające dotychczas komisje kwaterunkowe rad narodowych, rozstrzygające odwołania od orzeczeń wydziałów kwaterunkowych, miały charakter organów orzekających i angażowały przez to rady w dziedzinę wykonawstwa, co doprowadzało do skumulowania w jednym ręku zarówno orzecznictwa w toku instancji jak i kontroli nad tym orzecznictwem. Ponadto uprawnienia prezydiów wojewódzkich rad narodowych do zmiany w trybie nadzoru decyzji komisji lokalowych — bez równoczesnego ustanowienia centralnego ośrodka instrukcyjno-nadzorczo — doprowadziły do rozbieżności w praktyce postępowania poszczególnych ośrodków. Stan ten musiał spowodować przeciążenie rad narodowych nadmierną ilością drobnych indywidualnych spraw mieszkaniowych.

Dążąc do usunięcia braków dotychczasowej organizacji, nowela z dnia 20 lipca 1950 r. stanowi, iż w sprawach kwaterunkowych w pierwszej instancji orzekać będą prezydium miejskich i gminnych rad narodowych. Odwołanie od decyzji tych władz przysługuje stronom do specjalnie w tym celu powołanych komisji, działających przy prezydiach (a więc nie przy radach, lecz przy organach wykonawczych):

1) powiatowych rad narodowych, jeśli decyzje kwaterunkowe w pierwszej instancji wydane są przez prezydium rady gmin wiejskich i miast niewydziałonych,

2) wojewódzkich rad narodowych jeżeli decyzja ta została wydana przez prezydium rad narodowych miast niewydziałonych,

3) w m. st. Warszawie i m. Łodzi komisje będą działać przy prezydium właściwej miejskiej rady narodowej.

Zwierzchni nadzór nad działalnością całego pionu publicznej gospodarki lokalami sprawuje Minister Gospodarki Komunalnej, na którego przechodzą dotychczasowe uprawnienia prezydiów wojewódzkich rad narodowych (prawo uchylecia lub zawieszenia decyzji komisji odwoławczej) oraz prawo instruktażu i kontroli tej gospodarki.

Naturalnie, iż wyżej opisany pion władz kwaterunkowych w niczym nie narusza uprawnień rady narodowej do kontrolowania gospodarki mieszkaniowej przez właściwą komisję rady narodowej.

Ta nowa struktura władz zapewni jednolite orzecznictwo kwaterunkowe w całym kraju oraz zapewni możliwość skutecznej walki z kumoterstwem i protekcjonalizmem, walki, której nigdy nie może być za wiele na odcinku kwaterunkowym.

Nowela pozostawia bez zmiany zakres działania i pion organizacyjny Państwowej Komisji Lokalowej i wojewódzkich komisji lokalowych. Sprawy lokalowe zatem, w których stroną jest urząd lub władza publiczna rozstrzygane są w pierwszej instancji przez prezydium rad narodowych, odwołanie zaś od tych orzeczeń jest kierowane do wojewódzkiej komisji lokalowej, nad którą nadzór w miejsce Ministra Gospodarki Komunalnej spełnia Państwowa Komisja Lokalowa przy Prezesie Rady Ministrów.

Dalszym zagadnieniem, które wymagało uporządkowania w drodze nowelizacji obowiązujących przepisów był zakres działania władz kwaterunkowych. Dekret zezwalał na przydzielenie poszczególnym instytucjom na potrzeby ich pracowników nie tylko budynków, w których władzę kwaterunkową spełniała dana instytucja, zawiadamiająca jedynie władzę kwaterunkową o dokonanych zmianach, lecz również i poszczególnych lokali lub nawet części tych lokali. Doprowadziło to w wielu miejscowościach do sytuacji, iż wielka część lokali znalazła się w dyspozycji poszczególnych instytucji i to w ten sposób, że np. w mieszkaniu kilkuizbowym każda izba w dyspozycji innego urzędu. Stan ten utrudniał prawidłową gospodarke mieszkaniami na terenie osiedla oraz stwarzał warunki do możliwości nadużyć. Źle zrozumiany patriotyzm lokalny każdej instytucji dopuszczał do marnowania w dużej części przestrzeni mieszkalnej, kontrola zaś nad istniejącym stanem była utrudniona.

Nowela stoi na stanowisku, iż instytucja prowadzi gospodarke kwaterunkową tylko w budynku przydzie-

lonym jej w całości w administrację, poszczególne zaś lokale mieszkalne, położone poza takimi budynkami podlegają ogólnym zasadom kwaterunkowym.

Z dniem wejścia w życie noweli tracą moc nakazy wydane dla instytucji i urzędów w odniesieniu do lokali położonych poza budynkami administrowanymi przez nie, zaś dotychczasowi użytkownicy tych lokali otrzymają nakazy indywidualne.

Należy tu podkreślić, iż przepis o włączeniu do ogólnej puli lokalowej wszystkich lokali położonych poza budynkami administrowanymi przez instytucje i urzędy, nie odnosi się do lokali, które w dniu wejścia w życie noweli znajdowały się w użytkowaniu lub pod zarządkiem władz wojskowych lub władz bezpieczeństwa publicznego, jak również lokali, które były użytkowane przez żołnierzy zawodowych lub funkcjonariuszów w służbie bezpieczeństwa.

Pozostają również wyłączone z ogólnej puli kwaterunkowej lokale odremontowane z funduszy publicznych a nawet w budynku nie będącym pod zarządkiem instytucji.

Z wyżej opisanymi postanowieniami łączy się przepis, iż w ciągu 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy wojewódzkie komisje lokalowe mogą uchylić przydziały budynków mieszkalnych, przydzielonych na rzecz poszczególnych władz, urzędów i instytucji. Da to możliwość uregulowania wytworzonego chaosu, gdzie często instytucja administruje domem, zamieszkałym w całości przez osoby nie pozostające z nią w żadnym związku służbowym. Takie domy administrowane jedynie z historycznych przyczyn przez poszczególne instytucje bardzo utrudniają racjonalną gospodarkę lokalową i rzeczą właściwych prezydiów będzie uporządkowanie tej sprawy. Warunek, iż decyzja musi zapaść przed wojewódzką komisją daje gwarancję pełnego zabezpieczenia interesu państwowego.

Ciekawe jest rozwiązanie przez nowelę zagadnienia zaspokojenia potrzeb publicznych w miejscowościach, w których nie obowiązuje publiczna gospodarka lokalami. W miejscowościach tych prezydium właściwej rady narodowej na podstawie zezwolenia Wojewódzkiej Komisji Lokalowej może nakazać zajęcie lokali wolnych lub nawet opróżnienie w całości lub w części lokali zajętych, jeżeli lokale te potrzebne są na cele publiczne, lub na mieszkania dla osób kierowanych do danej miejscowości na podstawie przepisów o obowiązku pracy.

Wyżej opisane przepisy zostały wprowadzone w miejsce zniesionej kontroli najmu, która będąc kompromisem między publiczną gospodarką a wolnym najmem stwarzała w ciągu swego istnienia liczne nieporozumienia a czasem i nadużycia władzy. W związku z powyższym w miejscowościach, w których obowiązywała kontrola najmu z chwilą wejścia w życie noweli, władze kwaterunkowe ulegną likwidacji z mocy samego prawa,

zaś akta toczących się, a jeszcze nie rozstrzygniętych spraw dotychczasowe władze kwaterunkowe prześlą do prezydiów wyższych rad narodowych, celem ostatecznego załatwienia.

Przepisy dotyczące praw do uzyskania przydziału pomieszczeń mieszkalnych i użytkowych, nowela pozostawia bez zasadniczej zmiany, odsyłając ustalenie normy zagęszczenia poszczególnych lokali do uchwały właściwych rad narodowych. Uchwały te obowiązane są uwzględniać granice określone przez Ministra Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

Przekwaterowanie osoby mającej prawo do zamieszkania w danej miejscowości jest możliwe jedynie tylko z ważnych przyczyn, dyktowanych interesem publicznym oraz za dostarczeniem lokalu zastępczego. Nowela wprowadza jednak nowy przepis, który pozwala Ministerstwu Gospodarki Komunalnej z przyczyn szczególnie ważnych, stwierdzonych przez Prezydium Rządu — wydanie zarządzenia opróżnienia lokalu bez obowiązku dostarczenia lokalu zastępczego. Zarządzenie takie w odniesieniu do osób zatrudnionych w sektorze państwowym może być wydane jedynie za zgodą właściwego ministra, któremu resortowo dany pracownik podlega.

Zastosowanie tego przepisu w praktyce będzie miało niewątpliwie miejsce tylko wyjątkowo. Niemniej jednak przepis ten może w poszczególnych wypadkach oddać znaczne usługi usuwając poza teren miejscowości objętych publiczną gospodarką lokalami jednostki, posiadające prawo do zajmowania przestrzeni mieszkalnej, a jednak na danym terenie niepożądanych.

Szereg drobnych zmian w sformułowaniu, nie odgrywających zasadniczej roli, pozwalających jednak władzom kwaterunkowym na prowadzenie polityki bardziej precyzyjnej i zgodnej z wolą ustawodawcy, nie wymaga omówienia na tym miejscu. Trzeba tu jedynie zaznaczyć, iż nowela znosi pojęcie sublokatorstwa w dziedzinie publicznej gospodarki lokalami. Jest to linia zapoczątkowana postanowieniami dekretu o najmie lokali, który nie zna instytucji sublokatorów. W świetle noweli wydanie nakazu kwaterunkowego z mocy samego prawa, nawiązuje umowę o najem lokalu między właścicielem nieruchomości i osobą zakwaterowaną. Wyeliminuje to ciągle jeszcze panoszącą się formę wyzysku dokonywanego przez głównego lokatora oraz przetnie nić sznykan, jakie główny lokator wobec „dokwaterowanych“ niekiedy stosował.

Generalnie mówiąc nowela stwarza podstawy do reorganizowania i usprawnienia działalności władz kwaterunkowych. Rysując wyraźny pion władz kwaterunkowych z Ministrem Gospodarki Komunalnej na czele i wiążąc równocześnie działalność władz kwaterunkowych z prezydiami terenowych rad narodowych i kontrolą społeczną tychże rad stwarza obraz scharmonizowany z całością struktury władz Państwa Ludowego.

JERZY DYJECIŃSKI

Wspólnym wysiłkiem budujemy Warszawę

Rozpoczął się wrzesień, „Miesiąc Odbudowy Warszawy“. Znowu całe nasze społeczeństwo weźmie żywy i gorący udział w masowej akcji ofiarności dla ukochannej Stolicy.

Spontanicznie rozpoczęta odbudowa Warszawy ujęta w przemyślany plan dała żywiołową ofiarnność całego narodu. Tylko w naszym ustroju mogła wyrósć i rozwinąć się tego rodzaju wielka akcja, która zrodziła „Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy“, rosnący z miesiąca na miesiąc i z roku na rok, gdyż akcja SFOS, nie została wymyślona w zacisznym gabinecie przy biurku, ani też nie narzucona przez nikogo z góry, ale wyrosła z samej głębi mas ludowych i jest wyrazem siły naszego ustroju.

Ruch ten stworzył dla siebie własne ramy organizacyjne, wypracował bogactwo form działania, pogłębił swój nurt ideowy i udoskonalił program, mobilizując duchowe i materialne siły społeczeństwa dla odbudowy stolicy.

Warto przypomnieć, że wielka dzisiaj akcja SFOS zaczęła się od samorzutnych świadczeń, których najbardziej zorganizowany wyraz dali robotnicy Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego przez swój udział w pomocy przy budowie mostu Poniatowskiego w Warszawie. Pierwsze formy komitetów odbudowy stolicy powstały z inicjatywy pierwszego wojewody Śląsko - Dąbrowskiego — Gen. Zawadzkiego, a potem na fali pożyczki odbudowy kraju po pierwszych sukcesach odbudowy rozpoczęła się systematyczna akcja Komitetów Odbudowy Warszawy w całym kraju.

Powstaje i stale rozrasta się sieć organizacyjna SFOS. Przybývają nowe komitety na szczeblach wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Upowszechnia się coraz bardziej ta wielka akcja tak, że nie ma już dzisiaj w Polsce prawie miasta ani miasteczka, w którym nie byłoby Komitetu Odbudowy Warszawy. Wkrótce nie będzie również ani jednej gminy, ani jednej gromady wiejskiej nie posiadającej własnego Koła Gromadzkiego Odbudowy Stolicy.

Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy zdobywa coraz głębsze i szersze podstawy w całym kraju i wykazuje stały wzrost ilości świadczących. Gdy w r. 1946 było 2.144 tys. osób, to już w r. 1947 — 4.065 tys., w r. 1948 — 6.491 tys., a w r. 1949 — 6.659 tys. W rezultacie zwiększyły się i ogólne wpływy, które od rozpoczęcia pierwszej zbiórki w lipcu 1946 r. do dnia dzisiejszego osiągnęły imponującą sumę 8,3 miliarda złotych z czego na sam bieżący rok przypada z górą 1,5 miliarda.

Działające na terenie całego kraju Komitety, wciągają do swej pracy jak najszerze masy ludzkie, wysuwają aktywistów, powiększają swoje kadry i teren swojego działania, pomagają w pracy zbiórkowej gromadom wiejskim, współdziałają w stale zacieśniającym się sojuszu robotniczo - chłopskim i we wspólnie prowadzonej akcji dają najżywszy wyraz tego współdziałania.

Udział świata pracy nie polega tylko na stałych i powszechnych świadczeniach na SFOS, lecz na pracy Komitetów Zakładowych, na żywej treści społecznej poprzez cały ruch zawodowy, który przejął odpowiedzialność za wyniki społecznej akcji na rzecz odbudowującej się stolicy. Mimo licznych braków we współdziałaniu ogniw ruchu zawodowego w pracach terenowych Komitetów Odbudowy Warszawy, należy stwierdzić, że udział przedstawicieli Związków Zawodowych coraz mocniej się pogłębia i coraz bardziej staje się wszechstronny. Dlatego w dalszym ciągu prowadzić będziemy mobilizację pomocy materialnej społeczeństwa dla przyspieszenia realizacji poszczególnych założeń i obiektów, szczególnie zaś tych, które są związane z życiem społecznym, nauką, kulturą i ogólnymi potrzebami nie tylko mieszkańców Warszawy, ale i całego kraju.

Odbudowa, a właściwie w obecnym już etapie, przebudowa i rozbudowa Warszawy jest zamierzeniem na tak olbrzymią skalę, iż wymaga wielomiliardowych nakładów. To też jako całość finansowana jest przed wszystkim z budżetu państwowego. Ofiarności społeczna obywateli, której zbiornicą jest Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy, obracana jest natomiast na inwestycje o charakterze społecznym, kulturalnym i naukowym, jak odbudowa wartościowych obiektów zabytkowych, budowa szkół, burs dla młodzieży, domów kultury, parków ludowych itd. Przy czym uwzględniane są przede wszystkim takie potrzeby społeczne, które dotyczą stołecznego charakteru Warszawy, a więc służą wszystkim obywatelom państwa.

Rozdziału sum na poszczególne inwestycje dokonywa instytucja, która zatwierdza plany odbudowy i przebudowy Warszawy oraz koordynuje prace związane z całą akcją O. W., a mianowicie Naczelna Rada Odbudowy m. st. Warszawy przy Prezesie Rady Ministrów.

Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy służy nie tylko Warszawie. Z pieniędzy SFOS finansowane są również inwestycje o charakterze społecznym w całym kraju. Poszczególne Wojewódzkie Komitety Odbudowy m. st. Warszawy przyjmują jako zadanie do wykonania na odcinku finansowym roczny preliminarz zbiórkowy, dla danego województwa. Nadwyżki osiągnięte ponad ten preliminarz w 80% obracane są na miejscowe inwestycje społeczne danych województw.

Z każdym rokiem w miarę wzrostu dochodu społecznego wzrastają preliminarze zbiórkowe, wskutek zaś coraz większego upowszechniania świadczeń na SFOS w jeszcze większym stopniu rosną nadwyżki zbiórkowe. To też SFOS coraz wydatniej finansuje odbudowę lub nową budowę najpotrzebniejszych społecznie obiektów, w kraju. Ma to swoją wymowę społeczną i sens moralny. Uwidacznia się w tym jedność dzieła odbudowy, i przebudowy stolicy i kraju. Podkreśla się w ten sposób, że SFOS służy wszystkim, że świadcząc na SFOS każdy, bez względu na to, gdzie w Polsce mieszka i pracuje, przyczynia się do wspólnego dobra, uczestniczy, w twórczym dziele, służącym całemu narodowi.

W roku 1947 na inwestycje krajowe zostało przeznaczone 97 mld. zł. W następnym roku kwota ta wynosiła prawie 103 mld. zł, a w roku 1949 wzrosła do przeszło 428 mld. zł, w bieżącym zaś roku przeznaczona została jeszcze większa suma, bo 789 mld. zł. Dotychczasowy udział SFOS w odbudowie kraju wyraża się ogólną kwotą 1.418.000.000 zł. Jest to wkład poważny, który w sposób istotny wywiera wpływ na tempo inwestycji krajowych, przynosząc licznym ośrodkom realizację wartościowych społecznie inwestycji i podnosząc ogólny poziom życia w różnych częściach kraju.

W Warszawie z funduszy SFOS, lub przy wydatnym współudziale tych funduszy odbudowano i zbudowano długi szereg obiektów o wysokim i podstawowym znaczeniu dla życia miasta i kraju jak m. in. Most Poniatowskiego, Uniwersytet (Pałac Kazimierzowski), Politechnika (Pawilon Główny), most Śląsko - Dąbrowski. Poważnym wkładem SFOS jest wspaniała Trasa W — Z, przebiecie ul. Marszałkowskiej na Żolibórz przez ghetto, Kolumna Zygmunta, pomnik Mickiewicza i Kopernika. Oto najgłówniejsze pozycje z długiej listy inwestycji wykonanych już obiektów w Warszawie. Obecnie fundusze SFOS zaangażowane zostały przy budowie wieluset hektarowych Parków Ludowych w śródmieściu — na Powiślu, na Bielanach, w Młocinach i na Pradze. Dzięki SFOS odradza się ze zniszczeń i powiększa ogród Saski, odtwarza się i poszerza ogród Krasińskich, podnosi się z ruin Stare Masto. Z wielką pieczołowitością odsłaniane i rekonstruowane są mury obronne z fosą, basztami i zapomnianym Barbakanem warszawskim.

W okresie realizacji Planu 6-cioletniego poza kontynuowaniem rozpoczętych w bieżącym roku prac przy odbudowie Starego Miasta, zakładaniu rozległych ludowych Parków Kultury, fundusze SFOS zostaną włączone do wielkiego dzieła odbudowy Zamku Królewskiego, Filharmonii Narodowej, do realizacji głównego założenia Warszawy, jej centrum zawartego pomiędzy ul. Królewską, placem poszerzonej ulicy Marszałkowskiej, poszerzonymi Al. Jerozolimskimi i Al. Marchlewskiego.

Budowa Centrum Śródmieścia z Centralnym Domem Kultury, Domem Robotnika i Domem Chłopa, będzie szczytowym osiągnięciem SFOS.

Na terenie kraju w okresie Planu 6-cioletniego SFOS będzie odbudowywać obiekty zabytkowe, budować bursy dla młodzieży szkolnej, domy kultury i teatry.

Przy współudziale całego społeczeństwa, przez współdziałanie SFOS w akcji odbudowy Warszawa staje się nie tylko miastem nowym, stwarzającym z każdym dniem dostateczniejsze i radośniejsze życie dla swoich przeszło 600.000 mieszkańców, ale i coraz lepiej się wywiązuje z zadań stolicy Polski. Odbudowa przemawia coraz większymi cyframi, coraz większą liczbą nowych fabryk, ulic i domów. Jest ona bezspornym świadectwem, że jutro Warszawy należy do socjalizmu, że jest ono jutrem innej, lepszej i piękniejszej Warszawy.

Zadaniem tegorocznego „Miesiąca Odbudowy“ jest organizowanie na terenie całego kraju z najbliższymi

mi zakątkami włącznie masowych imprez popularyzujących osiągnięcia odbudowy Warszawy. Zadania Planu 6-cioletniego dla Warszawy, rolę budowy nowej stolicy, jako naszego wkładu w dzieło utrwalenia pokoju oraz rolę akcji SFOS w zakresie wychowania nowych kadr społecznych.

Zadaniem tegorocznego „Miesiąca Odbudowy“ jest również rozrzeszenie bazy społecznej SFOS przez uaktywnienie istniejących i organizowanie dalszych Komitetów Obywatelskich Odbudowy Warszawy, celem objęcia siecią organizacyjną SFOS pozostałych ośrodków na terenie kraju, zwłaszcza zaś rozszerzenie sieci Komitetów Gromadzkich, będących niezbędnym warunkiem uaktywnienia wsi w akcji Odbudowy Warszawy.

Dalszym zadaniem jest rozszerzenie sieci i działalności Komitetów Zakładowych jako nieodzownej formy, wiązania mas robotniczych, ich inicjatywy i dynamiki z budową socjalistycznej Warszawy, jako jednego z czołowych zadań Planu 6-cioletniego.

Wreszcie ostatnim zadaniem jest zwiększenie wyników zbiórkowych, służących do zrealizowania zaplanowanych inwestycji warszawskich oraz finansowania — z nadwyżek zbiórkowych poszczególnych województw — lokalnych inwestycji społecznych, przez uzyskanie poza stałymi świadczeniami dodatkowych wpływów z doraźnych źródeł.

Powyższe zadania SFOS zrealizuje przy pomocy swej sieci organizacyjnej w terenie w powiązaniu z akcją Komitetów Obrońców Pokoju w związku z Krajowym Kongresem Pokoju w Warszawie i przy współpracy innych organizacji społecznych.

W przeprowadzaniu tegorocznej akcji Miesiąca Odbudowy Warszawy — muszą wziąć udział również i rady narodowe. Troską ich powinno być powołanie do życia komitetów odbudowy Warszawy w tych miejscowościach, gdzie komitety te nie były dotychczas powołane. Komitety nieaktywne, lub mało aktywne, trzeba by natychmiast pobudzić do działalności. Na sesjach rad narodowych ewentualnie na masowych zebraniach ludności winny zapadać uchwały wzywające ludność do powszechnych i stałych świadczeń na Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy. Prezydium rad narodowych winny popierać i ułatwiać odbywanie wszelkich zbiórek, imprez i obchodów, które będą zorganizowane na Odbudowę Stolicy.

Wrzesień — „Miesiąc Odbudowy Warszawy“ — rozpoczął się. We wszystkich miastach, miasteczkach i gminach rozpoczęto wzmożoną akcją zbiórkową. Odbywają się imprezy artystyczne, sportowe, odczyty i zbiórki uliczne. Wygłaszane są referaty i pogadanki o Warszawie, o jej roli w życiu narodu i w realizacji Planu 6-cioletniego. Na terenie całego kraju społeczeństwo bierze masowy udział, bo dla niego nie jest rzeczą obojętną, jakie oblicze będzie miała stolica. Cały naród staje z zapałem i ochoczo do wypełnienia zadań, jakie stoją przed odbudową Warszawy w najbliższym 6-cioleciu.

H. A.

Narodowy Spis Powszechny 1950 r.

W dniu 3 grudnia b. r. przeprowadzony zostanie w Polsce Narodowy Spis Powszechny 1950 r. Spis odbędzie się według stanu o północy z dnia 2 na 3 grudnia 1950 r. i obejmie wszystkie osoby mieszkające lub przebywające czasowo na obszarze Państwa w momencie Spisu.

Poza spisem ludności z uwzględnieniem jej zawodu, Spis obejmie: a) zamieszkałe mieszkania, b) zamieszkałe nieruchomości (budynki), c) zamieszkałe miejscowości, d) gospodarstwa rolne, ogrodnicze, sadownicze, leśne, rybne i hodowlane.

Naczelne Kierownictwo Spisu należy do Głównego Urzędu Statystycznego, którego organem w sprawach Spisu jest Generalny Komisarz Spisowy.

Poważny udział w przeprowadzeniu Spisu przypada radom narodowym. Rady narodowe — wojewódzkie, powiatowe, miejskie i gminne — są władzami spisowymi na odpowiednich szczeblach. Władze spisowe działają bezpośrednio oraz przez wyznaczonych przez nie komisarzy spisowych: wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych. Obok komisarzy spisowych władze spisowe powołują wojewódzkie, powiatowe, miejskie i gminne komisje spisowe.

Od wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych komisarzy spisowych odróżnić należy obwodo-

wych, rejonowych i dzielnicowych komisarzy spisowych, którzy działać będą jako organa spisujące.

Rady narodowe ponoszą z własnych budżetów wydatki na wynagrodzenie personelu administracyjnego, zatrudnionego przez nie przy Spisie oraz wydatki biurowe (w województwach, powiatach i w większych miastach utworzone być mają specjalne referaty spisowe, w miastach mniejszych i w gminach władza spisowa przydzieli komisarzowi spisowemu odpowiednią do potrzeby pomoc fachową i biurową).

Miejskie i gminne rady narodowe ponoszą również z własnych budżetów koszty dostarczania komisarzom spisowym lokalu, światła, opału, materiałów piśmiennych, podwód i ewentualnej asystencji urzędowej.

Inne koszty Spisu pokrywane będą z budżetu G. U. S.

Instrukcja Generalnego Komisarza Spisowego wyznacza szereg terminów dla przeprowadzenia poszczególnych czynności w ramach Spisu; terminy te rozpoczęły się już z końcem sierpnia b. r. i biegną aż do 10 lutego 1951 r. Wobec znaczenia, jakie posiada należyte przeprowadzenie Spisu, terminy te powinny być ściśle dotrzymane. Dla ułatwienia pracy władzom i organom spisowym podajemy poniżej te terminy:

Termin wykonania czynności	C Z Y N N O S C	Paragraf instrukcji
do 20. VIII. 1950	Wojew. rady narodowe wyznaczają wojew. komisarzy spis. i powiadamiają o tym Gen. Kom. Spis.	8
do 1. IX. 1950	Miejskie i gminne władze spisowe sporządzają listy wymienne („W ₁ “) i zestawienia tych list („W ₂ “) gospodarstw rolnych	51
do 2. IX. 1950	Powołanie wojew. komis. spisowych	11
	Wyznaczenie powiat. komisarzy spis.	22
	Złożenie meldunków Nr 1	67
do 10. IX. 1950	Pierwsze posiedzenie wojew. komisji spis.	11
	Pierwsza odprawa pow. komisarzy spis.	12
do 16. IX. 1950	Powołanie pow. komisji spisowych i złożenie o tym meldunku Nr 3	25
	Wyznaczenie miejskich i gm. komisarzy spis. i złożenie o tym meldunku Nr 2	47 i 67
do 24. IX. 1950	Pierwsze posiedzenia pow. komisji spis.	25
	Pierwsze odprawy miejskich i gminnych komisarzy spis. i złożenie o tym meldunków Nr 4	29 i 67
do 30. IX. 1950	Powołanie miejskich i gminnych komisji spis.	50
do 1. X. 1950	Zaktualizowanie wykazów nieruch. („N“) i wyk. miejscowości („M“) oraz sporządzenie wyk. powierzchni gosp. rolnych („W ₃ “ i „W ₄ “)	51
od 1. X. 1950	Rozpoczęcie propagandy Spisu	16

Termin wykonania czynności	C Z Y N N O Ś Ć	Paragraf instrukcji
do 7. X. 1950	Sporządzenie wykazów „W ₅ “	31
do 8. X. 1950	Pierwsze posiedzenia miejskich i gminnych komisji spis.	50
do 10. X. 1950	Przesłanie druków spisowych przez G. U. S.	20
do 14. X. 1950	Dokonywanie podziału na obwody, rejony i dzielnice spisowe i przesłanie wykazów obwodów i rejonów do pow. komisarza spis.	52 — 54
do 21. X. 1950	Zatwierdzenie podziału na obwody, rejony i dzielnice spis. Numeracja obwodów. Złożenie meldunków Nr 5	33 i 67
do 22. X. 1950	Druga odprawa pow. komisarzy spis.	12
do 28. X. 1950	Sprawdzenie podziału na obwody, rejony i dzielnice spis.	14
do 4. XI. 1950	Wysłanie do pow. komisarza spis. list zgłoszeń na obwody, rejony i dzielnice komisarzy spisowych	34 i 55
do 5. XI. 1950	Drugie odprawy miejsk. i gm. komisarzy spis.	29
	Złożenie meldunków Nr 6	67
do 11. XI. 1950	Mianowanie obw., rej. i dzieln. komisarzy spis.	34
	Złożenie meldunków Nr 7	67
	Przesłanie do miast i gmin formul. i druków spis.	36
między 15 i 30. XI. 1950	Szkolenie obw., rej. i dzieln. komisarzy spis.	57
do 18. XI. 1950	Wydanie woj. obwieszczeń o Spisie	15
między 25 i 30. XI. 1950	Doręczenie obw., rej. i dzieln. komisarzom spis. formularzy spis.	58 i 59
do 20. XII. 1950	Sprawdzanie w miastach i gm. materiału spis. i wysłanie go do pow. komisarza spis. wraz z opinią o pracy obw., rej. i dzieln. kom. spis.	64 — 66
do 31. XII. 1950	Wysyłanie powiat. zestawień mater. spis. do G. K. S. i woj. komisarza spis.	40 i 41
	Telegraf. podanie G. K. S. og. wyników Spisu	42
	Przedstawienie woj. komisarzowi spis. wniosków w sprawie premii, nagród i dyplomów uznania	45
do 10. I. 1951	Przyznanie przez woj. władze spis. i zarządzenie wypłaty premii pien. obw., rej. i dzieln. komisarzom spis.	19
do 15. I. 1951	Przesłanie przez pow. władze spis. materiału spis. do G. U. S.	43
do 25. I. 1951	Wysłanie do G. K. S. i do woj. kom. spis. og. sprawozdań z przebiegu Spisu na obsz. powiatu	44
do 10. II. 1951	Przedstawienie przez woj. wł. spis. G. K. S. wniosków w sprawie nagród pien. i dyplomów uznania	19
	Wysłanie do G. K. S. ogólnych sprawozdań z przebiegu Spisu na obszarze województwa	18

T. II.

Pilne prace komisji oświaty i kultury

Przeprowadzić kontrolę zaopatrzenia młodzieży w podręczniki szkolne

W związku z podjęciem planowej akcji zaopatrzenia młodzieży wszystkich szkół w podręczniki szkolne, wydziały oświaty rad narodowych przystąpiły do czynności, zmierzających do doprowadzenia podręczników szkolnych od punktów sprzedaży „Domu Książki“ do każdej szkoły w terenie i rozdzielania ich pomiędzy uczniów.

Prezydium wojewódzkich, powiatowych i gminnych rad narodowych powinny przyczynić się do dostarczenia środków lokomocji przez PKP i PKS.

Sprawa zaopatrzenia młodzieży w podręczniki stawia przed komisjami oświaty i kultury rad narodowych pilne i ważne zadania. Komisje oświaty i kultury powinny w tym zakresie nie tylko przeprowadzić kontrolę wykonania tej akcji, lecz również w wypadkach niezbędnych udzielić pomocy w jej przeprowadzeniu.

W zakresie kontroli komisje winny dopilnować, by akcja ta była na czas i należycie przeprowadzona. W tym celu komisje winny:

1) W najbliższym czasie przeprowadzić w wydziałach oświaty oraz w wojewódzkich oddziałach „Domu Książki“ kontrolę, która by ustaliła, czy akcja ta została właściwie i sprawnie przeprowadzona.

Kontrolą winny być również objęte wojewódzkie komisje rozprawienia podręczników szkolnych, a na te-

renie powiatów pełnomocnicy powiatowi do tej akcji (kierownicy wydziałów oświaty powiatowych rad narodowych oraz przedstawiciele „Domu Książki“).

2) Zwrócić uwagę na sprawność przewożenia przesyłek. W tym wypadku kontrola będzie dotyczyć sprawności przewozów kolejowych, państwowej komunikacji samochodowej i pocztowych.

3) Kontrolą winny być objęte punkty sprzedaży. W tym zakresie należy dopilnować, by były przestrzegane ustalone formy pracy i sposoby rozdziału książek. Podręczniki winny być dostarczone szkołom ściśle wg ustalonych rozdzielników.

W wypadku stwierdzenia trudności lub usterek w pracy aparatu administracji szkolnej, nauczycielstwa, czy instytucji biorących udział w rozprowadzaniu podręczników, komisje winny natychmiast zawiadomić o tym prezydium rady. Obowiązkiem komisji będzie w tym wypadku ponowne zbadanie, czy usterki lub trudności zostały usunięte.

Zaopatrzenie młodzieży szkolnej w podręczniki — to odpowiedzialne zadanie. Do przeprowadzenia tej akcji komisje winny nawiązać kontakt z organizacjami społecznymi, przede wszystkim młodzieżowymi. Pomocą w tej akcji mogą być również komitety rodzicielskie.

JAN ANTONISZCZAK

Sekretarz Prezydium
Woj. R. N. w Krakowie

Z działalności komisji Woj. R. N. w Krakowie

Po wyborach prezydiów rad narodowych dokonały rady wyboru komisji. Mamy już szereg doświadczeń z dotychczasowej krótkiej ich działalności. Słusznym jest podzielić się doświadczeniami w tak ważnej dziedzinie, jaką jest wypracowanie właściwego stylu pracy komisji.

Dlatego też postaram się przedstawić pokrótce prace prezydium Woj. R. N. w Krakowie w okresie przygotowania wyborów komisji oraz naświetlić niektóre problemy wiążące się z pracą komisji.

Jak podeszło prezydium Woj. R. N. w Krakowie do sprawy przygotowania wyborów komisji, w szczególności jeśli chodzi o powoływanie do komisji osób spoza grona rady?

Prezydium rady zwróciło się do organizacji masowych, jak O. R. Z. Z., Z. S. Ch., L. K. i Z. A. M. P., prosząc o wysunięcie kandydatów do komisji o odpowiednim obliczu społecznym, politycznym oraz z uwzględnieniem zainteresowań fachowych. Z początkiem lipca odbyła się wspólna narada kierowników tych organizacji z udziałem przedstawicieli Partii. Po szczegółowej analizie organizacje zobowiązały się przesłać dokładne dane

personalne do wiadomości prezydium. Zwrócono szczególną uwagę na wysuwanie kobiet, młodzieży ZMP. Uzyskany materiał prezydium uzupełniło wykazem dotychczasowych aktywnych członków rady i komisji. Przed plenarną sesją wyborczą rady odbyło się powtórne zebranie przedstawicieli organizacji, na którym zaprojektowano poszczególne składy komisji. Jako zasadę przyjęto, że członkowie komisji Woj. R. N. nie powinni uczestniczyć równocześnie w komisjach rad narodowych niższego stopnia, jak również nie mogą rekrutować się spośród pracowników wydziałów prez. Woj. R. N. podlegających kontroli komisji.

Analogiczny materiał instrukcyjny został podany do wiadomości prezydium niższych rad narodowych na naradzie przy szczegółowym omówieniu strony polityczno-społecznej tego zagadnienia.

Do dnia 16 lipca b. r. odbyły się posiedzenia wyborcze rad narodowych powiatowych i miejskich miast stanowiących powiaty.

W dniu plenarnej sesji wojewódzkiej rady narodowej, 17 lipca, przybyli zaproszeni na sesję członkowie prezydiów powiatowych i miejskich rad narodowych, nie

których gminnych rad narodowych, a także przewodniczący nowo-wybranych komisji rad narodowych bezpośrednio niższego stopnia i wzięli udział w obradach przy liczonym udziale publiczności

Po sesji odbyła się narada z zaproszonymi przedstawicielami terenu, na której omówiono wspólnie sprawy dotyczące organizacji pracy komisji.

Wojewódzka rada narodowa zobowiązała swe komisje do rozpoczęcia pracy w terminie do 22 lipca b. r. oraz wystąpiła z apelem do powiatowych rad narodowych o rozpoczęcie prac przez ich komisję w terminie do końca lipca, a jeśli chodzi o komisje gminnych rad narodowych — do 15 sierpnia b. r.

Komisje Woj. R. N. ukonstytuowały się, wybrały zastępcę i sekretarza i w większości podzieliły się na podkomisje z własnymi przewodniczącymi.

Na naradzie przewodniczących komisji ustalono, że wnioski do prezydium Woj. R. N. lub na radę będą pochodzić wyłącznie od komisji, a nie od podkomisji tak, iż sprawy opracowywane przez podkomisje, muszą przejść przez właściwą komisję.

Komisje rozpoczęły pracę od zanalizowania planów pracy poszczególnych wydziałów prezydium, wysuwając problemy niedocenione lub zaniebane przez wydziały do ich własnego przepracowania. Opracowane na tym tle własne plany pracy stały się punktem wyjściowym do dalszej działalności komisji. W poszczególnych komisjach dało się zauważyć różnicę w metodach pracy. Jedne komisje wprowadzają wszystkich członków w całość problematyki, natomiast inne komisje dzielą zagadnienia pomiędzy poszczególnych członków.

Okazało się, że dla sprawnej działalności komisji potrzebna jest dobra obsługa techniczna, która nie narzucając kierunku w pracy ma za zadanie ułatwiać jedynie pracę komisji.

Wydział ogólny prezydium Woj. R. N. przydzielił do dyspozycji komisji 4 osoby do prowadzenia ewidencji członków komisji, spraw zaproszeń, protokołowania i rozpracowywania wniosków komisji.

Równocześnie dla ułatwienia pracy i powiązania komisji z resortowym wydziałem, prezydium Woj. R. N.

ustaliło łączników wydziałowych ułatwiających orientację komisji w całości zagadnień resortowego wydziału, jak również ułatwiających korzystanie z pomocy pracowników wydziału oraz jego materiału. Wysunęły się przy tym ze strony tych łączników tendencje narzucania kierunku pracy komisjom, co jednak przewodniczący komisji z miejsca odrzucili.

Przyjmując zasadę, że komisje pracują w poziomie swojej rady, wysuwa się coraz silniej zagadnienie powiązania pracy komisji z terenem, nawiązanie łączności z problematyką komisji rad niższego stopnia, jak również przekazywanie w teren problemów do uzgodnienia. Członkowie komisji otrzymali polecenie w ramach przeprowadzanej kontroli, po linii organizacji społecznych i politycznych, wprowadzać do udziału w dyskusji pracowników kontrolowanych instytucji, czy przedsiębiorstw.

Dla podniesienia poziomu fachowego członków komisji z inicjatywy poszczególnych przewodniczących komisji odbywają się konferencje i narady komisji, na których przeprowadza się wymianę doświadczeń. Okazuje się, że komisja finansów, budżetu i planu jest komisją szczególnego znaczenia, ze względu na różnorodność zagadnień wynikających z kontrolowania wykonywanego planu finansowego.

Komisje z miejsca zaczęły bronić się przed nieobecnością członków, występując z upomnieniami pod adresem organizacji, z których pochodzą członkowie komisji, proponując również publikację prasową nieobecności, a w ostateczności wykluczenie z komisji przez radę.

Na szczeblu powiatowym zagadnienie pracy komisji nabiera szczególnego znaczenia. Prezydium stara się stworzyć dla komisji odpowiednią pomoc techniczną mimo trudności personalnych, ale idą raczej po linii pomocy resortowej. Najtrudniej wygląda jeszcze zagadnienie ustawienia pracy komisji na szczeblu gminnym.

Aby uniknąć kłopotów ze zwalnianiem pracowników do pracy w komisjach, poszczególne komisje planują pracę w godzinach popołudniowych.

Mgr ALEKSANDER DRASEJKO

St. Insp. w Karc. Rady Państwa

Komisje rad w świetle krytyki

Rada Państwa w dniu 12 maja 1950 roku powzięła uchwałę w sprawie tymczasowych wytycznych dla powołania i działalności komisji rad narodowych.

Od momentu ukazania się wspomnianej uchwały zaszedł w życiu rad narodowych doniosły fakt realizacji w praktyce tych przepisów w formie dokonania przez rady wyborów nowych komisji rad.

W związku z tym, na prezydiach rad narodowych spoczywało w stadium przygotowawczym, trudne i odpowiedzialne zadanie doboru odpowiednich, pod względem socjalnym i politycznym, a zarazem aktywnych składów osobowych poszczególnych komisji.

W znacznej większości wypadków, prezydium rad narodowych doceniły w pełni wagę zagadnienia i wywiązały się należycie, ze swych pod tym względem obowiązków. Zdarzyły się jednak wypadki niewłaściwego i szablonowego podejścia do sprawy skompletowania właściwych i aktywnych komisji.

Stare i powszechnie znane jest powiedzenie — przykłady ucą. Powiedzenie to powiązane w pewną logiczną całość z innym, a mianowicie — na błędach innych uczymy się sami — wyjaśnia sens dalszego zestawienia.

Przytoczone poniżej przykłady niedociągnięć w działalności nielicznych rad narodowych nie obejmują na-

turalnie wszystkich braków, jakie istnieją na odcinku rad i komisji. Fakty niedociągnięć zamieszczamy raczej przykładowo, ze względu na ich specyficzny charakter lub częstą powtarzalność w terenie. Należy nadmienić, że przykłady są wzięte z życia powiatowych i miejskich rad narodowych.

W P. R. N. w Łodzi wybrano do poszczególnych komisji szereg osób obciążonych już w znacznym stopniu pracą zawodową, polityczną i społeczną. Osoby te zostały niejednokrotnie wytypowane do komisji przez niektóre organizacje masowe, jak np. związki zawodowe, Ligę Kobiet itd. Świadczy to o niedostatecznej jeszcze, ze strony kierownictwa tych organizacji, znajomości poszczególnych członków z szerokiego aktywu działaczy terenowych.

Jakie są m. in. skutki tego rodzaju uproszczonego rozwiązania sprawy?

W pierwszym ogólnym posiedzeniu komisji wspomnianej P. R. N. wzięło udział na ogólną liczbę 117 członków zaledwie 43. Nieobecni nie uważali za słusne poinformować prezydium o powodach swej nieobecności. Członkowie 4 komisji w ogóle na posiedzenie nie przybyli. Pozostałe 7 komisji obradowały, ze względu na słabą frekwencję, w mocno niekompletnych składach.

Jednocześnie należy zauważyć, że niektóre nowoobrane komisje P. R. N. jak np. Oświaty i Kultury oraz Rolnictwa i Leśnictwa liczą po 13 członków, czyli przewyższając, co jest niedopuszczalne, ustaloną w uchwale Rady Państwa liczbę 12 osób.

W P. R. N. w Piotrkowie niektóre komisje wybrano w niepełnym składzie, ponieważ kierownictwo miejscowych organizacji masowych nie wytypowało jeszcze dotychczas, mimo kilkakrotnych wezwań, pełnej liczby swych kandydatów do komisji. Powód — ten sam, co w powiecie łódzkim.

W skład 11 komisji P. R. N. w Białymstoku wchodzi łącznie zaledwie 39 osób. Komisje są nieżywotne. Próba zwołania posiedzenia Komisji Rolnej skończyła się niepowodzeniem, gdyż według oświadczenia sekretarza prezydium „członkowie komisji nie stawili się z powodu deszczu”. Nasuwa się pytanie, czy przejściowe złe warunki atmosferyczne w Białymstoku były także powodem dotychczasowej bezczynności pozostałych komisji?

Nieznane są powody słabej aktywności Komisji Rolnictwa i Leśnictwa oraz Pracy i Pomocy Społecznej P. R. N. w Olsztynie, Komisji Finansów, Budżetu i Planu oraz Komunikacyjnej P. R. N. w Ostródzie. Oto inny przykład: wybrana 11 lipca Komisja Rolnictwa i Leśnictwa M. R. N. w Poznaniu do 11 sierpnia b. r. nie zebrała się ani razu.

Analizując przyczyny niewłaściwych składów komisji niektórych P. R. N., należy dojść do wniosku, że w dużym stopniu przyczyniły się do tego stanu rzeczy prezydium odnośnych rad.

W szeregu wypadków stwierdzono, że prezydium nie posiadają w ogóle, względnie posiadają tylko częściową ewidencję personalną, odnośnie przynależności partyjnej, pochodzenia socjalnego, zawodu itp. — członków komisji. Do niedawna ewidencji takiej nie było w P. R. N. w Łodzi, Olsztynie itd.

W tych warunkach trudno mówić o jakimś jasnym kryterium przy obsadzie składu osobowego komisji.

Brak dokładnych danych personalnych jest między innymi przyczyną, że w wielu wypadkach składy ko-

misji np. pod względem politycznym, socjalnym, powstały raczej w wyniku przypadkowego doboru ludzi, co nie może mieć miejsca w planowej działalności rad narodowych. Tym chyba należy m. in. tłumaczyć fakty niewłaściwych składów komisji pod względem socjalnym np. w P. R. N. w Katowicach, na 71 członków jest 13 robotników, w Aleksandrowie Kujawskim — na 62 członków komisji tylko 3 robotników, w Bydgoszczy — na 82 — 11 robotników. W Grajewie na 70 członków komisji P. R. N. — 53, to pracownicy umysłowi.

Jednym ze sposobów aktywizacji rad narodowych, jest wciągnięcie do prac w komisjach ogółu radnych. Zapomniało o tym wiele rad narodowych. I tak — w P. R. N. w Piotrkowie na ogólną liczbę 52 radnych, zaledwie 12 jest członkami miejscowych komisji; w Aleksandrowie Kujawskim na 62 radnych 13 radnych nie bierze udziału w pracach komisji. Podobna sytuacja jest w P. R. N. w Łodzi, Białymstoku, Grajewie itd.

Niektóre powiatowe i miejskie rady narodowe wybrały na posiedzeniach szereg komisji nieobligatoryjnych. Jest to zgodne z przepisami uchwały Rady Państwa z dnia 12 maja b. r. Musi jednak być przy tym zachowany pewien warunek, a mianowicie, komisje te można powoływać jedynie w miarę potrzeby, zależnie od miejscowych stosunków i za zgodą rady narodowej wyższego stopnia. Należy wtąpić, czy P. R. N. w Łodzi uzyska zgodę Woj. R. N., na wybór Komisji Planowania Gospodarczego jako stałej komisji rady. Jak ogólnie bowiem wiadomo komisja planowania gospodarczego jest odpowiednikiem wydziału względnie referatu w prezydium, lecz nie komisją rady.

Wybrana w M. R. N. w Gdyni stała „komisja nazewnicza“ (dla ustalania nazw) żywo przypomina swą nazwą niecelowe i nieżywotne dawne komisje monograficzne, wydawnicze itp.

W M. R. N. w Poznaniu wybrano stałą „komisję weryfikacyjną“ w składzie 7 osób, do zadań której należy tylko sprawdzanie protokołów posiedzeń. Komisja posiada nawet opracowany plan pracy.

W zakresie podstawowych zadań każdej komisji rad leży w pierwszym rzędzie kontrola. Z tego więc względu nie można podzielić słuszności stanowiska P. R. N. w Obornikach, która powołała stałą komisję kontroli społecznej. W ślad za tym uczyniły to samo gminne i miejskie rady wspomnianego powiatu. Prawdopodobnie w P. R. N. w Obornikach nie czytano, względnie źle zrozumiano uchwałę Rady Państwa z dnia 12 maja 1950 roku w sprawie powoływania komisji, gdzie w § 20 wyraźnie zaznaczono, że „do przeprowadzenia kontroli społecznej w dziedzinach nie objętych zakresem działania komisji wymienionych w §§ 18 i 19 rada narodowa m o ż e powołać osobną komisję kontroli społecznej. W ułożonym planie pracy K. K. S. Obornickiej Rady Narodowej na okres sierpień — grudzień b. r. przewidziano przeprowadzenie kontroli gminnych spółdzielni ZSCH, ubezpieczalni społecznej, okręgowej mleczarni, zakładów przemysłu drzewnego oraz banku ludowego. Plan pracy Gminnej K. K. S. w Rogoźnie, pow. obornickiego na miesiące sierpień — wrzesień b. r. zawiera projekt kontroli przygotowań szkoły do nauki, kontroli szarwarku itd. Przy analizie tych zamierzeń dojdziemy do wniosku, że wszystkie zaplanowane kontrole mieszczą się w kompetencji stałych komisji obligatoryjnych

jak np. handlu, zdrowia, rolnictwa i leśnictwa, komunikacyjnej itd.

W niektórych radach zdarzały się wypadki, że przewodniczącymi kilku komisji P. R. N. zostali wybrani członkowie miejscowego prezydium (m. in. Olsztyn). Wychodząc z ustawowego założenia, że komisje są organem rady lecz nie prezydium — należy uznać stanowisko P. R. N. w tym względzie, za niesłuszne.

Nie jest też rzeczą wskazaną, aby przewodniczący prezydiów G. R. N. względnie M. R. N. byli jednocześnie przewodniczącymi komisji w P. R. N., jak to ma miejsce w Bydgoszczy. Poważne obowiązki w macierzystych prezydium oraz hierarchiczna zależność tych osób, jako przewodniczących prezydiów G. R. N. lub M. R. N. w stosunku do prezydiów P. R. N. — są tymi momentami, które uzasadniają powyższy pogląd w tej sprawie.

W oficjalnych wypowiedziach najwyższych czynników państwowych były niejednokrotnie mocno akcentowane postulaty wciągnięcia do prac w radach i komisjach szerokiego aktywu bezpartyjnych i kobiet. Nie wszystkie rady terenowe w pełni rozumiały i doceniły wagę tego zagadnienia, np. w Aleksandrowie Kujawskim jest w komisjach, na ogólną liczbę 62 osób, zaledwie 3 bezpartyjnych oraz 7 kobiet. Podobna sytuacja jest w P. R. N. w Katowicach, gdzie w komisjach jest tylko 6 kobiet i 8 bezpartyjnych.

Zadanie zwołania pierwszych posiedzeń komisji oraz udzielenia w toku obrad wyczerpujących wyjaśnień w sprawie zakresu oraz metod pracy każdej poszczególniej komisji — należało w zasadzie do odnośnych prezydiów. Zasada ta jest zupełnie zrozumiałą biorąc pod uwagę fakt, że w większości wypadków w skład nowoobраниch komisji weszli ludzie w niedostatecznej jeszcze mierze zaznajomieni z metodami pracy, obowiązkami i uprawnieniami komisji. W związku z tym na prezydium rad spoczywało odpowiedzialne zadanie dokładnego i wszechstronnego poinformowania nowoobраниch komisji. Podajemy kilka przykładów niewłaściwego podejścia prezydiów do tej sprawy. Według posiadanych danych, prezydium P. R. N. w Częstochowie nie zwołało do dnia 10 sierpnia b. r. pierwszych posiedzeń komisji, tłumacząc swoją beczynność okresem robót

zniwnych w terenie. Zachodzi tu zapewne nieporozumienie, gdyż jak wiemy, w skład komisji nie wchodzi wyłącznie rolnicy.

Analogiczna sytuacja jest w Katowicach, gdzie prezydium P. R. N. tłumaczy z kolei fakt nie zwołania komisji — okresem urlopowym. I to uzasadnienie nie wytrzymuje krytyki.

W niektórych radach na zwołanych już posiedzeniach, komisje nie zostały właściwie poinstruowane w sprawie zakresu i metod pracy. Ten stan rzeczy znalazł swoje odzwierciedlenie w błędnie ułożonych przez komisje planach pracy, np. w P. R. N. w Łodzi komisja komunikacyjna zaplanowała „8 objazdów drogowych, 15 kontroli itd“. Nie zaznaczono jednocześnie w planie gdzie i w jakich terminach poszczególne czynności mają być wykonane, gdzie i którzy członkowie komisji mają to zrobić, w jakim zakresie itd. Podobnie ujęte są plany pracy niektórych komisji P. R. N. w Piotrkowie, np. komisja zdrowia „ma się zająć sprawą uruchomienia na terenie powiatu przynajmniej 5 punktów zdrowia, instruuować gminne komisje“ itd. W żadnym wypadku nie można tego uważać za plany pracy w ścisłym znaczeniu, a raczej tylko za pewne ramowe zamierzenia.

Niedopuszczalnym jest błędne informowanie komisji o jej zadaniach, jak to miało miejsce na posiedzeniu Komisji Porządku Publicznego P. R. N. w Łodzi, podczas którego wyjaśniono, że do zadań tej komisji m. in. należy „spędzanie świąt, rozdzielanie nawozów sztucznych, kwestie mieszkaniowe“ itd.

Komisje rad narodowych winny w pierwszym rzędzie zwrócić uwagę na sporządzenie dokładnych, jasnych i realnych planów pracy.

W wielu planach pracy pominięto milczeniem zagadnienie przeprowadzania przez komisje kontroli wykonywania budżetów rad w odnośnych działach, kontroli wykonania uchwał rady, nawiązania kontaktu z masami itd.

Cel artykułu zostanie osiągnięty w tym wypadku, gdy zamieszczone przykłady posłużą radom narodowym i ich organom, jako sprawdzian przy koniecznej, u progu realizacji Planu 6-letniego, wnikliwej, samokrytycznej ocenie ich własnej dotychczasowej działalności.

Z życia rad narodowych

NOWE KOMISJE PRZYSTĄPIŁY DO PRACY

Komisje przy P. R. N. w Kielcach po wprowadzeniu w życie reformy ożywiły swą działalność. Skład socjalny wybranych w dniu 12 lipca b. r. komisji jest w większości robotniczo - chłopski. Oprócz radnych, których większość pochodzi z terenu, komisje objęły terenowych aktywistów społecznych. Wszystkie komisje odbyły już posiedzenia i mają zaplanowaną pracę. Plany pracy będą

przedłożone radzie do zatwierdzenia na najbliższej sesji.

Niektóre komisje od dnia wyborów odbyły po trzy posiedzenia, a wszystkie razem w mniejszych zespołach dokonały już na różnych odcinkach około 50 kontroli. W planach swych na sierpień komisje przewidziały m. in. prace nad preliminarzem budżetowym.

Słabą stroną działalności komisji jest fakt, że nie wszyscy członkowie włączyli się do ich prac, a frekwencja na posiedzeniach niektórych komisji była niedostateczna.

Pewne komisje poszły nawet za daleko w swych planach stawiając przed sobą zadania na terenie gmin, gdzie przecież powinny działać komisje przy G. R. N. Przykładowo nieco danych przytoczę z działalności komisji rolnictwa i leśnictwa. Komisja ta w lipcu i sierpniu odbyła już 3 posiedzenia. Na 1-ym ustaliła plan pracy na drugie półrocze br. ze szczególnym uwzględnieniem prac komisji w trzecim kwartale. Na następnych ustalono wyjazdy w teren dla dokonania kontroli placówek i komisji G. R. N. Celem wyjazdów

było udzielenie komisjom G. R. N. pomocy przy opracowywaniu planów pracy.

Przy wykonywaniu czynności kontrolnych w terenie zbadano działalność gmin na odcinku rolnym, sprawdzono prace i charakter prac instruktorów rolnych oraz prace ośrodków maszynowych. Kontrolę tę przeprowadzono w trzech gminach Niewachłów, Samsonów i Mniów. Komisja ponadto wytypowała członków komisji i pracowników wydziału rolnictwa i leśnictwa do obsłużenia fachowego wszystkich gmin i odbycia produkcyjnych zebrań oraz dopilnowania by zebrania produkcyjne zostały przeprowadzone przez czynniki gminne we wszystkich gromadach. Na zebraniach tych poruszane były nie tylko zagadnienia planów produkcyjnych, ale akcja żniwna, omłotowa i głównie akcja siewna z uwzględnieniem pomocy sąsiedzkiej, odgrywającej poważną rolę w wykonaniu wszystkich tych akcji.

Znaczną pomoc w zwoływaniu posiedzeń komisji, przedkładaniu i referowaniu spraw na posiedzeniach komisji okazywał sekretarz prezydium. Tę pomoc niektórzy członkowie komisji mylnie jednak pojęli, uważając, że komisje są organem prezydium a nie organem rady. Świadczą o tym nawet błędne sformułowania protokółów kontrolnych, gdzie w nagłówkach czytamy: „protokół z dokonanej kontroli przez komisję przy prezydium P. R. N.“. Zachodzi obawa, by pobudzenie działalności komisji przez sekretarza prezydium, nie przeszło w komenderowanie czynnikiem społecznym, tym więcej, że prezydium niedostatecznie jeszcze korzysta z wyników pracy komisji. Dotychczas nie zainteresowało się ono protokołami pokontrolnymi tych komisji, jakkolwiek można tam znaleźć szereg cennych spostrzeżeń i zaleceń.

Nie oznacza to, że prezydium nie interesowało się działalnością komisji. Na posiedzeniu prezydium sekretarz prezydium złożył sprawozdanie z ukonstytuowania się komisji i zaplanowania przez nie prac. Po wysłuchaniu sprawozdania i omówieniu działalności komisji i klubów radnych, odbyto naradę informacyjną z przewodniczącymi i sekretarzami wszystkich komisji z udziałem kierowników poszczególnych wydziałów. Następnie odbyto odpra-

wę szkoleniową przewodniczących wszystkich komisji przy G. R. N. i M. R. N. z udziałem przewodniczących komisji P. R. N. oraz sekretarzy prezydium G. R. N. i M. R. N. Odbyto również odprawę instrukcyjną przewodniczących prezydium G. R. N. i M. R. N. oraz przewodniczących klubów radnych przy G. R. N. i M. R. N. Udział w tej odprawie brali również seniorowie klubów radnych przy P. R. N.

Członkowie prezydium P. R. N. przyjęli opiekę nad poszczególnymi gminami. Na jednym z posiedzeń omówiono szczegółowo działalność 13-tu G. R. N. i M. R. N., oceniając wnikliwie i krytycznie działalność ich i ich komisji.

Są jednak jeszcze na terenie województwa kieleckiego prezydium P. R. N., które nie doceniają należycie pracy komisji.

Np. nie rozwinęły jeszcze pracy komisje przy P. R. N. w Końskich, gdzie komisja finansów, budżetu i planu na swym posiedzeniu, odbytym w okresie trwania prac nad preliminarzem budżetowym nie ustaliła planu pracy, a w protokóle zaznaczyła, że o wytyczne pracy należy się zwrócić do prezydium Woj. R. N. Gorzej jednak jest w P. R. N. w Jędrzejowie, gdzie jeszcze w ogóle komisje się nie ukonstytuowały a więc nie zaczęły także pracować.

Rzeczą czynników polityczno-społecznych jest dopilnowanie, by na aktyw radnych nie nakładać za wiele funkcji społecznych. Np. przewodniczący komisji finansów, budżetu i planu przy P. R. N. w Kielcach piastuje „tylko“... 14 różnych funkcji społecznych.

Momentem charakterystycznym dla pracy komisji w ogóle jest położenie szczególnego nacisku na organizowanie coraz lepszych warunków bytowych ludności pracującej.

JAK „PLANUJĄ“ KOMISJE P. R. N. W TRZEBNICY

Wszystkie komisje Powiatowej Rady Narodowej w Trzebnicy posiadają kwatralne plany działalności. Należy jednakże przyjrzeć się w jakim trybie te „plany pracy“ powstały.

A więc jeden z pracowników prezydium powiatowej rady narodowej na podstawie schematu sporządzonego przez prezydium woje-

wódzkiej rady narodowej zestawił plany pracy dla poszczególnych komisji powiatowej rady narodowej.

W ten sposób sporządzone „plany pracy komisji“ zostały przesłane przewodniczącym tych komisji „do wykonania“.

Ani jedna komisja nie brała żadnego udziału w układaniu planów swej działalności.

KOMISJA POW. RADY NARODOWEJ W MIŃSKU MAZ.

Powiatowa Rada Narodowa w Mińsku Maz. powołała nowe komisje. W ciągu 7 tygodni od chwili powołania tych komisji jedynie komisja rolnictwa i leśnictwa rozpoczęła pracę. Przyczyn tego stanu rzeczy, należy szukać m. in. w niewłaściwych składach komisji oraz w fakcie nie interesowania się sprawami komisji przez prezydium P. R. N. Nie będą mogły dobrze pracować komisje, do których wchodzi kilku przewodniczących prezydium G. R. N., nie są oni bowiem w stanie pogodzić obowiązków przewodniczących prezydium G. R. N. z obowiązkami członków komisji P. R. N. A przecież do 7-osobowych składów komisji wciągnięto przewodniczących prez. G. R. N. w znacznej ilości, np. do komisji roln. i leśnictwa — 4; budownictwa — 3, zdrowia — 3, gosp. komun. mieszk. — 2, zaś komisja komunikacyjna P. R. N. składa się aż z 6 przewodniczących prez. G. R. N., 1 pracownika wydziału komunikacyjnego, a przewodniczącym tej komisji jest z-ca przewodniczącego prez. P. R. N.

Uderza również zupełny brak chłopów w komisjach (nawet w komisji rolnictwa i leśnictwa) oraz słabe wciągnięcie robotników do prac komisji (tylko 9-ciu) przy 65 pracownikach umysłowych.

Skład komisji nie gwarantuje również należytej łączności z terenem. Na 79 członków komisji P. R. N., aż 57 jest mieszkańcami m. Mińska, a tylko 22 mieszkańcami gmin. Nie będzie mogła właściwie pracować komisja, jeżeli składa się ona tylko z mieszkańców m. Mińska. Tak jest np. z komisją oświaty i kultury, której skład stanowi 7-miu członków zamieszkałych w Mińsku.

Wadliwy skład niektórych komisji wpływa również z niewłaściwego

składu pow. rady narodowej, która liczy tylko 3 rolników, 7 robotników, 4 rzemieślników i 38 pracowników umysłowych.

JAK PRACUJE KOMISJA FINANSOWO-BUDŻETOWA G. R. N. W SKARSZYNIE

Na uwagę zasługuje niezłe zorganizowana praca komisji finansowo-budżetowej G. R. N. w Skarszynie, pow. Trzebnica.

Od chwili ukonstytuowania się, tj. od 2 lipca br. komisja odbyła 4 posiedzenia i dokonała kontroli kasy prezydium powiatowej rady narodowej.

Na pierwszym posiedzeniu komisja ułożyła kwartalny plan działalności, w którym m. in. przewidziała: 1) kontrolę wykonania budżetu za trzeci kwartał, 2) udział w układaniu preliminarza budżetowego itp.

Plan ten jest realizowany przez komisję.

Również na podkreślenie zasługuje fakt, że porządek dzienny posie-

dzeń tej komisji nie jest przeciążony, co stwarza możliwość wnikliwego przedyskutowania zagadnień będących przedmiotem obrad.

UAKTYWNIĆ KOMISJE P. R. N. ALEKSANDRÓW KUJ.

W okresie 5 tygodni od chwili powołania komisji P. R. N. w Aleksandrowie Kujawskim rozpoczęły pracę tylko 3 komisje: oświaty i kultury, pracy i pomocy społ. i komunikacyjna. Inne komisje są bezczynne. Prezydium P. R. N. powinno wpłynąć na uaktywnienie komisji przez odbycie narady z przewodniczącymi komisji, przez przekazywanie spraw komisjom do rozpatrzenia i zaopiniowania. Sprawą aktywizacji komisji, sprawą pomocy w pracy komisjom winien zająć się przede wszystkim ob. Melaniuk, jako sekretarz prezydium P. R. N.

Na wyróżnienie zasługuje praca komisji oświaty i kultury. Komisja ta odbyła naradę z sekretarzami

i przewodniczącymi komisji oświaty i kultury gminnych rad narodowych, na której omówiono sprawy budżetowe na rok 1951, współzawodnictwa pracy w szkolnictwie oraz remonty i przygotowania szkół do nowego roku szkolnego.

Przewodniczący gm. komisji złożyli ustne sprawozdania z realizacji kredytów na cele szkolnictwa w budżetach gminnych oraz wymienili doświadczenia dotyczące pokonywania trudności spotykanych w terenie, a związanych z remontowaniem szkół.

WZMÓC DYSCYPLINĘ PRACY

W Gminnej Radzie Narodowej w Pacyniu (pow. gostyński) dwóch radnych opuściło posiedzenie rady, udając się... na piwo. Mimo wezwania nie wrócili oni do sali obrad. Rada zawiesiła ich w czynnościach do czasu rozpatrzenia sprawy na najbliższej sesji.

Z działalności rad w ZSRR

Mgr ZENON RAJEWSKI

ORGANIZACJA I GOSPODARKA FINANSOWA DOMÓW MIESZKALNYCH W Z. S. R. R.

W ustroju socjalistycznym gospodarka mieszkaniowa jest dodatkową formą eksploatacji mas pracujących. „Gdy wyzysk robotnika przez fabrykanta o tyle dobiega końca, że robotnik otrzymuje w gotówce swoją płacę roboczą, rzucają się nań inne odłamy burżuazji — kamienicznik, sklepikarz, lichwiarz i t. d.“¹⁾

W ustroju socjalistycznym gospodarka mieszkaniowa z narzędzia dodatkowej eksploatacji klasy robotniczej, przekształca się w organizację, która pozostaje na usługach mas pracujących. Ekonomiczną podstawę Z. S. R. R. stanowi socjalistyczny system gospodarki oraz socjalistyczna własność narzędzi i środków produkcji. Art. 6 Konstytucji Stalinowskiej wymienia podstawowy zasób domów mieszkalnych w miastach i osadach fabrycznych, jako jeden z rodzajów własności państwowej, to jest mienia całego ludu. Oznacza to, że gospodarka domami w miastach jest organiczną częścią socjalistycznego systemu gospodarki²⁾.

Organizacja gospodarki domami³⁾

Bezpośredni zarząd nad podstawowym zasobem domów mieszkalnych w miastach sprawują Rady miejskowe i w rzadszych wypadkach instytucje i przedsiębiorstwa państwowe, jeśli posiadają domy znajdujące się pod ich zarządem. W wypadku gdy domy znajdują się w posiadaniu Rad miejscowych sprawują one nad nimi bezpośredni zarząd, gdy zaś domy znajdują się w posiadaniu instytucji czy przedsiębiorstw państwowych, do Rad miejscowych należy jednak techniczny i sanitarny nadzór nad domami oraz kontrola przeprowadzanych remontów.

Zarząd nad domami sprawują Rady przez urzędy mieszkaniowe, które wchodzi w skład oddziałów gospodarki komunalnej rad. Do Urzędów mieszkaniowych należy całość spraw związanych z organizacją, kierownictwem i kontrolą gospodarki domami. Urzędy mieszkaniowe tworzą tzw. zarządy domów, które są

¹⁾ K. Marks i F. Engels. Manifest Komunistyczny. Warszawa 1949 r., str. 36.

²⁾ Patrz B. Wiesielowski. Kurs ekonomiki i planiowania komunalnego choziajstwa. Moskwa 1945 r., str. 3.

³⁾ Podstawowymi aktami prawnymi w tej dziedzinie są: Rozporządzenie Centralnego Komitetu Wykonawczego i Rady Komisarzy Ludowych Z. S. R. R. z dnia 17.X.1937 r. „O zachowaniu zasobu domów mieszkalnych i usprawnieniu gospodarki mieszkaniowej w miastach“ i Przepisy Narodowego Komisariatu Gospodarki Komunalnej R. F. S. R. R. z dnia 2.IV.1943 r. „O zarządzie domów i pracy zarządzącego domem Rady lokalnej“.

najniższą jednostką organizacyjną zarządu. Zarządy domów tworzy się:

- a) dla poszczególnych domów o powierzchni mieszkalnej ponad 3000 m², albo które liczą ponad 500 mieszkańców;
- b) dla niewielkiej grupy 3 — 5 domów do siebie przyległych o łącznej powierzchni mieszkalnej od 2000 — 3000 m²;
- c) dla grup małych domów (zaułek, część ulicy) — od 10 — 15, o łącznej powierzchni mieszkalnej od 1500 — 2500 m².⁴⁾

Do podstawowych zadań zarządu domów należą: prawidłowa gospodarka podległych mu domów, przeprowadzanie we właściwym czasie remontów bieżących i kapitalnych, utrzymywanie w należyłym porządku sanitarnych i technicznych urządzeń domów (instalacje centralnego ogrzewania, instalacje wodociągowe, kuchnie, ubikacje, łazienki i t. p.).

Zarząd domów jest organizacją pracującą na zasadach rozrachunku gospodarczego, który jest podstawową metodą socjalistycznego gospodarowania. W związku z tym zarząd domów wyposażony jest w środki trwałe, na które składają się wszystkie zabudowania, place, grunty i tereny, urządzenia techniczne i środki transportowe oraz własne środki obrotowe (środki finansowe — gotówka w kasie i w bankach, materiały, paliwo, inwentarz i t. p.). Działalność gospodarczą zarząd domów prowadzi na podstawie sporządzonego przez siebie planu finansowo - gospodarczego, który jest zatwierdzany przez urząd mieszkaniowy. Wszystkie dochody z domów wpływają na rachunek bieżący zarządu domów w banku lub kasie oszczędności; dysponują one swobodnie tym rachunkiem, oczywiście w granicach sum przewidzianych planem. Jak więc widzimy zasada rozrachunku gospodarczego wyposażająca zarząd domów w znaczną samodzielność operatywną pozwala na sprawne wykonywanie jego funkcji gospodarczych.

Przy większych zarządach domów mogą też istnieć zakłady pomocnicze takie jak pralnie, transport samochodowy, zakłady fryzjerskie, warsztaty remontowe itp. Zakłady takie winny być prowadzone na zasadach tzw. wewnętrznego rozrachunku gospodarczego, który polega na nadaniu tym zakładom odpowiedniej samodzielności w wykonywaniu ustalonych dlań zadań. W tym celu zarząd domów wydziela im odpowiednie środki, którymi dany zakład dysponuje w granicach pełnomocnictw ustalonych przez zarząd domów.

Na czele zarządu domów stoi zarządca, który jest jednoosobowym kierownikiem całej gospodarki domami. Zarządcę mianuje Komitet Wykonawczy Rady Miejskiej, na wniosek naczelnika Urzędu mieszkaniowego. Bezpośrednią władzą zwierzchnią zarządcy jest naczelnik Urzędu mieszkaniowego.

Jeśli idzie o szczegółowy zakres kompetencji zarządcy domów, to do jego obowiązków należy:

- 1) rozdział pracy i nadzór nad pracownikami zarządu domów,
- 2) utrzymywanie w należyłym stanie sanitarnym domów, posesji i odpowiedniego odcinka ulicy,
- 3) przeprowadzanie bieżących i kapitalnych remontów,
- 4) zorganizowanie terminowego zaopatrzenia w opał i materiały konieczne do należytej gospodarki,
- 5) płacenie w wymaganych terminach podatków i składek ubezpieczeniowych,
- 6) sporządzanie w odpowiednim terminie planu finansowo - gospodarczego i techniczno - finansowego planu remontów kapitalnych.

W zarządach domów, w skład których wchodzi grupa domów, zarządca wyznacza pełnomocnika dla każdego domu, który jest przedstawicielem mieszkańców danego domu.

W wypadkach gdy w jednym mieszkaniu zamieszkuje kilku samodzielnych najemców, zarządca wyznacza w porozumieniu z nimi osobę odpowiedzialną za dane mieszkanie, do której należy nadzór nad utrzymaniem urządzeń wspólnego użytku (np. kuchnia, łazienka i t. p.).

Zarządca gospodaruje domami w ścisłym związku i łączności z ogółem mieszkańców danego zarządu domów. W tym celu zwoływane są ogólne zebrania wszystkich mieszkańców (powyżej 16 lat), na których są rozpatrywane wszelkie zagadnienia gospodarcze, finansowe i kulturalne związane z zarządaniem domów.

Obowiązkowemu rozpatrzeniu przez ogólne zebranie podlegają następujące sprawy:

- 1) przeprowadzenie kapitalnego remontu danego domu,
- 2) transport opału i jego zapasy na zimę,
- 3) stan sanitarny domów i parcel,
- 4) udzielanie publicznych nagań osobom naruszającym wewnętrzny porządek w domach oraz nieplacącym czynszów mieszkaniowych,
- 5) plan finansowo - gospodarczy zarządu domów na dany rok,
- 6) roczne sprawozdanie zarządcy domów odnośnie gospodarczej, finansowej i kulturalnej działalności zarządu domów.

Oprócz tego ogólne zebranie wybiera spośród swych członków komisje: finansowo - gospodarczą, sanitarną i kulturalną oraz sąd honorowy, który rozpatruje wszelkie sprawy związane z naruszeniem dyscypliny obowiązującej wewnątrz domu.

Gospodarka finansowa zarządu domów.

Działalność eksploatacyjna zarządu domów polega na utrzymywaniu w należyłym stanie domów, podwórzy i przyległych odcinków ulic (usuwanie śniegu, wywożenie śmieci i t. p.) oraz na przeprowadzaniu w odpowiednim czasie remontów bieżących.

Ponieważ podstawą gospodarki zarządu domów jest zasada rozrachunku gospodarczego, przeto środki na pokrycie wydatków eksploatacyjnych winny być uży-

⁴⁾ Niewielkie domy nie przewyższające 60 m² powierzchni mieszkalnej mogą być przez Rady lokalne wydierżawiane poszczególnym obywatelom na okres 5 — 10 lat; w takim wypadku nie wchodzi one w skład zarządu domów.

skiwane przede wszystkim we własnym zakresie danego zarządu. Stąd wypływa konieczność dokładnego ustalenia przez kierownictwo zarządu domów wszystkich wydatków i dochodów, przeprowadzenia prawidłowej kalkulacji kosztów własnych każdej czynności gospodarczej, wewnętrznej mobilizacji środków pieniężnych, likwidacji nieładu w gospodarce i przestrzegania wymogów maksymalnej oszczędności⁵⁾.

Dochód zarządu domów stanowi w głównej mierze wpływ z czynszów mieszkaniowych, pobieranych od najemców w ustalonej wysokości. Jeśli zaś chodzi o czynsze dzierżawne od lokali użytkowych (składy, magazyny itp.) to tylko 5% tych czynszów wpływa do ogólnego dochodu zarządu domów (pozostałe 95% zarządca obowiązany jest przelać do miejskiego funduszu finansowania remontu kapitalnego, którym administruje urząd mieszkaniowy i który jest wydatkowany na podstawie specjalnego planu). Dochód zarządu domów stanowić mogą również przypadkowe wpływy pochodzące ze sprzedaży zbędnego majątku.

Wydatki eksploatacyjne zarządu domów można podzielić na dwie podstawowe grupy. Grupę pierwszą stanowią wpłaty obowiązkowe, wysokość których nie jest zależna od gospodarki zarządu domów. Będą tu wchodziły: podatki i opłaty, składki ubezpieczeniowe, odliczenia na fundusz przysposobienia kadr, miejski fundusz remontu kapitalnego i fundusz amortyzacyjny. Grupę drugą stanowią wydatki ściśle związane z gospodarką zarządu domów; wysokość ich zależy od inicjatywy, zdolności organizacyjnej oraz prowadzenia należytej i oszczędnej gospodarki przez zarządcę domów. Będą tu wchodziły: wydatki na administrację, płace robotników, utrzymywanie w należyłym stanie domów i ulic, wydatki na remont bieżący, a także na inne urządzenia ogólne.

Jedną z najważniejszych funkcji zarządu domów jest przeprowadzanie remontu kapitalnego budynków. Jest on przeprowadzany w miarę potrzeby, przeważnie jednak co 8 — 12 lat. Zarząd domów powinien w odpowiedni sposób przygotować się do przeprowadzenia remontu kapitalnego, a więc stopniowo gromadzić środki finansowe oraz materiały, sporządzając przy tym techniczno-finansowy plan remontu kapitalnego.

Jeśli chodzi o źródła finansowania remontu kapitalnego, to najważniejszą pozycją jest fundusz amortyzacyjny (wysokość odpisów wynosi 1% wartości początkowej budynków murowanych i 2% — budynków drewnianych) oraz dotacje z miejskiego funduszu remontu kapitalnego. Poza tym źródła finansowania remontu kapitalnego mogą stanowić dotacje z budżetu miejskiego, własne akumulacje zarządu domów, a także pożyczki banku komunalnego. Remonty kapitalne są przeprowadzane bądź przez specjalne przedsiębiorstwa remontowe, bądź sposobem gospodarczym — we własnym zakresie zarządu domów. W praktyce ma to najczęściej taki przebieg, że remonty samych budynków są powierzane przedsiębiorstwom remontowym, zaś zarząd domów remontuje sposobem gospodarczym mniej ważne urządzenia i instalacje (np. remont instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych, elektrycznych, remont zabudowań podwórzowych).

Kontrola gospodarki zarządu domów

Kontrolę gospodarki zarządu domów przeprowadzają władze zwierzchnie zarządu oraz ogólne zebranie mieszkańców danego zarządu domów (wewnętrzna kontrola społeczna).

Jeśli chodzi o kontrolę władz zwierzchnich, to należy ona do urzędu mieszkaniowego, który jest obowiązany do przeprowadzania bieżącej kontroli wykonania planów finansowo-gospodarczych podległych mu zarządów. Oprócz kontroli bieżącej urząd mieszkaniowy obowiązany jest przeprowadzić przynajmniej jeden raz w roku kontrolę całej gospodarki zarządu domów, tzn. tak kontrolę prawidłowości dokumentów jak i kontrolę operacji gospodarczych ze względu na ich celowość.

Daleko idące uprawnienia kontrolne posiada ogólne zebranie mieszkańców danego zarządu domów i jego komisja finansowo-gospodarcza. Ogólne zebranie mieszkańców kontroluje działalność zarządcy przez rozpatrywanie wszystkich ważniejszych kwestii związanych z gospodarką zarządu domów. Należy do niego zwłaszcza rozpatrzenie rocznego sprawozdania odnośnie gospodarczej, finansowej i kulturalnej działalności zarządu domów oraz sprawozdania dotyczącego działalności gospodarczej zarządu domów, odnośnie poszczególnych mieszkań.

Przytoczony powyżej schemat organizacji i gospodarki finansowej zarządu domów w Związku Radzieckim i wyniki jego pracy dobitnie świadczą o wyższości planowego socjalistycznego systemu w dziedzinie gospodarki mieszkaniowej nad bezplanową i rabunkową gospodarką mieszkaniową państw kapitalistycznych. Finansowa gospodarka domami mieszkalnymi nieodłącznie jest związana z całokształtem planowej gospodarki socjalistycznej, przyczynia się do ciągłego wzrostu i rozwoju podstawowego zasobu domów mieszkalnych oraz warunków mieszkaniowych mas pracujących w ZSRR.

DELEGACI RAD SKŁADAJĄ SPRAWOZDANIA PRZED WYBORCAMI

Tłumaczenie artykułu zamieszczonego w nr 187 dziennika „Izwestia“ z 8 sierpnia 1950 r.

W obwodzie Kiemierowskim delegaci rad miejscowych są ściśle związani ze swoimi wyborcami. Składają oni regularnie sprawozdania ze swej działalności, z uwagą wsłuchują się w głosy ludu pracującego, słuchają ich krytycznych uwag, rad, wskazówek. W 1949 i 1950 r. większość delegatów składała sprawozdania wobec swych wyborców. Sprawozdania te z reguły odbywają się przed licznym audytorium, przy wielkiej aktywności wyborców, cechuje je wysoki poziom krytyki i samokrytyki.

Przeszło pięciuset wyborców zebrało się niedawno, aby wysłuchać sprawozdania członka rady obwodowej, delegata, majstra „Bielowskiego Zakładu Cynkowego“, Iwana Adrejewicza Puzanowa.

Nasz delegat Puzanow — godny sługa ludu — oświadczył po sprawozdaniu wyborca, tow. Zajcew. Jest on nie tylko sławnym stachanowcem Kuzbassa, lecz również czynnym działaczem państwowym. Tow. Puza-

5) Patrz B. Wiesielowski i inni. Analiz choziajstwiennoj diejatelnosti kommunalnych predprijatij. Moskwa 1947, str. 201.

now wnika we wszystkie dziedziny gospodarki, wytrwale wypełnia nasze polecenia, jest ściśle związany z masami. Jest delegatem, który z honorem wywiązuje się z okazanego mu zaufania.

Na zebraniu podawano wiele przykładów wszechstronnej społecznej działalności I. A. Puzanowa.

Wśród ludu pracującego miasta Bielowa cieszy się wielkim i zasłużonym autorytetem delegat rady miejskiej Mikołaj Józefowicz Parszukow, inspektor wydziału kolei. Tow Parszukow stoi na czele stałej komisji handlu rady miejskiej.

Setki ludzi ustnie i pisemnie zwracają się do swego delegata i nie było wypadku, żeby tow. Parszukow pozostawił jakieś zażalenie czy podanie bez rozpatrzenia.

Mieszkańcy miasta Prokopiewsko doskonale znają delegata rejonowej rady, gospodynię domową, przewodniczącą komitetu ulicznego Griszkievicz. W ciągu dwóch lat odbyła 15 zebrań z wyborcami i kilkakrotnie składała im sprawozdania ze swej działalności.

Sumiennie wypełniając polecenia swych wyborców delegatka rejonowej rady, Griszkievicz doprowadziła do tego, że w osiedlu przy pomocy miejscowej ludności założono wodociąg, wybudowano most i gruntownie odremontowano przewody elektryczne.

Tak jak Puzanow, Parszukow, Griszkievicz, tak same większość delegatów rad miejscowych wypełnia godnie swe honorowe obowiązki.

Jednak działalność niektórych delegatów, którzy nie utrzymywali stałej łączności z wyborcami i nie wprowadzili ściśle w życie zaleceń wyborców, była narażona na ostrą i sprawiedliwą krytykę na zebraniach sprawozdawczych.

I tak np. w mieście Kisielewsku, wyborcy 51 okręgu zmuszeni byli sami wezwać na zebranie sprawozdawcze swego delegata Jermakowa i przypomnieć mu o odpowiedzialności jaką ponosi przed ludem.

Tow. Jermakow, będąc głównym inżynierem szybu „Dalekie Góry“, całkowicie poświęcił się tylko swej pracy zawodowej, zapomniał o swoich ważnych i honorowych obowiązkach delegata rady miejskiej. Po wyborach rzadko bywał u swych wyborców, nie składał im sprawozdań bez ważnych powodów, był nieobecny na czterech sesjach rady miejskiej, przez długi okres czasu nie odpowiadał na pisma i skargi ludu pracującego.

Delegaci reagując na właściwą krytykę wyborców po zebraniach sprawozdawczych usuwają zauważone braki.

Delegat Promyszlennowskiego Rejonu Rady, Gołdobin, wyciągnął bolszewickie wnioski z krytyki wyborców Morozowskiej Rady Wiejskiej. W 1949 r. podczas sprawozdania we wsi Mrozowskoje wyborcy zupełnie słusznie czynili zarzuty tow. Gołdobinowi, który był kierownikiem grupy lektoratu w rejonie, że nie miał ani jednego wykładu dla ludności.

Po zebraniu sprawozdawczym tow. Gołdobin wielokrotnie występował w Morozowskoje z treściwymi odczytami, których z zainteresowaniem słuchali miejscowi kołchoźnicy.

Najbardziej ożywiony przebieg miały zebrania sprawozdawcze delegatów rad rejonowych i miejskich w miastach: Osinniki, Gurjewsk, w rejonach: bielowskim, iusulskim, leninsk - kuznieckim.

W Osinnikach i Gurjewsku wszyscy delegaci rady miejskiej składali sprawozdania swym wyborcom.

Gorzej wygląda sprawa ze sprawozdaniami delegatów w mieście Stalińsku i w rejonach: barzaskim, kuzediewskim, podyńskim, troickim, czebulińskim i jurgieńskim.

W jurgieńskim rejonie na 60 delegatów rejonowej rady nie złożyło sprawozdań 51 delegatów wśród nich 6-ciu członków komitetu wykonawczego rejonowej rady. W rejonie paduńskim nie złożyło sprawozdań 20 delegatów rady rejonowej. W barzaskim — 19 delegatów rady rejonowej, 57 delegatów rad w osadach i 77 delegatów rad wiejskich. Ani jeden z członków komitetu wykonawczego Barzaskiej Rady Rejonowej, delegatów ludu pracującego, nie składał sprawozdania przed swymi wyborcami.

Niedostatecznie wygląda sprawa sprawozdań delegatów rady obwodowej. Na 130 delegatów rady obwodowej w ciągu dwu lat mniej niż połowa delegatów złożyła sprawozdania przed wyborcami; wśród nich, niestety, wielu członków komitetu wykonawczego obwodowej rady (tow. Wiedernikowa, Kudriawcew, Zachwatowa i inni) zarządzający oddziałami Potemkin i Dymitriew, obwodowy prokurator tow. Pungin i inni pracownicy na stanowiskach kierowniczych.

Na zebraniach sprawozdawczych podlega kontroli społecznej nie tylko działalność poszczególnych delegatów, ale i działalność całych komitetów wykonawczych rad miejscowych i ich oddziałów.

Tu wyłaniają się dodatnie i ujemne strony pracy rad, tu wytycza się praktyczne środki usunięcia braków i błędów we wszystkich ogniach radzieckiego aparatu.

Propozycje, które wysuwają wyborcy przy omawianiu sprawozdań delegatów, są kierowane na posiedzenia komitetów wykonawczych, a następnie rozpatrywane na sesjach rad miejscowych. W większości wypadków delegaci, przy czynnym poparciu komitetów wykonawczych z powodzeniem rozwiązują zagadnienia i propozycje wysunięte przez wyborców.

W ten sposób przy pomocy Komitetu Wykonawczego Jaszkińskiej Rady Rejonowej Delegatów Ludu Pracującego, delegatka Makruszyna przeprowadziła wnioski wyborców, dotyczące budowy nowych studzien, naprawy dróg, brukowania ulic na krańcach osady Jaszkiño.

Miejska Rada Prokopiewska, Rejonowe Rady Czebulińska i Barzaska niezadawalająco wypełniają polecenia wyborców i wnioski delegatów. Niejednokrotnie wyborcy i delegaci Prokopiewska zgłaszali wnioski do komitetu wykonawczego, aby rozpatrzono sprawy dotyczące polepszenia urządzeń miejskich, lecz komitet wykonawczy do dzisiejszego dnia nie zajął się ściśle tą ważną sprawą. W szeregu wypadków kierownicy komitetów wykonawczych i poszczególni kierownicy działów gospodarczych długo przetrzymują odpowiedzi na zapytania pisma delegatów rad miejscowych.

Delegaci komitetów miejscowych obcując stale ze swymi wyborcami, zdobyli wiele doświadczenia w pracy z masami. Doświadczenia te zaspokajają głębokie poznanie i rozpowszechnienie. Niestety, Komitet Wyko-

nawczy Kiemierowskiej Rady Obwodowej niedostatecznie interesuje się rozpowszechnieniem przodującego doświadczenia wybrańców ludu. Dość będzie, jeżeli powiemy, że w ciągu więcej niż dwóch lat nie wydaliśmy żadnej broszury poświęconej doświadczeniom pracy delegatów rad miejscowych.

Komitety wykonawcze rad obwodowych, miejskich i rejonowych powinny poważnie zająć się rozpowszechnieniem i propagandą przodującego doświadczenia wy-

brańców ludu i uczynić je dorobkiem wioletysięcznej armii delegatów rad miejscowych.

A. Rosin, Kierownik Organizacyjno - Instruktor-skiego Oddziału Kiemierowskiego Obwodowego Komitetu Wykonawczego.

N. Jakszyn, Zastępca Kierownika Org. Instr. Kiemierowskiego Obw. Kom. Wyk.

S. Rumiancewa, instruktor Kiem. Obw. Kom. Wyk. miasta Kiemierowo.

Przegląd ustawodawstwa

W okresie sprawozdawczym zostały wydane Dzienniki Ustaw R. P. Nr Nr od 32 do 35.

Dziennik: Ustaw Nr 32 zawiera rozporządzenia Rady Ministrów:

z dnia 26.VII.1950 r. — w sprawie Narodowego Spisu Powszechnego 1950 r. — Poz. 293;

z dnia 26.VII.1950 r. — w sprawie wykonania ustawy o zniesieniu sankcji oraz ograniczeń w stosunku do obywateli, którzy zgłosili swą przynależność do narodowości niemieckiej. Poz. 294.

Dziennik Ustaw Nr 33 zawiera m. in. rozporządzenia Rady Ministrów:

z dnia 29.VII.1950 r. — o zmianie rozporządzenia w sprawie zwolnień i ulg w opłacaniu czynszu za najem lokali mieszkalnych oraz zwolnień od wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej. Poz. 298;

z dnia 29.VII.1950 r. — w sprawie sprawozdawczości statystycznej prywatnych zakładów przemysłowych i rzemieślniczych. Poz. 299.

Dziennik Ustaw Nr 34 zawiera ustawy:

z dnia 27 czerwca 1950 r. Kodeks rodzinny. Poz. 308;

z dnia 27 czerwca 1950 r. Przepisy wprowadzające kodeks rodzinny. Poz. 309;

z dnia 27 czerwca 1950 r. — o postępowaniu niespornym w sprawach rodzinnych oraz z zakresu kuratel. Poz. 310;

z dnia 18 lipca 1950 r. — Przepisy ogólne prawa cywilnego. Poz. 311;

z dnia 18 lipca 1950 r. — Przepisy wprowadzające przepisy ogólne prawa cywilnego. Poz. 312.

Dziennik Ustaw Nr 35 zawiera rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów i Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego:

z dnia 27 lipca 1950 r. — w sprawie nadania Państwowemu Przedsiębiorstwu Kolportażu „Ruch“ prawa wyłączności na prenumeratę oraz kolportaż dzienników i czasopism. Poz. 313.

W okresie sprawozdawczym w Monitorze Polskim zostały ogłoszone m. in. następujące uchwały, zarządzenia, instrukcje i okólniki władz naczelných:

Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 lipca 1950 r., określające zawody i studia, uprawniające poborowych do ubiegania się o odroczenie zasadniczej służby wojskowej w 1950 r. (Nr A-82, poz. 968).

Zarządzenie Ministra Przemysłu Ciężkiego z dnia 6 lipca 1950 r. w sprawie zakresu powszechnej elektryfikacji we wsiach i osiedlach. (Nr A-82, poz. 971).

Uchwała Rady Ministrów z dnia 26 lipca 1950 r., zmieniająca uchwałę Rady Ministrów z dnia 5 maja 1950 r. w przedmiocie określenia przypadków usprawiedliwiających nieobecność w pracy oraz warunków i trybu usprawiedliwienia nieobecności. (Nr A-86, poz. 1060).

Uchwała Rady Ministrów z dnia 26 lipca 1950 r. w sprawie zmiany uchwały Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 1949 r. w sprawie prac przygotowawczych do Narodowego Spisu Powszechnego 1950 r. (Nr A-86, poz. 1062).

Okólnik Nr 21 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1950 r. w sprawie zasad żądania opróżnienia niektórych mieszkań służbowych lub mieszkań pracowników. (Nr A-86, poz. 1065).

Pismo okólne Nr 3 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1950 r. w sprawie wykonania postanowień ustawy o socjalistycznej dyscyplinie pracy. (Nr A-87, poz. 1087).

Okólnik Nr 22 Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1950 r. o zmianie okólnika Nr 11 Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 maja 1949 r. w sprawie nazw województw. (Nr A-89, poz. 1111).

Uchwała Prezydium Rządu z dnia 26 lipca 1950 r. w sprawie organizacji skupu ziemiopłodów ze zbiorów w 1950 r. (Nr A-89, poz. 1115).

Uchwała Prezydium Rządu z dnia 29 lipca 1950 r. w sprawie oszczędności w zużywaniu papieru (Nr A-89, poz. 1116).

Instrukcja Generalnego Komisarza Spisowego z dnia 18 sierpnia 1950 r. dla władz spisowych w sprawie Narodowego Spisu Powszechnego 1950 r. (Nr A-90, poz. 1125).

+

ZADANIA RAD NARODOWYCH W WALCE Z CHOROBAMI WENERYCZNYMI

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 4 lipca 1950 r. w sprawie zasad i sposobu przeprowadzania badań na choroby weneryczne (Dz. U. R. P. nr 31, poz. 290) ustala m. in. zakres działania wojewódzkich rad narodowych w zakresie zwalczania chorób wenerycznych.

Wojewódzka rada narodowa może zarządzić przeprowadzenie badań na choroby weneryczne:

1) osób zatrudnionych w urzędach oraz innych zakładach pracy, jak również młodzieży pobierającej naukę w szkołach,

2) całej ludności lub osób w określonym wieku, zamieszkałych w określonych miejscowościach lub okręgach w przypadku szerzenia się w tych miejscowościach lub okręgach chorób wenerycznych.

Prezydium wojewódzkiej rady narodowej ustala terminy i miejsca badań osób, pracujących i uczących się, w porozumieniu z kierownictwem zakładu pracy bądź szkoły. Zarządzając badanie osób innych, prezydium wojewódzkiej rady narodowej oznacza i podaje do publicznej wiadomości wiek osób, podlegających badaniu, obszar na którym zamieszkała ludność lub grupa lud-

ności ma być poddana badaniom, oraz terminy i miejsca badań.

Osoby podlegające badaniu na choroby weneryczne, mogą być zwolnione od obowiązku badania, jeżeli przedstawią świadectwo lekarza, wydane nie wcześniej, niż na miesiąc przed wyznaczonym terminem badania.

Każda osoba, podlegająca badaniu, otrzymuje świadectwo, stwierdzające przeprowadzenie badania.

Koszty związane z badaniem oraz wydawaniem świadectw o przeprowadzonym badaniu ponosi Skarb Państwa.

Głosy prasy

NOWY STYL PRACY PREZYDIÓW RAD NARODOWYCH

Prezydium Stołecznej Rady Narodowej kontynuuje przyjmowanie interesantów w godzinach popołudniowych.

Za przykładem prezydium S.R.N. poszły prezydja dzielnicowe rad narodowych. „Rzeczpospolita“ w Nr 213 informuje, że przyjęcia w dzielnicowych radach narodowych cieszą się dużym powodzeniem. Np. do prezydium DRN, Warszawa — Południe zgłasza się przeciętnie ok. 20 osób dziennie. Wiele spraw, szczególnie mieszkaniowych, zostało już pomyślnie załatwionych.

Prezydium M.R.N. w Toruniu — jak donosi „Gazeta Toruńska“ w Nr 212 — wprowadziło tzw. „Dni otwarte“. W czasie tych dni prezydium w godzinach popołudniowych przyjmuje delegacje i poszczególnych obywateli.

AKCJA SIEWNA

„Gazeta Robotnicza“ w Nr 212 przynosi sprawozdanie z odprawy członków prezydów G.R.N. pow. dzierzoniowskiego poświęconej sprawie przebiegu akcji żniwno-omłotowej oraz rozpatrzeniu planu jesiennej akcji siewnej. By pomyślnie przeprowadzić akcję siewną postanowiono zmobilizować najszerze masy chłopskie do terminowego siewu, maksymalnego wykorzystania maszyn, zagospodarowania odłogów, zorganizowania pomocy sąsiedzkiej oraz racjonalnego wykorzystania nawozów sztucznych i nasjon.

„Życie Mazowieckie“ w Nr 213 przynosi sprawozdanie z narady aktywu chłopskiego z pow. siedleckiego. Chłopi pow. siedleckiego planują zwiększenie uprawy pszenicy, a także zwiększenie powierzchni upraw roślin przemysłowych. W dyskusji poddano krytyce spółdzielnie gminne, które opóźniają się z dostawą nawozów sztucznych i zbóż siewnych.

„Trybuna Ludu“ (Nr 213) w artykule p. t. „Szerokie masy pracującego chłopstwa włączają się do planowania“ podkreśla, że w oparciu o doświadczenia wiosennej akcji siewnej akcja siewna jesienią — zgodnie z uchwałą Prezydium Rządu — będzie oparta na planowaniu oddolnym. Praktycznie planowanie to znajdzie swój wyraz w dobrowolnych zobowiązaniach chłopów podejmowanych na zebraniach gromadzkich. Suma zobowiązań poszczególnych mieszkańców gromady utworzy plan zasiewów w gromadzie.

„Na Dolnym Śląsku przewidziano 1.215 tys. ha pod siewy ozime“ taką wiadomość w związku z planowaną akcją siewną przynosi Nr 212 „Dziennika Zachodniego“. W woj. wrocławskim zwiększona zostanie powierzchnia uprawna roślin okopowych i pastewnych. Realizacja tych planów była przedmiotem szeregu porad produkcyjnych, zaczynając od prezydium Woj. R. N., a kończąc na zebraniach gromadzkich.

Korespondent wiejski „Gazety Pomorskiej“ podaje w Nr 226 teje „Gazety“, że chłopcy gminy Slesin, pow. bydgoskiego, wezwali do współzawodnictwa w jesiennej akcji

siewnej gminę Dąbrówkę Nową. Współzawodnictwo będzie polegało na ukończeniu siewów przed terminem ustalonym przez Prezydium Bydgoskiej PRN.

Pod tytułem „Gmina Odrowąż w pow. koneckim musi energiczniej przygotować się do akcji siewnej“. — „Słowo Ludu“ (Nr 226) omawia zaniechania tej gminy. Jakież to są zaniechania? Na 4 komplety miocarniane SOM czynny jest tylko 1, Gminna Spółdzielnia nie postarała się jeszcze o ziarno siewne, za mało otrzymała nawozów sztucznych, nie otrzymała w ogóle nawozów azotowych, nie nadszedł tam jeszcze („Słowo Ludu“ nosi datę 19.VIII.50 r.) rozdzielnik kredytów przeznaczonych na orkę i siew, miejscowy aktyw rolny słabo interesuje się sprawami siewu.

SPRAWY OŚWIATY I WALKI Z ANALFABETYZMEM

„Głos Wybrzeża“ w artykule pt. „Rady narodowe dbają o należyte przygotowanie nowego roku szkolnego“ omawia utworzenie przy niektórych powiatowych radach narodowych szkolnych komisji współzawodnictwa socjalistycznego. Inicjatywe powołania takich komisji dał pow. bielski, za nim poszedł Białyсток, Olsztyn i in., a w woj. gdańskim Elbląg i Kwidzyn.

Komisje są organizowane z inicjatywy nauczycielstwa. Celem ich jest:

- 1) uzupełnienie kadr nauczycielskich w szkołach,
- 2) wyznaczenie szkół do odświeżenia, remontu i odbudowy,
- 3) dopilnowanie by prace te zostały wykonane przed początkiem roku szkolnego,
- 4) zaopatrzenie gabinetów doświadczalnych szkół w konieczny sprzęt.

Jak donosi „Rzeczpospolita“ (Nr 213) w związku z przygotowaniem do nowego roku szkolnego w końcu sierpnia odbędą się w Warszawie trzydniowe konferencje nauczycieli. Celem konferencji jest mobilizacja grona nauczycielskiego do realizacji planu 6-letniego. Jeden dzień obrad poświęcony będzie specjalnie sprawom oświatowym poszczególnych dzielnic Stołicy.

„Życie Warszawy“ w Nr 217 podaje ciekawe dane z przebiegu akcji przygotowań budynków szkolnych do nowego roku szkolnego. W Warszawie istnieją 122 szkoły podstawowe i 11-latkki, z których obecnie odnawia się 74. Z dniem 1 września br. zostanie oddany do użytku piękny nowoczesny budynek szkoły T.P.D. przy ul. Kopernika o „pojemności“ — 700 dzieci. Jeszcze większy budynek szkoły oddany będzie do użytku na Mirowie, pomieści bowiem 1000 uczniów. Łącznie z budującymi się szkołami na Mokotowie i Sękierkach przybędzie dzieciom Warszawy 2.500 miejsc w szkołach podstawowych.

„Sztandar Ludu“ w Nr 226 przynosi notatkę korespondenta terenowego, który zwraca uwagę na fakt niewyremontowania szkoły w Woli Wereszczyńskiej, pow. Włodawa, woj. lubelskie, oraz na niedokończenie — mimo zbliżającego się

roku szkolnego — szkoły w Urszulinie, w tymże powiecie. Korespondent wzywa prezydium GRN w Woli Wereszczyńskiej do energicznego zajęcia się tymi sprawami.

„Trybuna Ludu“ w Nr 226 podaje informację z odbytej w Szczytnie konferencji roboczej prezydiów G.R.N. Notatka nosi tytuł, który mówi sam za siebie „Nie-wykorzystane kredyty na remont szkół“.

„Trybuna Ludu“ w Nr 212 omawia niezadawalające wyniki walki z analfabetyzmem w woj. białostockim. Przyczyną osłabienia akcji zwalczania analfabetyzmu w okresie letnim, były nie tyle intensywne prace rolne, co niedocenianie tej sprawy przez organizacje masowe i zakłady pracy. Terenowi ogniw związków zawodowych, Ligi Kobiet, Związku Sam. Chłopskiej i ZMP wiele obiecały, lecz słowa w niewielu tylko wypadkach znalazły pokrycie w czynie. Dlatego też istnieje poważna obawa, czy plan walki z analfabetyzmem będzie wykonany.

ZAGADNIENIA ZDROWIA

Utworzenie Zakładu Lecznictwa Pracowniczego ma m. in. na celu racjonalne wykorzystanie kadr służby zdrowia. Nowo utworzona jednostka będzie musiała możliwie szybko wykazać swą inicjatywę na tym odcinku. Konieczność zastosowania planowego rozdziału kadr lekarzy wskazuje „Wola Ludu“ w notatce pt. „Gmina Lasocin w pow. opatowskim prosi o lekarza i położną“ zamieszczoną w Nr 213. Notatka ta informuje, że ludność gminy Lasocin jeździ do lekarza do Ożarowa, tj. 8 km. Na domiar złego w Ożarowie jest tylko 1 lekarz, a więc oczywiście nie jest on w stanie obsłużyć całej okolicy.

„Życie Częstochowy“ w Nr 213 zamieszcza wiadomości o pracy Komisji Zdrowia M.R.N. w Częstochowie. Komisja Zdrowia jest najaktywniejszą spośród wszystkich istniejących komisji. Komisja nawiązała ścisły kontakt z Powiatową Radą Związków Zawodowych, Ubezpieczalnią Społeczną, Dyrekcją Szpitali Miejskich i Zarządem P.C.K. przy równoczesnej ścisłej współpracy z Wydziałem Zdrowia MRN. Komisja przeprowadziła już kontrolę wielkich zakładów pracy, szpitali, ośrodków zdrowia, szkół, przedszkoli i domów dla starców, a także kontrolę sanitarną ulic, domów, mieszkań, podwórzy i sklepów spożywczych. Komisja zainteresowała się budżetem Wydziału Zdrowia i sprawą gospodarki tym budżetem przez Wydział. Komisja opracowała już szereg wniosków, m. in. postawiła sprawę połączenia Szpitala Miejskiego ze Szpitalem Ubezpieczalni Społecznej. Dokonanie takiego połączenia przyczyni się do zmniejszenia kosztów administracyjnych i lepszego wykorzystania personelu lekarskiego i pomocniczego.

„Echo Krakowskie“ w Nr 221 podaje m. in., że Komisja Zdrowia MRN w Krakowie podzieliła swych członków na 3 zespoły pracy. Pierwszy zespół będzie sprawował kontrolę nad wszystkimi placówkami dziecięcymi i szkołami, drugi nad zakładami pracy, łaźniami, fryzjerniami itp., trzeci nad zakładami gastronomicznymi i ośrodkami zdrowia.

KOMUNIKAT

POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI W SPRAWIE WYPŁATY 5% WKŁADÓW SPOŁECZNEGO FUNDUSZU OSZCZĘDNOŚCI Z FUNDUSZU B (FUNDUSZ OSZCZĘDNOŚCI ROLNICTWA)

Powszechna Kasa Oszczędności wyjaśnia, że **osobiste zgłaszanie** się w Oddziałach PKO po odbiór 5% wkładów na F. O. R. jest niepotrzebne i powoduje dla rolnika tylko stratę czasu i koszty.

Żądanie wypłaty można przesłać listownie do najbliższego Oddziału wojewódzkiego PKO. Do podania dołączyć trzeba książeczkę oszczędnościowo - inwestycyjną. Po załatwieniu niezbędnych formalności PKO przekaże należną kwotę pocztą, zwracając jednocześnie książeczkę.

Adresy Oddziałów PKO:

Białystok — Rynek, Kościuszki nr 12 — 14, 16
Bydgoszcz — Al. 1-go Maja nr 23
Gdynia — ul. 3-go Maja nr 27
Katowice — Szopena nr 1
Kielce — Sienkiewicza nr 6
Kraków — Wielopole nr 19
Lublin — Krak. Przedmieście nr 14
Łódź — Al. Kościuszki nr 15
Olsztyn — Pl. Wolności nr 1
Poznań — Pl. Wolności nr 3
Rzeszów — ul. 3-go Maja nr 23
Szczecin — Al. Niepodległości nr 39 — 40
Wrocław — Pl. Teatralny nr 3

Adres Redakcji: Aleje Ujazdowskie nr 3. Kancelaria Rady Państwa tel. 89000-005 Red. — 131. Sekr. — 263.

Redaguje Komitet. Przyjmowanie interesantów codziennie od 12 — 14.

Prenumerata 1 egz. kwartalnie 220 zł.

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje P. P. K. „Ruch“ — Oddz. Woj. w Warszawie, Srebrna 12, tel. 80420, na konto PKO nr I — 6800.

Wydawca: Spółdzielnia Wyd.-Oświat „Czytelnik“ Drukarnia Nr 2 Spółdz. Wyd.-Ośw. „Czytelnik“, Marszałkowska 3/5 B-118691

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Sierakowie, pow. Międzychód, zapytuje, jak należy rozumieć rozdział III uchwały Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950 roku o przyznawaniu nagród pieniężnych dla pracowników (ogłoszonej w numerze A-56 Monitora Pol. pod poz. 644), a w szczególności — czy w I półroczu roku 1950 należy wypłacić premie w wysokości 1,5% wpływów ze źródeł podatkowych w roku 1949, o ile zostały zrealizowane w 85%, czy też ta stawka 85%-owa jest tylko podstawą do wypłaty 1,5% premii od uzyskanych wpływów w I półroczu r. b.?

Odpowiedź:

Wymieniona w pytaniu uchwała Rady Ministrów zezwala na przyznawanie — na zasadach w uchwale tej określonych — nagród pieniężnych pracownikom związków samorządu terytorialnego (obecnie — pracownikom terenowych rad narodowych), zatrudnionym przy pracach, związanych z wymiarem, poborem i egzekucją niektórych danin komunalnych w miastach.

Zasady przyznawania nagród pieniężnych są następujące:

Uchwała dotyczy tylko miast. Podstawą przyznawania nagród są podatki wymienione w dekreście o podatkach komunalnych — z wyjątkiem podatku gruntowego i podatku od kopalń.

Nagrody mogą być przyznawane w ramach kredytu, przewidzianego na ten cel w budżecie miejskim; jeżeli budżet kredytu takiego nie zawiera (co w zasadzie będzie regułą wobec powzięcia uchwały R. M. w okresie, kiedy budżet już był wykonywany), to należy stworzyć go w drodze wirement lub budżetu dodatkowego.

Kwota, przeznaczona w budżecie na nagrody, nie może przekraczać 1,5% wpływów z podatków, które stanowią podstawę przyznawania nagród, przy czym do wpływów podatkowych zalicza się dodatki za zwłokę, pobierane od zaległości podatkowych.

Nagrody przyznaje prezydium miejskiej rady narodowej, które po-

winno się kierować następującymi zasadami:

a) nagradzani mogą być jedynie ci pracownicy, zatrudnieni przy wymiarze, poborze i egzekucji określonych wyżej podatków, których praca w danym miesiącu przyczyniła się istotnie do podniesienia wpływów podatkowych,

b) nie mogą być nagradzani w żadnym przypadku pracownicy organów kontroli wewnętrznej,

c) nagradzanie nie może mieć formy stałych dodatków do uposażenia,

d) ilość pracowników, nagradzanych w poszczególnym miesiącu, nie może przekraczać 50% wchodzących w grę osób, przy czym górna granica nagrody nie może przekraczać w stosunku miesięcznym 50% uposażenia zasadniczego nagrodzonego pracownika,

e) nagradzanie powinno być obliczane na podstawie oceny pracy.

Jednym z istotnych warunków przyznawania nagród pieniężnych na podstawie omawianej uchwały R. M. jest osiągnięcie pewnej normy wpływów podatkowych w okresie poprzedzającym. I tak:

Warunkiem przyznawania nagród pieniężnych w I półroczu roku bieżącego było zrealizowanie w roku 1949 wpływów podatkowych (z podatków stanowiących podstawę przyznawania nagród) co najmniej w wysokości 85% kwot, zapreliminowanych z tytułu tych podatków w budżecie na rok 1949.

Jeżeli chodzi o przyznawanie nagród pieniężnych w rozpoczętym już II półroczu roku 1950, to z treści ustępu czwartego rozdz. III uchwały R. M. wynika, iż II półrocze podzielić należy na dwa okresy; pierwszy z nich obejmuje miesiące: lipiec, sierpień, wrzesień i październik, drugi zaś — listopad i grudzień roku 1950. Warunkiem przyznawania nagród pieniężnych w pierwszym okresie jest zrealizowanie w I półroczu r. 1950 wpływów podatkowych, zapreliminowanych w budżecie na rok 1950, co najmniej w wysokości 45%; warunkiem zaś przyznawania nagród w drugim okresie (listopadzie i grudniu) będzie zrealizowanie

do dnia 1 listopada (tj. za 10 miesięcy r. b.) co najmniej 80% kwot podatkowych zapreliminowanych w budżecie na rok 1950.

A. Hebrowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Wesolej zapytuje, czy przewodniczący prezydium rady może przewodniczyć na sesji rady?

Odpowiedź:

W myśl art. 9 p. 3 ustawy o terenowych organach jednolitej władzy państwowej, rady narodowe wybierają na każdej sesji przewodniczącego i sekretarza obrad. Z przepisu tego wynika, że tylko ten może przewodniczyć na sesji, kto specjalnie na danej sesji zostanie wybrany przez radę na to stanowisko.

Uchwała Rady Państwa z dnia 12 maja 1950 r. w sprawie tymczasowego ramowego regulaminu obrad rad narodowych w § 5 podkreśla, że przewodniczący obrad musi być członkiem rady.

Ustawa nie zaznacza, że przewodniczącym nie może być przewodniczący prezydium rady. Stąd wniosek, że jeżeli przewodniczący prezydium jest członkiem rady, rada w pewnych wypadkach może go wybrać na przewodniczącego sesji.

Czy taki wybór jest jednak organizacyjnie celowy i słuszny?

Przewodniczący prezydium jest przewodniczącym organu wykonawczego rady. Z tego tytułu obowiązany jest składać przed radą sprawozdania z czynności prezydium. Rada ocenia pracę prezydium, daje mu wskazania, kontroluje sama lub poprzez komisje działalność prezydium. Nie jest wskazane by ta sama osoba, która składa sprawozdanie z wykonania uchwał przewodniczyła na sesji, na której uchwały są podejmowane. Przewodniczyć na sesji winien przeto ktoś, kto nie pełni czynności wykonawczych, a więc członek rady nie będący członkiem prezydium.

W gminnych radach narodowych zdarzyć się jednak mogą wypadki, że w gronie rady nie można

znaleźć osoby, która by poprowadziła właściwie obrady. W takim wyjątkowym wypadku może przewodniczyć przewodniczący prezydium o ile jest on członkiem rady i zostanie do wykonywania tych czynności wybrany przez radę na danej sesji. Sytuacja taka jest jednak wyjątkiem i może zastąpić najwyżej jedynie w radzie narodowej szczebla gminnego. W radach powiatowych i wojewódzkich przewodniczący prezydium nie powinien przewodniczyć na sesjach.

Mgr T. Hattowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Miasteczku Kraińskim zapytuje, czy gmina obowiązana jest opłacać składki ubezpieczeniowe do ubezpieczalni społecznej od wynagrodzenia pobieranego przez pracowników gminy z tytułu inkasa składek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych?

Odpowiedź:

Gmina nie jest obowiązana opłacać składek ubezpieczeniowych do ubezpieczalni społecznej od wynagrodzenia pobieranego przez pracowników gminy z tytułu prowizji od zainkasowanych przez nich składek na rzecz Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, gdyż nie pozostają oni ani w stosunku służbowym, ani w stosunku pracy z P. Z. U. W.

Uzasadnienie:

Inkasenci Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych będący pracownikami innych instytucji nie podlegają obowiązkowi ubezpieczeń na wypadek choroby, macierzyństwa, ubezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy lub śmierci wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej, ubezpieczenia emerytalnego pracowników umysłowych, ani opłatom na fundusz ubezpieczenia rodzinnego. W myśl art. 2 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. nr 51, poz. 396 z późniejszymi zmianami) obowiązkowi ubezpieczenia podlegają wszystkie osoby pozostające w pracy najemnej lub stosunku służbowym. Cechami charakterystycznymi umowy o pracę są świadczenia pracy (a nie jej rezultatów) zależność pracownika od

pracodawcy i nie ponoszenie ryzyka w tym sensie, że np. pracownik udający się na posiedzenie otrzymuje diety niezależnie od tego, że posiedzenie się nie odbyło. Tymczasem w danym wypadku te cechy nie występują, gdyż:

1. podstawą wynagrodzenia jest nie praca a jej rezultat (suma zainkasowanych składek).

2. brak zależności od pracodawcy — nie ma określonych dni i godzin pracy ani ich ilości, brak zakazu pracy u innych osób.

3. inkasenci w pracy swej ponoszą ryzyko, odpowiadają za niedobory z powodu niewłaściwego pobrania składek lub za włożoną swą pracę jeśli nie dała ona rezultatu.

W tych warunkach Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, a tym bardziej prezydium gminnej rady narodowej nie ma obowiązku opłacania składek do ubezpieczalni od zainkasowanych sum za pracowników prezydium gminnej rady narodowej dokonywujących inkasa na rzecz P. Z. U. W. (stanowisko to jest oparte o orzeczenie Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 marca 1950 r. nr 1646/50).

Mgr St. Słubowski

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Grodkowie zapytuje, czy sekretarzowi prezydium rady narodowej lub pracownikowi biura prezydium przysługuje wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych przy obsłudze posiedzeń prezydium, komisji lub plenum rady narodowej?

Odpowiedź:

Pracownikom państwowym wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych nie przysługuje. Powyższe odnosi się również do kontraktowych pracowników państwowych.

Uzasadnienie:

Stosownie do art. 27 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. z 1949 r., nr 11, poz. 72) pracownik państwowy o ile wymaga tego ważne względy służbowe powinien sprawować czynności swe poza przepisnymi godzinami zajęć służbowych i za tę pracę nie otrzymuje

żadnego wynagrodzenia. Zasada ta odnosi się również do państwowych pracowników kontraktowych. (Szczegółowe omówienie tego zagadnienia umieszczone zostało w Radzie Narodowej nr 15 (177), z dnia 1 sierpnia 1950 r., str. XLIX). Należy jednak zwrócić uwagę na to, żeby praca w godzinach popołudniowych nie stała się regułą a ograniczała się jedynie do wypadków ważnych i wyjątkowych. Stałe bowiem stosowanie pracy w godzinach nadliczbowych świadczy o złej organizacji zajęć w biurze, obowiązuje bowiem zasada nie przekraczania czasu pracy poszczególnego pracownika stosownie do obowiązujących w tej materii przepisów prawnych (art. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy (Dz. U. R. P., poz. 734/33, 222/36, 285/46). Toteż dla obsługi rady narodowej i jej organów prezydium winno przykładowo zostawiać jednego z pracowników na popołudniowe dyżury od godz. 14-ej do 21-ej, z tym, że pracownik ten zaczynałby pracę dopiero o godz. 14-ej.

A. Szklarczyk

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Rogoźnie, powiat łęczycki, zapytuje, czy gmina jest obowiązana dostarczyć w okresie pilnych robót zniwnych podwoły na żądanie leśniczego lasów państwowych, w celu wywieżenia drzewa z lasu państwowego do stacji kolejowej oddalonej o 20 km od miejsca załadowania?

Odpowiedź:

Nie ma podstaw prawnych, które by uzasadniały żądanie leśniczego lasów państwowych do dostarczenia przez gminę środków przewozowych.

Nawet ustawa z dnia 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (szarwark) — (Dz. U. R. P. nr 27, poz. 204) w artykule 4 ust. 2 wyraźnie stwarza zakaz pociągania rolników do wypełniania obowiązków szarwarkowych w okresach pilnych robót polnych.

W okresach pilnych robót polnych rolnicy mogą być jedynie pociągani do wypełnienia swych obowiązków wypływających z pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie, oraz świadczeń na rzecz wojska.

Jerzy Służewski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Wiskitnie, pow. łódzki zapytuje, czy można odmówić przyjęcia gotówki do kasy gminy: a) po godzinach urzędowych, b) lub w godzinach urzędowych, gdy przewiduje się w razie dokonania wpłaty przekroczenie pogotowia kasowego, a gotówka nie może być tego samego dnia odprowadzona do banku?

Odpowiedź:

Przyjmujący wpłaty ma prawo odmówić przyjęcia gotówki po godzinach urzędowych.

Niemniej w przypadkach, gdy niedokonanie wpłaty przez stronę mogłoby ją narazić na straty, jak np. przy wpłatach większych sum nie mających odpowiedniego zabezpieczenia czy ochrony przed kradzieżą lub napaścią, albo gdy opóźnienie wpłaty nastąpiło z przyczyn od wpłacającego niezależnych, jak zaburzeń w komunikacji, warunków atmosferycznych itp. — przyjmujący wpłaty powinien, uwzględniając wyżej przytoczone i inne podobne okoliczności, przyjąć wpłatę. Jeżeli natomiast wpłata dokonywana jest w czasie godzin urzędowych, to przyjmujący wpłatę nie może odmówić przyjęcia gotówki dlatego, że w razie dokonania wpłaty nastąpiłoby przekroczenie pogotowia kasowego.

Według postanowień § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 6 sierpnia 1949 r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca 1949 r. o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym (Dz. U. R. P. nr 46, poz. 349), nadwyżki pogotowia kasowego, powstałe w kasach uczestnika obrotu bezgotówkowego, bądź jego oddziału, po uwzględnieniu potrzeb wynikających z wypłat, wymienionych w ust. 3 powołanego rozporządzenia, powinny być najdalej w ciągu dnia następnego wpłacone do właściwego banku lub spółdzielni kredytowej.

W przypadkach uzasadnionych istotną potrzebą, termin ten może być przedłużony w porozumieniu z bankiem lub spółdzielnią kredytową. W świetle tych postanowień nie ma podstaw prawnych do odmowy przyjęcia gotówki z uwagi na przekroczenie pogotowia kasowego i każda wpłata winna być przyjęta.

W razie niezbędności przetrzymania większych sum do dnia na-

stępnego w kasie gminy, należy porozumieć się z gminnym posterunkiem M. O. dla zapewnienia należytej ochrony kasie.

M. Nowakowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Wawrze zapytuje, na jaki okres czasu obowiązany jest wymówić pracę pracownik umysłowy prezydium gminnej rady narodowej, gdy chce rozwiązać umowę o pracę i jaki obowiązuje w tej sprawie przepis prawny?

Odpowiedź:

O ile nie została w tym przedmiocie zawarta umowa indywidualna między pracodawcą i pracownikiem, sprawę stosunku pracy pracowników umysłowych reguluje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. poz. 323/28 z późniejszymi zmianami), które w art. 25 jako normalny czas wymiaru stosunku pracy, w wypadku zawarcia umowy na czas niekreślony, przyjmuje okres trzymiesięczny. Okres wypowiedzenia wynosić ma całkowite trzy miesiące kalendarzowe i kończyć się musi zawsze ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego. Wypowiedzenie nastąpić winno najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego okres wypowiedzenia.

W wyjątkowych wypadkach, z ważnych przyczyn służy pracownikowi umysłowemu prawo niezwłocznego rozwiązania umowy o pracę, a w szczególności:

a) w razie śmierci lub wzięcia z poboru do wojska członka jego rodziny, jeżeli skutkiem tego na pracownika przechodzi obowiązek prawny utrzymania tej rodziny.

b) w razie stwierdzenia przez lekarza szkodliwego wpływu pracy w zakładzie pracy na zdrowie pracownika,

c) w razie obrazy lub znieważenia pracownika przez pracodawcę, jak również w razie tolerowania przez pracodawcę takich czynów ze strony przełożonych pracownika,

d) w razie nie zachowania przez pracodawcę istotnych warunków umowy,

e) w razie, jeżeli pracodawca lub przełożeni pracownika dopuszczają

się lub nakłaniają pracownika do czynów przeciwnych prawu lub dobrem obyczajom.

A. Szklarczyk

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Mińsku Mazowieckim prosi o wyjaśnienie, czy zamiataczom ulic w mieście, dbającym o czystość na placach i przed nieruchomościami miejskimi, zatrudnionym przez 3 — 4 godzin dziennie, a pobierającym uposażenie ryczałtowe przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego? Pracownicy ci obok podanego zajęcia trudnią się dodatkowo inną pracą.

Odpowiedź:

Pracownikom zatrudnionym w charakterze zamiataczy miejskich, jakkolwiek zatrudnieni są oni jedynie przez 3 — 4 godziny przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego, jeżeli pracują nieprzerwanie przynajmniej przez rok czasu w tym samym zakładzie pracy.

Uzasadnienie:

Ustawa z dnia 16 maja 1922 r. o urlopiach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. nr 735/1933 z późniejszymi zmianami), obejmująca również osoby o które pyta MRN, przewiduje w art. 2 ust. 1, że wszystkim pracownikom fizycznym (objętym przepisem art. 1) przysługuje prawo do corocznego nieprzerwanego urlopu w następującym wymiarze:

a) 12 dni — po roku pracy,

b) 15 dni — po trzech latach pracy,

c) jednego miesiąca — po dziesięciu latach pracy,

przy czym wymienione okresy pracy oznaczają nieprzerwaną pracę w danym zakładzie pracy.

Przez dni urlopowe należy rozumieć dni robocze; do dni urlopowych nie wlicza się dni niedzielnych i świątecznych z wyjątkiem przypadku określonego pod punktem c.

J. Kowalski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Wawrze zapytuje, czy w związku z ustawą z dnia 7 marca

1950 r. o zapobieżeniu płynności kadr pracowniczych i wydanym na jej zasadzie rozporządzeniem, można wstrzymać odejście na własną prośbę niektórych pracowników, mianowicie rachmistrza, referenta podatkowego i b. sekretarza gminnego?

Odpowiedź:

Prezydium gminnej rady narodowej na podstawie ustawy z dnia 7 marca 1950 r. nie może wstrzymać odejścia pracowników na ich prośbę, o ile wypowiedzą umowę o pracę w terminie przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. 323/28 z późniejszymi zmianami).

Uzasadnienie:

Wydane w wykonaniu ustawy z dnia 7 marca 1950 r. o zapobieżeniu płynności kadr pracowników w zawodach lub specjalnościach szczególnie ważnych dla gospodarki społecznej (Dz. U. R. P. nr 10, poz. 107) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. (Dz. U. R. P. nr 18, poz. 153), przewiduje w § 2, że przepisy wymienionej ustawy z dnia 7 marca 1950 r. stosuje się do nizej wymienionych osób bez względu na rodzaj posiadanych przez nie kwalifikacji:

1. zatrudnionych w urzędach, zakładach i instytucjach państwowych oraz społecznych przedsiębiorstwach produkcji przemysłowej, komunikacji, łączności,

a) inżynierów, techników, budowniczych, majstrów, lekarzy weterynaryjnych, geologów, mierniczych, geodetów,

b) głównych i starszych księgowych oraz równorzędnych im pracowników w działach finansowych,

2) lekarzy, felczerów i innych osób posiadających wykształcenie sanitarne i zatrudnionych w administracji służby zdrowia,

3) traktorzystów zatrudnionych w społecznej produkcji rolnej oraz w zakładach i przedsiębiorstwach produkujących tę obsługujących.

A. Szklarczyk

Pracownik Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Blachowni Śląskiej zapytuje, czy pracownikowi pełniącemu funkcje referenta wojskowego i zastępcy urzędnika stanu cywilnego należy się dodatkowe wynagrodzenie za prace związane z prowadzeniem Urzędu Stanu Cywilnego?

Odpowiedź:

Pracownikowi gminnej rady narodowej zajmującemu stanowisko referenta wojskowego i pełniącemu funkcje zastępcy urzędnika stanu cywilnego dodatkowe wynagrodzenie za tę pracę nie należy się. O ile jednak praca związana ze stanowiskiem zastępcy urzędnika stanu cywilnego wykonywana jest w godzinach pozabiurowych na zlecenie przewodniczącego prezydium gminnej rady narodowej, wówczas za pracę tę pracownik może otrzymać nagrody w wysokości podanej w uchwale Rady Ministrów z dnia 9 września 1949 r. Szczegółowe wyjaśnienia w tej sprawie zostały opublikowane w „Radzie Narodowej“ nr 20 (158) z dnia 15 października 1949 r. na stronie 14.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej m. W. zapytuje: czy należy potrącać podatek od wynagrodzenia od zapomóg i nagród przyznawanych pracownikom prezydium rady narodowej?

Odpowiedź:

W myśl przepisów ustawy o podatku od wynagrodzeń (art. 5, ust. 1 p. 11 — Dz. U. R. P. 7/49, poz. 41) wolne są od podatku jednorazowe zapomogi ślubne, porodowe i pogrzebowe do wysokości 15.000 zł, jeżeli udzielane są w okresie trzech miesięcy przed zdarzeniem lub po zdarzeniu. Obojętnym wówczas jest, z jakiego funduszu zapomoga ta została wypłacona. Jeśli zapomoga przewyższa sumę 15.000 zł, opodatkowaniu podlega tylko przewyżka. Inne zapomogi zatem podlegają podatkowi od wynagrodzeń, o ile nie są wolne od podatku z mocy szczególnych przepisów.

Oddzielnie uregulowana jest sprawa zwolnienia nagród od podatku. Cytowane rozporządzenie wyczerpująco wylicza te nagrody, które wolne są od podatku.

W myśl § 18 ust. 1 p. 6 tego rozporządzenia w związku z art. 5 ust. 1 p. 13 cytowanej ustawy, nagrody wypłacane pracownikom z właściwych części i paragrafów budżetu związku samorządu terytorialnego (na rok 1950) wolne są od podatku.

Nie podlegają jednakże zwolnieniu od podatku sumy wypłacane choćby pod nazwą nagród: z tytułu honorariów za prace zleczone, za udział w komisjach, w związku ze szkoleniem pracowników oraz jako koszty nadzoru.

Mgr B. Wójciewicz

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Wągrowcu Południe zapytuje, czy byłemu sekretarzowi gminy powołanemu w drodze wyborów na stanowisko sekretarza gminnej rady narodowej przysługuje nadal prawo do bezpłatnego mieszkania wraz ze światłem i opałem lub do równowartości pieniężnej, wobec wejścia w życie uchwały Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. — instrukcja nr 4 (Monitor Polski nr A-57, poz. 656) oraz uchwały Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1950 roku o zmianie instrukcji nr 4 (Monitor Polski nr A-80, poz. 941) ?

Odpowiedź:

Byłemu sekretarzowi gminy powołanemu w drodze wyborów do prezydium gminnej rady narodowej na stanowisko sekretarza przysługuje w dalszym ciągu prawo do bezpłatnych świadczeń w naturze. Świadczenia te bowiem stanowiły składową część uposażenia b. sekretarza gminy. Obecnie w związku z wyróżnieniem b. sekretarza gminy przez wybranie go przez gminną radę narodową na stanowisko sekretarza prezydium, jego uposażenie nie może ulec obniżeniu.

Uzasadnienie:

Wyjaśnienie w sprawie wysokości wynagrodzenia b. sekretarza gminy powołanego w drodze wyborów na stanowisko sekretarza prezydium gminnej rady narodowej wyjaśnione zostało w wytycznych w sprawie składu i podziału pracy w prezydiach gminnych rad narodowych („Rada Narodowa“ nr 11/12/13 z dnia 15 czerwca — 1 lipca 1950 r.)

str. 37). Wytyczne te nakładają na prezydium powiatowej rady narodowej i prezydium wojewódzkiej rady narodowej, obowiązek dopilnowania aby nowoobrani członkowie prezydium spośród dotychczasowych pracowników gminnych nie otrzymywali pogorszonych warunków wynagrodzenia.

Mgr J. Kowalski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej gminy Jastrzębie w Lipnie zapytuje, czy powołanemu w drodze wyborów na stanowisko sekretarza prezydium gminnej rady narodowej b. sekretarzowi zarządu gminnego z innej gminy przysługuje prawo do zwrotu kosztów przejazdu itp., przewidzianych w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 lipca 1948 roku (Dz. U. R. P. nr 38, poz. 279)?

Odpowiedź:

B. sekretarzowi b. zarządu gminnego przysługuje jednorazowo zwrot kosztów przeniesienia na zasadach ogólnych, przewidzianych dla pracowników państwowych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 lipca 1948 r. (Dz. U. R. P. nr 38, poz. 279).

(Na powyższy temat patrz również: porada prawna udzielona Prezydium G. R. N. w Gołubie, pow. ełckiego ogłoszona w „Radzie Narodowej“ nr 15 z dnia 1 sierpnia 1950 r., str. XLIX).

Wypłacanie mu diet przez okres 6 tygodni zamieszkiwania w nowym miejscu pracy odrębnie od rodziny nie znajduje uzasadnienia.

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w N. zapytuje, co należy rozumieć przez „wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego“? Chodzi o ustalenie daty „wszczęcia“ w stosunku do daty wejścia w życie dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. (4 maja 1949 r.).

W konkretnym wypadku zachodzi wątpliwość czy należy stosować postępowanie z dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. R. P. nr 27, poz. 197 i nr 55, poz. 438) czy też dekretu z dnia 7 kwietnia 1948 r. o wywłaszczeniu majątków zajętych

na cele użyteczności publicznej w okresie wojny 1939 — 1945 r. (Dz. U. R. P. nr 20, poz. 138).

Odpowiedź:

Stawianie tego pytania jest pozbawione znaczenia prawnego. Pytanie opiera się na założeniu, że jeżeli postępowanie do dnia 4 maja 1949 r. nie zostało wszczęte, wówczas ograniczenie z art. 41 dekretu z 1949 r. nie obowiązuje i można je wszcząć na podstawie dekretu z 1948 r. (czy wcześniejszego dekretu o post. wywł. 1934 r.) po dacie wejścia w życie dekretu z 1949 r. Tymczasem zasadą być winno, że skoro nieruchomości jest niezbędna dla realizacji narodowych planów gospodarczych, to postępowanie co do niej może być wszczęte tylko na podstawie dekretu z 1949 r. Inne postępowanie byłoby naruszeniem tego dekretu, gdyż niezastosowaniem się do jego postanowień, które wskazują, w jakim trybie należy wszczynać i prowadzić postępowanie wywłaszczeniowe w stosunku do nieruchomości niezbędnych do realizacji narodowych planów gospodarczych.

Natomiast należało uregulować przypadki postępowania rozpoczętego przed dekretem z 1949 r. I te właśnie przypadki uregulował art. 41 dekretu, stanowiąc, że postępowanie ma być dokończony według postanowień dekretu z 1949 r.

Wl. Czapiński

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Miechowicach zapytuje, czy prezydium G. R. N. może za nieprzerwaną 30 i 25-letnią pracę w b. samorządzie przyznać 2 pracownikom prezydium gminnej rady narodowej specjalną premię?

Odpowiedź:

Prezydium gminnej rady narodowej może powziąć uchwałę, przyznającą zasłużonym pracownikom premię pieniężną o ile posiada możliwości budżetowe. Stanowisko takie odpowiada wytycznym o wyróżnieniu osób odznaczających się pilnością i sumiennością w pracy, wyrażonym w art. 2 ustawy o zabezpieczeniu socjalistycznej dyscypliny pracy (Dz. U. R. P. nr 20, poz. 168).

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Rzeszowie zapytuje, czy uchwała Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1950 r. regulująca sprawę wysokości czynszów za lokale użytkowe wynajmowane przez jednostki administracji państwowej oraz instytucje i przedsiębiorstwa społeczne (Monitor Polski nr A-77, poz. 889) dotyczy też przypadków, gdy jedna ze stron umawiających się co do najmu lokalu użytkowego jest osobą prywatną?

Odpowiedź:

Stosownie do postanowień § 1 zał. 1 powołanej uchwały Rady Ministrów — przedmiotowa uchwała normuje wysokość czynszu za lokale użytkowe w przypadkach, kiedy zarówno wynajmujący (najmodawca) jak i najemca (najmobioreca) należą do jednostek administracji państwowej lub instytucji i przedsiębiorstw społecznych.

Zatem stawki czynszowe ustalone według zasad przewidzianych w tabeli nr 1 stanowiącej załącznik do odnośnej uchwały Rady Ministrów, dotyczą tylko tych stosunków umownych, gdy obie strony umawiające są jednostkami państwowymi lub społecznymi wymienionymi w § 2 uchwały Rady Ministrów.

Jeżeli natomiast jedna ze stron umawiających się jest osobą prywatną, to wówczas mają zastosowanie nie normy czynszowe za lokale użytkowe przewidziane w uchwale Rady Ministrów, lecz czynsze umowne.

M. Nowakowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Samsonowie, pow. Kielce zapytuje, kto ma pokryć koszty szczepionki, zużytej na zastrzyki dla rodziny rolnika (właściciela 1,4 ha ziemi) na polecenie wojewódzkiego lekarza weterynarii w związku ze stwierdzonym w tym gospodarstwie wypadkiem wścieklizny zwierzęcej?

Odpowiedź:

Odpowiedź na powyższe pytanie daje okólnik Ministerstwa Zdrowia nr 15 z dnia 13 marca 1950 r. (Nr E/167/50) w sprawie zwalczania wścieklizny u ludzi (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Zdrowia nr 7 z dnia 1 kwietnia 1950 r.).

Okólnik ten wyjaśnia, że Państwowy Zakład Higieny, filie Państwowego Zakładu Higieny bądź najbliższa apteka powinny wydawać na podstawie zapotrzebowania (wzór nr 1) bez pobierania opłaty szkiepionkę przeciw wścieklicznie.

Rachunki Państwowego Zakładu Higieny bądź apteki za szczepionkę pokrywają instytucje lecznictwa zorganizowanego za osoby mające prawo do świadczeń ze strony tych instytucji za inne osoby Skarb Państwa. Koszty leczenia chorych na wścieklicznę w szpitalu pokrywa Skarb Państwa z budżetu Ministerstwa Zdrowia stosownie do art. 9 ustawy z dnia 7 kwietnia 1949 r. o pokrywaniu opłat w szpitalach będących zakładami społecznymi służby zdrowia.

Mgr Z. Zieliński

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Miedznie zapytuje, czy b. wójtowi, który został wybrany na przewodniczącego prezydium G.R.N. i urzędował w ciągu jednego miesiąca, a następnie złożył rezygnację, należy się jako b. wójtowi, odprawa 3-miesięczna czy 2-miesięczna?

Odpowiedź:

B. wójtowi, który został powołany w drodze wyborów na stanowisko przewodniczącego prezydium gminnej rady narodowej i który po miesiącu urzędowania na nowym stanowisku zrezygnował z pełnienia funkcji przewodniczącego prezydium gminnej rady narodowej — żadna odprawa się nie należy.

Uzasadnienie:

Uchwała Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. (instrukcja nr 4) w sprawie uposażenia przewodniczących, zastępców przewodniczących i sekretarzy prezydiów rad narodowych (Monitor Polski nr A 57, poz. 656) zmieniona uchwałą Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1950 r. (Monitor Polski nr A 80, poz. 941) przewiduje 3-miesięczne wynagrodzenie jedynie dla tych b. przewodniczących samorządowych organów wykonawczych, którzy w drodze wyborów nie zostali powołani do prezydiów rad narodowych odpowiedniego stopnia. Ponieważ b. wójt został

wybrany na stanowisko przewodniczącego prezydium G. R. N., a dopiero w miesiąc po wyborze zrezygnował z tego stanowiska, przeto żadna odprawa ani wynagrodzenie mu nie przysługuje.

A. Szklarczyk

Nadleśnictwo państwowe zgłasza za pośrednictwem Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Obornikach (woj. poznańskie) zapotrzebowania w celu wezwania właścicieli sił pociagowych — rolników do zwiecznienia dłużyc z lasów do odnośnych tartaków.

W czasie zwózki drzewa zdarzają się wypadki z ludźmi i z używanym do przewozu sprzętem i końmi.

W związku z tym, prezydium GEN zapytuje, kto ponosi odpowiedzialność materialną za powstałe wypadki i koszty leczenia mając na uwadze, że zwózka wykonywana jest na rzecz nadleśnictwa państwowego i rejonu lasów państwowych?

Odpowiedź:

Brak jest przepisów wskazujących na osobę zobowiązaną w tych wypadkach do obowiązku ubezpieczenia inwentarza. Odnosnie odszkodowania za wypadki z ludźmi, to ochrona ubezpieczeniowa istnieje, jest ona jednak ograniczona terytorialnie i osobowo. Terytorialnie, ubezpieczenie od wypadków drobnych producentów rolnych, obowiązujące na b. obszarze województw poznańskiego, bydgoskiego i katowickiego na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 102, poz. 793) oraz na obszarze Ziemi Odzyskanych i b. W. M. Gdańska na mocy dekretów z dnia 13 listopada 1945 r. o zarządzie Ziemi Odzyskanych (Dz. U. R. P. nr 51, poz. 295) i z dnia 8 stycznia 1946 r. o zmianie i uzupełnieniu ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. nr 4, poz. 28). Ubezpieczenie to zapewnia świadczenia ubezpieczeniowe tylko za „wypadki przy pracach wykonywanych dla gminy na zasadzie ciężącego na producencie prawnopublicznego obowiązku do tego rodzaju świadczeń“. Osobowo zakres ubezpieczeń ogranicza się do „drobnych producentów rolnych“ przez których ustawa rozumie właścicieli,

dzierżawców, użytkowników gospodarstw o obszarze mniejszym od 30 ha (opinia powyższa oparta jest o stanowisko Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej zawarte w piśmie z dnia 17 lipca 1950 r. L. dz. Un. 13 b. 7/50.

Wywóz drzewa z lasu jednak niekiedy tylko może być traktowany jako wykonywanie publiczno-prawnego obowiązku (np. przy wywozie drzewa na budowę mostu podczas wykonywania obowiązku szarwarkowego). Przemysłowy wywóz drzewa dla nadleśnictwa nie stanowi takiego rodzaju obowiązku.

Nie byłoby jednak słuszne zostawianie wypadków przy tego rodzaju pracy bez ubezpieczenia i przerzucanie całego ryzyka tego rodzaju wypadków na świadczącego pracę (np. wypadki przy szarwarku w województwach centralnych lub wypadki przy akcji ratowniczej prowadzonej przez ochotniczą straż pożarną itp.).

Dlatego też najbardziej uzasadnionym społecznie rozwiązaniem tego zagadnienia jest ubezpieczenie osób (i inwentarza) zatrudnionych przy wykonywaniu zleczanych im przez władze gminne prac w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych od następstw nieszczęśliwych wypadków przy poszczególnych rodzajach pracy. Instytucja lub władza, z polecenia której wykonywana jest praca powinna dopełnić tego obowiązku biorąc pod uwagę zaplanowaną ilość roboczodniówek w ciągu całego roku osób zatrudnionych przy danych pracach. Ubezpieczenie to winno być dokonane w stosunku do takich rodzajów pracy jak akcje ochotniczych straży pożarnych, świadczenia pracy na rzecz pomocy sąsiedzkiej, oraz praca przy wykonywaniu szarwarku. W tym ostatnim wypadku (szarwark) dopełnienie obowiązku ubezpieczenia ciążyłoby na gminie, a koszt ubezpieczenia obciążałby kredyty tego działu na rzecz którego szarwark jest zużywany.

Zainteresowani tym zagadnieniem winni po wyczerpujące informacje zgłaszać się piśmiennie do Dyrekcji Naczelnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, Warszawa — ul. Jasna 9, która ze swej strony gotowa jest służyć wszechstronną pomocą dla zrealizowania słusznego postulatu ubezpieczenia

osób zobowiązanych do pracy w interesie społecznym. Do P. Z. U. W. zwracać się należy w tych sprawach powołując się na pismo nr 241/686/50 z dnia 16 sierpnia 1950 r.

St Słubowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Krokocicach powiatu siedleckiego zapytuje, jak należy postąpić aby dokonać wpisu do księgi urodzeń aktu urodzenia dziecka urodzonego w Polsce w 1935 r., które zostało w okresie okupacji wywiezione do Niemiec i którego akt urodzenia został sporządzony na tamtych terenach?

Odpowiedź:

Zagadnienie powyższe zostało wy-czerpująco wyjaśnione w okólniku b. Ministerstwa Administracji Publicznej nr 10 z dnia 21 stycznia 1949 r. w sprawie instrukcji dla urzędników stanu cywilnego (Dziennik Urzędowy M. A. P. nr 5, poz. 24).

Instrukcja ta w części dotyczącej sporządzenia aktów urodzenia w tytule wpisywania do ksiąg stanu cywilnego aktów urodzenia, sporządzonych za granicą przewiduje, że urzędnik stanu cywilnego wpisuje do księgi urodzeń akty urodzeń obywateli polskich sporządzone nie przed polskim urzędnikiem stanu cywilnego za granicą jedynie za zezwoleniem okręgowej władzy nadzorczej (art. 28 ust. 1 dekretu z dnia 25 września 1945 r. prawo o aktach stanu cywilnego — Dz. U. R. P. nr 48, poz. 272). Musi być przy tym zachowany tryb przewidziany w § 21 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia z dnia 24 listopada 1945 r. w sprawie wykonania prawa o aktach stanu cywilnego oraz przepisów wprowadzających to prawo (Dz. U. R. P. nr 54, poz. 304). Właściwym Urzędem Stanu Cywilnego dla dokonania wpisu w powyższych przypadkach jest urząd, w którego obwodzie zamieszkuje strona po powrocie do kraju z zagranicy, o ile strona nie powróciła do kraju, właściwym do wpisania aktu jest ten urząd stanu cywilnego, w którego obwodzie strona miała ostatnio miejsce zamieszkania w Polsce, a gdyby takiego miejsca nie było lub gdyby było ono nieznanne — Urząd Stanu Cywilnego w Warszawie (Warszawa - Śródmieście) stosownie do przepisu art. 27 prawa o aktach stanu cywilnego i zarządze-

nia b. Ministerstwa Administracji Publicznej z dnia 28 października 1946 r. (Monitor Polski nr 115, z dnia 28 października 1946 r., poz. 213) — mieszczącego pod poz. 26 w nr 9 wydawnictwa „Przepisy z zakresu prawa administracyjnego“ z 1947 r.

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Trzebieszowie zapytuje, czy Sąd Grodzki uprawniony jest do przesyłania za pośrednictwem organów prezydium gminnej rady narodowej wezwań sądowych mimo zorganizowania na tutejszym terenie pocztowej służby doręczeń oraz czy słuszne jest stanowisko sądu odmawiające zapłaty należności gminie za doręczone wezwania w okresie 1 stycznia 1949 r. do 20 sierpnia 1949 r.?

Odpowiedź:

Gmina nie jest zobowiązana do doręczania wezwań sądowych o ile na danym terenie zorganizowana jest pocztowa służba doręczeń. Za doręczone przez gminę wezwania winna być uiszczona opłata.

Uzasadnienie:

Uchwała Rady Ministrów z dnia 24 października 1949 r. w sprawie odciążenia gmin (Monitor Polski nr 83, poz. 1015) przewiduje, że organa gmin nie mogą być używane przez jakiegokolwiek władze i instytucje do kolportażu pism oraz doręczania korespondencji urzędowej, zawiadomień, prospektów, afiszów i wszelakich innych przesylek. Gminy są obowiązane do doręczania pism urzędowych tylko w przypadkach wyraźnie przewidzianych przez obowiązujące przepisy prawne lub do miejscowości, w której nie ma zorganizowanej pocztowej służby doręczeń.

Oдноśnie należności za doręczone wezwania sądowe w podanym okresie Ministerstwo Sprawiedliwości pismem z dnia 10 lipca 1950 r. L. dz. BF 5322/50 powiadomiło o wydaniu w tej sprawie dyspozycji opłacania gminie kosztów doręczeń.

Z. Zieliński

Pracownik Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Majdanie zapytuje, jakie uprawnienia odnośnie wynagrodzenia ma pracownik opu-

szczający dotychczasowe miejsce zatrudnienia wskutek powołania go do odbycia czynnej służby wojskowej?

Odpowiedź:

Podane zagadnienie zostało wy-czerpująco wyjaśnione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 czerwca 1950 r. o sposobie obliczania i wypłacania uposażenia lub wynagrodzenia pracownikom powołanym do odbycia czynnej służby wojskowej (Dz. U. R. P. nr 26, poz. 236). § 4 tego rozporządzenia stanowi, że w przypadku powołania pracownika do odbycia czynnej służby wojskowej (zasadniczej służbie wojskowej, ćwiczeń i przeszkolenia wojskowego lub innej czynnej służby wojskowej) na okres nie dłuższy niż dwa tygodnie pracownik zachowuje prawo do ostatnio pobieranego uposażenia lub wynagrodzenia przez czas odbywania tej służby.

W przypadku powołania pracownika do zasadniczej lub innej czynnej służby wojskowej (z wyjątkiem ćwiczeń lub przeszkolenia wojskowego) na okres dłuższy niż dwa tygodnie, pracownik zachowuje prawo do ostatnio pobieranego uposażenia lub wynagrodzenia do końca tego miesiąca kalendarzowego w którym rozpoczął odbywanie tej służby, jednakże nie mniej niż za dwa tygodnie w przypadku powołania pracownika na ćwiczenia lub przeszkolenie wojskowe na czas dłuższy niż dwa tygodnie, pracownik zachowuje prawo do:

1. ostatnio pobieranego uposażenia lub wynagrodzenia do końca tego miesiąca kalendarzowego, w którym rozpoczął odbywanie ćwiczeń lub przeszkolenia,

2. połowę ostatnio pobieranego uposażenia lub wynagrodzenia przez dalszy czas odbywania ćwiczeń lub przeszkolenia, poczynając od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym rozpoczął odbywanie tych ćwiczeń lub przeszkolenia.

W przypadku powołania do odbycia terytorialnej służby wojskowej pracownika utrzymującego rodzinę jako jedyny żywiciel, pracownik zachowuje w pierwszym i następujących okresach odbywania tej służby, prawo do:

a) ostatnio pobieranego uposażenia lub wynagrodzenia do końca

tego miesiąca kalendarzowego, w którym rozpoczął służbę terytorialną,

b) połowy ostatnio pobieranego uposażenia lub wynagrodzenia poczynając od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym rozpoczął odbywanie tej służby.

Mgr J. Kowalski

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Braniewie zapytuje, czy ma prawo pobierania czynszów dzierżawnych i czynszów najmu od pomieszczeń w budynku prywatnym pomieście przekazanym w zarząd miastu przez okręgowy urząd likwidacyjny, a wynajmowanym przez instytucje państwowe?

Odpowiedź:

Prezydium miejskiej rady narodowej ma nie tylko prawo, ale i obowiązek pobierania czynszów komornianych od nieruchomości przekazanych w swoim czasie w zarząd organom gmin miejskich i wiejskich przez okręgowe urzędy likwidacyjne.

Sprawę tę reguluje § 3 zarządzenia Ministra Ziemi Odzyskanych z dnia 25 lutego 1946 r. (Dz. Urz. M. Z. O. nr 1, poz. 3) zmienionego zarządzeniem z dnia 30 maja 1947 r. (Dz. Urz. M. Z. O. nr 6, poz. 104) oraz uchwałą Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1950 r. w sprawie czynszów za lokale użytkowe wynajmowane przez jednostki administracji państwowej oraz instytucje i przedsiębiorstwa uspołecznione (Monitor Polski nr A-77, poz. 889).

Ta ostatnia uchwała normuje wysokość czynszu za lokale użytkowe w przypadkach kiedy zarówno wynajmujący jak i najemca należy do jednostek administracji państwowej lub instytucji, przedsiębiorstw państwowych.

Prezydium M. R. N. winno zatem pobierać czynsz za najem lokali od urzędu wodno-melioracyjnego według stawek przewidzianych w przytoczonej uchwale.

M. Nowakowski

B. przewodniczący prezydium Powiatowej Rady Narodowej w J. zapytuje, czy przysługuje mu prawo do trzymiesięcznej odprawy przewidzianej w uchwale Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. jako temu, który nie został powo-

łany w drodze wyborów do prezydium powiatowej rady narodowej w związku z objęciem pracy w innej instytucji?

Odpowiedź:

B. przewodniczącym i zastępcem przewodniczących prezydiów rad narodowych, pobierającym diety zryczałtowane, którzy nie zostali powołani w drodze wyborów do prezydiów rad narodowych odpowiedniego stopnia odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia wraz z wszystkimi dodatkami nie przysługuje z chwilą podjęcia pracy na innym stanowisku.

Uzasadnienie:

Uchwała Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. (instrukcja nr 4) w sprawie uposażenia przewodniczących i sekretarzy prezydiów rad narodowych (Monitor Polski nr A-57 poz. 656) zmienioną uchwałą Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1950 r. (Monitor Polski nr A-80, poz. 941) stanowi w § 3, że pobierający zryczałtowane diety przewodniczący i zastępcy przewodniczącego rady narodowej oraz pobierający stałe uposażenie członkowie samorządowego organu wykonawczego, którzy w drodze wyboru nie zostaną powołani do prezydium rady narodowej odpowiedniego stopnia otrzymują ostatnio pobrane uposażenie przez trzy miesiące, jednak wypłata uposażenia ustaje z dniem zatrudnienia uprawnionego na innym stanowisku w prezydiach rad narodowych, w urzędzie, albo przedsiębiorstwie lub instytucji państwowej lub uspołecznionej.

A. Szafrąński

Zarząd Gminny Związku Zawodowego Pracowników Komunalnych w B. zapytuje, czy b. sekretarz gminy jest członkiem organu wykonawczego gminy w rozumieniu uchwały Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. w sprawie uposażenia przewodniczących, zastępców przewodniczących i sekretarzy prezydiów rad narodowych (Monitor Polski nr A 57, poz. 656) i czy w związku z tym należy się b. sekretarzowi przewidziana w tej uchwale trzymiesięczna odprawa?

Odpowiedź:

B. sekretarz gminy nie jest członkiem b. samorządowego organu wy-

konawczego i w związku z tym nie przysługuje mu odprawa w wysokości trzymiesięcznego uposażenia wraz ze wszystkimi dodatkami, przewidziana w uchwale Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. (Monitor Polski nr A 57, poz. 656). Odprawa ta na szczeblu gminnym przysługuje jedynie b. wójtowi, o ile pobierał on stałe uposażenie z funduszy gminy.

J. Kowalski

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kole zapytuje, czy członkom miejskiej komisji lokalowej przysługują diety za udział w posiedzeniach, na których rozpatrywane są odwołania od orzeczeń referatu kwaterunkowego?

Odpowiedź:

Członkom miejskiej komisji lokalowej mogą być wypłacane diety na zasadach odnoszących się do pracy innych komisji rady narodowej. Jeśli diety są wypłacane, to wysokość ich ustala miejska rada narodowa; wysokość diet (górną granicą) nie może przekraczać diet przewidzianych dla pracowników państwowych.

Uzasadnienie:

Sprawa diet za udział w posiedzeniach rady narodowej i jej organów uregulowana została w uchwale Rady Państwa nr 244/48, z dnia 25 października 1948 r. podanej w okólniku Kancelarii Rady Państwa nr 67 z dnia 29 października 1948 r. Uchwała ta przewiduje, że członkowie rad narodowych mogą otrzymywać diety za faktyczny udział w posiedzeniach. Wysokość diet nie może przekraczać na Ziemiach Odzyskanych sumy zł 500, na ziemiach dawnych sumy zł 450. Wysokość diet ustala właściwa rada narodowa. Diety nie powinny być wypłacane w sposób mechaniczny, a przy ich wypłacaniu winna być brana pod uwagę rzeczywista sytuacja materialna, względnie rzeczywisty uszczerbek jaki ponosi członek rady narodowej w związku z pełnieniem funkcji w radzie narodowej. (W sprawie diet patrz również: porada udzielona GRN w Łądku — Rada Narodowa nr 16 (178), str. LVI).

Z. Zieliński

Cena 40 zł

BIBLIOTEKA
UNIWERSYTECKA
GDAŃSK

01102